

DE

št. 53

Glavni urednik
Marjan Horvat

Odgovorni urednik
Ciril Brajer

Telefon: 313-942

Naročnina in prodaja:
321-255

Telefaks: 311-956

Naslov: ČZP Enotnost,
Dalmatinova 4. Ljubljana

časopis slovenskih delavcev

Ljubljana, 16. decembra 1993, št. 53, letnik 52, cena 160 SIT

26.000 volivcev

Poldrugo leto je od dogodka, slovesno zabeležena tudi v DE. Delegacija ZSSS je lansko pomlad odnesla Hermanu Rigelniku 26.000 podpisov. Z njimi so podprli spremembo zakonodaje v prid nezaposlenim pri zdravstvenem zavarovanju.

Herman Rigelnik je obljubil, da bo dal stvar takoj v »zborovsko proceduro«. Morda je to celo storil, a je pač obtičala, ker so naši modri poslanci ugotovili, da ni zakona, ki bi pobude državljanov spustil skozi parlamentarne mline. Hm, da bi tak zakon lahko sprejeli?! Že res, a ne ti modrijani. Da bi potem narod njim solil pamet!!!

Zato je Miloš Pavlica, poslanec delavske stranke, sindikalno pobudo vložil kot zakonski predlog. Jasno, zaman. Državni zbor ga je zavrnil. Res pa je vlado zadolžil, naj njegov predlog »analizira«. Analizo bi morala vlada narediti do letošnjega novembra. Ha, ha...

Na to povezanost oblasti z narodom je opozoril Rajko Lesjak na ponedeljkovi tiskovni konferenci, s katere poročamo na 13. strani DE.

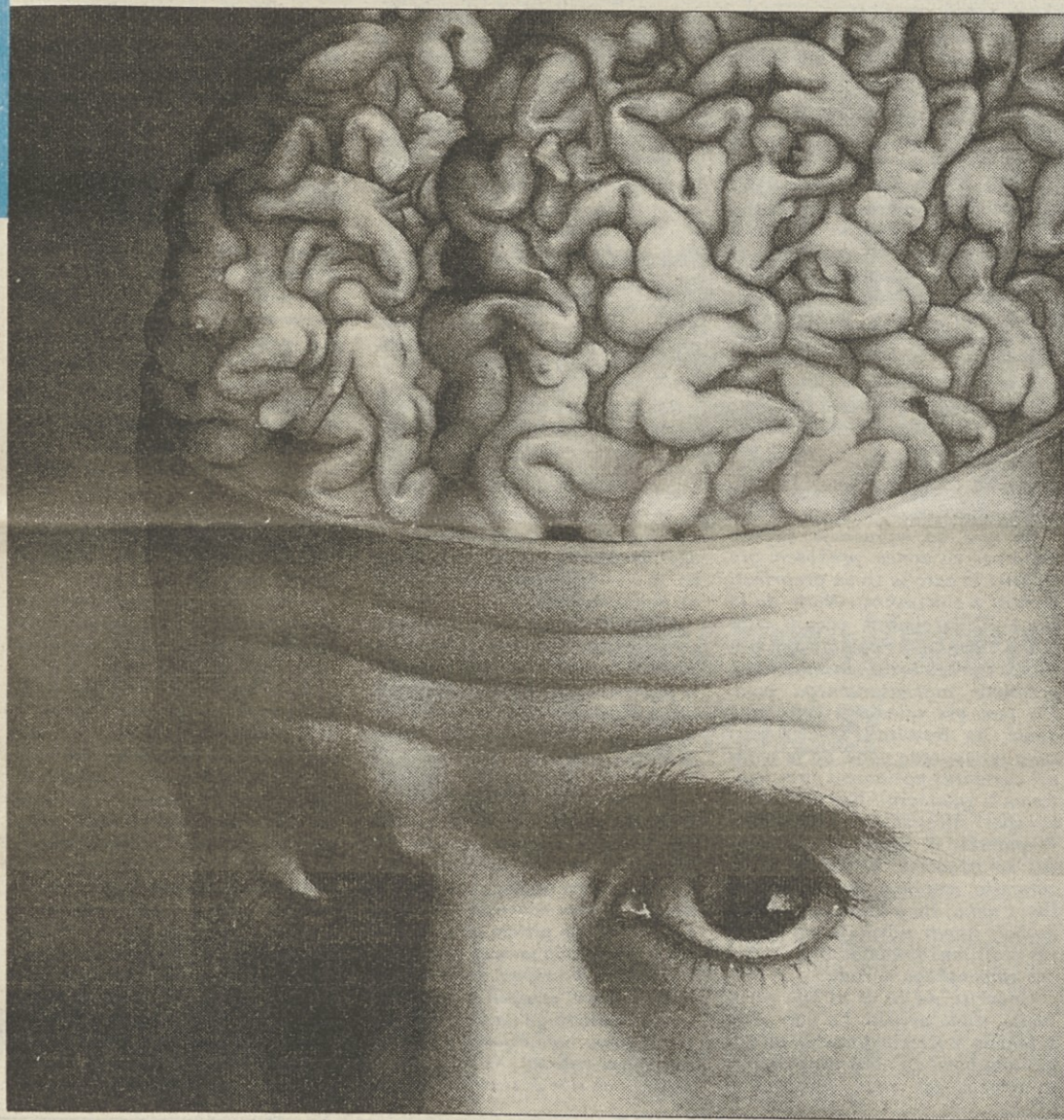

PO KORŽETOVIM PAMETI BI ŠLA V PROGRAMIRANI STEČAJ DRŽAVA

To misel dokazujemo na 5. strani, kjer poročamo o mariborskem posvetu ZSSS s strokovnjaki o programiranih stečajih.

**JĚ
TAM
PRVA
LASTOVKA?**

Na 5. strani preberite, da tudi v Mariboru ni vse črno.

Spoštovano uredništvo!

Prosim vas, da v skladu z zakonom o javnem obveščanju objavite odgovor na članek »Tomšič razkrinkan«, ki je bil objavljen v DE, 9. 12. 1993, na istem mestu, kjer je bil omenjeni članek objavljen.

ODGOVOR NA PONOVNE KLEVETE

V članku »Tomšič razkrinkan«, ki je bil objavljen na naslovnici Delavske enotnosti z dne 9. 12. 1993, ste nekorektno uporabili število sklenjenih pogodb z Zavodom za zdravstveno zavarovanje Slovenije kot dokaz za število članov Neodvisnosti-KNSS.

Znano je namreč, da je večina podjetij sklepalo pogodbe tako, da so bili vsi zavarovanci napisani na eni listi in ni važno, v katerem sindikatu so bili včlanjeni. Neodvisnost-KNSS je svetovala svojim članom in tudi tistim delavcem, ki niso v nobenem sindikatu, naj se zavarujejo ne glede na to, kakšna glava je natisnjena na prijavnici. Delavce je Neodvisnost-KNSS obvestila, da se lahko dodatno socialno zavarujejo v podjetju, tam pa so jih vpisali na podlagi krovne pogodbe, zaradi tega nismo hoteli delati problemov. Zato je med zavarovanci, ki jih ZSSS šteje kot svoje člane, tudi mnogo članov Neodvisnosti-KNSS, ker nismo hoteli zavarovati delavcev na podlagi članstva v različnih sindikatih. Če so pri ZSSS računali, da bodo s svojimi prijavnici pridobivali članstvo na račun socialnega zavarovanja delavcev, potem so res že globoko padli.

Vodilo Neodvisnosti-KNSS je bilo, da so vsi delavci dodatno socialno zavarovani, ne pa to, kakšne barve in naslov nosi prijavnica ali čigav član je kdo. Zato šteti članstvo v sindikatih na podlagi prijavnice za socialno zavarovanje ni merodajno. Tako je s pomočjo sindikata Neodvisnost-KNSS zavarovanih mnogo več delavcev, kot pa je podpisana pogodba. Podjetja, ki so vodila evidenco zavarovancev, pa so navedla tisto pogodbo, ki so jo imeli preje na razpolago in pri roki.

Podlost vašega pisanja se mi zdi predvsem v tem, da zaradi prestiža enega od sindikatov sugerirate Zavodu za zdravstveno zavarovanje Slovenije, naj prekine zavarovanje tistih delavcev, ki so sklenili zavarovanje preko nekega drugega sindikata.

V tem se kaže morala Delavske enotnosti, ki se ima za časopis vsega slovenskega delavstva, v resnici pa je samo trobilo nekega sindikata, ki ni pripravljen iskreno priznati pluralnosti demokratičnega organiziranja sindikatov.

Ker menimo, da je osnovni cilj članka oškodovanje članov sindikata Neodvisnosti-KNSS, smo zadevo predali častnemu razsodišču Društva novinarjev Slovenije.

France Tomšič, predsednik
Neodvisnosti-KNSS

Pripis uredništva

Ni problema, kolega. Z veseljem, na istem mestu, ampak ker podtikaš »osnovni cilj članka« v prejšnji številki, preberi pojasnilo na 2. strani DE.

DE, sreda 14⁰⁰

Zakaj Rop ne odgovarja?!

Izrekam Vam vse priznanje za uvodni članek v zadnji številki vašega časopisa, za resnico, pogum in vztrajnost. Upam samo, da Vas vsi, ki jim želite odpreti oči, ne bodo ob prvem soočenju pustili na cedilu, kot so že mnoge pred vami.

Zahvaliti se Vam moram za objavo našega poziva g. Ropu, naj vendarle kaj naredi v korist delavskega odkupa pri lastninjenju podjetij. Odgovora ni bilo!

V zvezi s to problematiko prav pogrešam dejavnost sindikatov, kot da ne bi šlo za najpomembnejše interese zaposlenih. Ne vem, če bomo razlašeni, in to je velika večina, lahko rekli, da smo naredili vse proti temu oz. da do tega ne bi prišlo. Nikamor ne bomo prišli, če se ob posameznikih ne bo videla tudi celota. To, kako delavski odkup v EGP podpira sindikat podjetja, pa bi lahko bila že posebna zgodba, tudi za vaš časopis.

Lepo pozdravljeni!

Mag. Jure Žakelj, dipl. oec.,
direktor Embalažno grafičnega
podjetja, Skofja Loka

PRIDEMO!
Uredništvo

INDUSTRIJSKI SINDIKATI, KAJ JE TO?

Pojem, ki ga statut ZSSS zazdaj še ne pozna, na 4. strani pojasnjuje Albert Vodovnik.

V PRIHODNJE BOMO
MANJ NAZDRAVLJALI

stran 7

NAMESTO STARIH SO POTAPLJALI NOVO BANKO

Kreditanstalt-Nova banka in njene malomarnosti kriče po odgovornosti.

stran 6

Tomšič je razkrinkan

Piše: Ciril Brajer

Res ni naša navada odgovarjati na pisma bralcev v isti številki. Tudi lepo ni. In še v uvodniku?!
Toda posebne razmere terjajo posebne ukrepe. In če se nam oglašuje sam France Tomšič, je treba tako redkemu gostu časopisa slovenskih delavcev odmeriti primerno mesto.

Kar lepo golido gnojnice si, kolega moj, že zlil po glasilu, ki naj bi bilo tudi tvoje. No, tvojih članov. Toda te, reciva jim polemike so bile bolj ali manj načelne. Tokrat pa gre za hudičevo konkretne zadevščine. Očitno mojega pisanja v prejšnji številki nisi napak razumel le ti. Tudi novinarka Dela je na tiskovni konferenci ZSSS ta teden spraševala nekako v tvojem miselnem toku. Tudi zato tolikšna teža pojasnjevanju.

Poglej, France, nikjer in nikoli nisem zapisal, da je število članov tvojega sindikata istovetno s številom zavarovancev. To si pač prebral med vrsticami. Drži pa, da sem logično sklepal: Če nekdo trdi, da ima sindikat, ki ga vodi, več kot 160.000 članov, se mi ne zdi normalno, da jih zavaruje le 6.000. To se mi enostavno ne zdi vredno dobrega predsednika sindikata, kaj šele dobrega gospodarja z denarjem svojih članov.

Naj bo modrovanja dovolj, pomagaj si bom s tvojimi besedami. Leto nazaj si za Dnevnik izjavil: »KNSS je z Zavodom za zdravstveno zavarovanje Slovenije danes, 12. 12. 1992, podpisala krovno pogodbo za sklepanje skupinskih prostovoljnih zdravstvenih zavarovanj, s katero se sindikat obvezuje, da bo priskrbel 35.000 novih zavarovancev.

Novi zavarovanci bodo dobili 31 odstotkov popusta. Našim članom in nečlanom smo hoteli zagotoviti vse ugodnosti, 35.000 novih zavarovancev pa imamo že zagotovljenih, je povedal predsednik sindikata Neodvisnosti France Tomšič. Tudi Večer je istega dne zabeležil, da si se »ubezal, da boš priskrbel 35.000 novih zavarovancev.« In ta teden: »Direkcija zavoda je ugotovila, da tri krovne pogodbe niso izpolnile pogoja 15.000 zavarovancev. Sklenitelji teh krovnih pogodb so: KNSS Neodvisnost (6.271 zavarovancev), (...) Upravni odbor je zato ugotovil, da niso izpolnjeni pogoji za popuste, določeni ob sklenitvi, in da morajo sklenitelji teh krovnih pogodb skleniti nove pogodbe, upoštevajoč na novo ugotovljene pogoje z veljavnostjo od 1. 1. 1994.«

Povej mi, kolega France, s čim sem zavajal, kaj sem napisal nekorektnega in predvsem, zakaj pljuvaš po ZSSS, ki z mojim pisanjem oziroma sklepanjem nima nič opraviti? Žal!
S tem, da sem prepričan, da si zavedel zavod in predvsem svojih 6.271 zavarovancev, ZSSS res nima nič. Ima pa s tem, da je zavod lani tudi iz sredstev njihovih članov kril popust, ki si ga prigoljufal. Za letošnji zavod obeta, da bo treba pogodbo spremeniti. Če pa bi bil zavod dober gospodar, in upam da bo, bi od tebe moral izterjati razliko za neupravičeni popust v letu 1993. Ne v škodo zavarovancev, tebi v poduk, da bi nehal opletati z jezikom podolgem in počez. Kajti, če tvoji člani tega še niso ugotovili: s svojim početjem dela škodo prav njim.

Kdo upa reči, da revolucije ni bilo? Kdo upa reči, da revolucije ne bo?

De št. 52, 9. 12. 1993

Ali je bila NOB tudi revolucija ali ne, so si v TV oddaji belili glavo Vladimir Vodusek, Jože Pučnik, Jera Vodusek-Stanič in Janez Peršič ter seveda predvsem iz ust predsednika komisije za raziskovanje poveljnih pobojev razkivali njen zločinski in celo kolaborantski značaj. Hkrati je Janez Peršič tudi razkril nekaj resnic o domobrancih in nekaterih nekomunističnih skupinah, ki so priložnostno čakale na njihovo preloženje z glavo skozi zid. Ker je bilo že večkrat slišati tezo, da bi se lahko izognili moriji, če bi mirno počakali, da bi nas osobodili zahodni zavezniki, je treba tem veselednem enkrat za vselej jasno povedati, da ni šlo samo za vračanje »osvoboditve«, kot so jo dočakali Čehi, Nizozemci, Danci, Belgijci itd., temveč za vračanje slovenskega narodnega obstoja. Slovenski narod je bil eden redkih, ki mu je bilo namenjeno izginotje, kar bi se brez NOB tudi zgodilo. Nobeni zločini druge strani ne bodo rehabilitirali domobranstva, nobeno klobasanje bivših komunistov ne bo opralo krivde slovenske reakcije! V najboljsem primeru bi s politiko čakanja »ohranili« mejo pri Postojni, kar bo morda Peterletu s priznanjem, da sta za slabe odnose med slovenskim in italijanskim narodom kriva dva totalitarizma – pri tem pa si svet RTV lasti v primeru italijanske redakcije koprski TV pristojnosti, ki mu ne gre, ter s tem posredno škoduje tudi slovenski skupnosti v Italiji – morda tudi uspešno! Zanima me, kateri zgodovinar je sodelovanje v oddaji odklonil, ker je pravilno predvideval, v kakšno smer bo pogovor tekel.

Ne gre za vprašanje včeraj, malo več za danes, predvsem gre za jutri in zato je treba prepričati javnost o zločinskosti NOB, da bi pri volilnih čimbolj očni tiste redke stranke, ki poudarjajo moralno upravičenost in pozitivne vrednote protifašističnega boja. Pri tem gre televizija celo tako daleč, da Rosvita Pesek z levo roko mimogrede pove, da je sedanjí slovenski parlament prvi legitimni v zgodovini. Kaj pa kočevski zbor? Ali je sklep o prikjučitvi Primorske in Istre nelegitimni? Ali so poslanci, ki so bili sicer zakonito izvoljeni na nacionalni listi z nekaj sto glasovi in ki danes najbolj vneto udrihajo po NOB, res legitimni predstavniki interesov slovenskega naroda? Govoriti, da NOB ni bila revolucija, nima smisla. Le kdo bi se s takšno poztrovalnostjo in pogumom boril za obnovo države in družbenega reda, kakršna je

bila stara Jugoslavija in v kateri bi tudi brez vojne prejel ali slej prišlo do revolucije? Prav zato je v protifašističnem boju tudi sodelovalo toliko pripadnikov drugih narodov in prav zato so se tudi predstavniki starih strank odločili za kolaboracijo, ker jim je bil ljubši topel zapeček, pa čeprav pod okupatorjevim okriljem, kot pa negotov osvobodilni boj. Zakaj pa niso sami organizirali svojih partizanskih formacij, kot so storili na Poljskem, v Franciji, Italiji, Grčiji na Norveškem? Vsem tistim, ki bi danes španskim borcem pobrali »privilegije«, toplo priporočam, naj preberejo Kocbekova Razmisljanja o Španiji, še posebej, če se sklicujejo na krščansko etiko!

Vsi tisti, ki zagovarjajo zaostritev že tako rigoroznega zakona o državljanstvu, kratenje pravic narodnostnim in proglasitev NOB za zločinsko, se niso iz zgodovine naučili prav ničesar, in jim pripada čast biti duhovni nasledniki slovenskega fašizma. Za začetek pa bi predvsem gospodu Poljšaku toplo priporočil, naj čimprej obišče kakšen intenzivni tečaj slovenščine, ker sam poznam kar nekaj »južnjakov«, ki jo bolje obvladajo od njega. Da o zgodovini niti ne govorim!

Sicer pa upam, da bodo končno pravi krivci za vse poboje končno prišli na dan, vendar močno dvomim, da z golj s tlačanjem vseh v isto vrečo. To je težko, naporno in odgovorno delo, ki ga ni mogoče opraviti z levo roko in na pamet. Vsako konkretno obtožbo je treba točno argumentirati in pri tem paziti, da ne bi bili prizadeti nedolžni in njihovo dobro ime!

Tugomer Kušan, Logatec

Še o revoluciji...

DE št. 52, 9. 12. 1993

SLOVENSKI NÜRNBERG V PUČNIKOVI REZIJ

Državni zbor Republike Slovenije je 5. junija letos sprožil parlamentarno preiskavo o raziskovanju poveljnih množičnih pobojev, pravno dvomljivih procesov in drugih takšnih nepravilnosti, 17. septembra pa sprejel odlok o sestavi komisije za obravnavo nekaterih odprtih vprašanj iz novejšega zakonodajstva za njenega predsednika imenoval dr. Jožeta Pučnika.

Namen državnega zbora je vsekakor dober, upoštevajta vreden, vendar ima kar hudo »lepotno napako«. Vprašati se je treba, če je bila res dobro premišljena in pamenta odločitev, naj komisija za raziskovanje poveljnih pobojev in pravno dvomljivih procesov, ki naj bi pripravila glavna gradiva za oceno »nekaterih odprtih vprašanj iz novejšega slovenske zgodovine«, vodi dr. Jože Pučnik, ko pa je znano, da je bil dvakrat obsojen za politično kazniva dejanja v prejšnjem režimu in da ima zato izrazito čustven odnos do obravnave tem. O tem pričajo njegove javne izjave v sredstvih javnega obveščanja, v katerih je že vnaprej ocenil oz. bivši režim v državi razglasil za nelegitimnega in zločinskega (posredno pa tudi vse, ki so po vojni delovali ali sodelovali v tem sistemu). Ne samo to: dr. Jože Pučnik si je za strokovnega sode-

lova pri delu te komisije zaželel novinarja Iva Žajdelo, ki je svoj milorečno »nepristranski« odnos do udeležencev NOB doslej že neštokrat izpričal v svojih prispevkih in zato še malo ne more veljati za nepristranskega svetovalca, kako ugotavljati in ocenjevati medvojnja in poveljna zgodovinska dejstva. Če vemo še to, da so ustanovitev takšne komisije državnega zbora (izključno za raziskavo »poveljnih pobojev«, ne pa tudi hkrati za obravnavo tega obsojanja vrednega dejanja v povezavi z zgodovinskimi dejstvi pred drugo svetovno vojno in med njo) najbolj zagnano zahtevali predstavniki društva Nova slovenska zaveza (ki povezuje nekdanje domobrancelje in njihove somišljenike), pa ljudje, ki si prizadevajo zbrisati iz zgodovinskega spomina 45-letni vojni razvoj, čes da je bil »zločinski«, potem je jasno, da namen omenjene komisije ni le »raziskovati«, temveč že vnaprej obsoditi vidnejše komuniste – funkcionarje v povojnem obdobju, med njimi tudi udeležence NOB. Zaslýšenjanja te komisije, kolikor jih je bilo doslej, so že dokaj jasno izpričala, da gre v resnici za izpraševanje ljudi na zatožni klopi, ne pa za domnevno nepristransko »preiskavo«.

Jasno, da nekdanji borci ob vsem tem niso mogli ostati tiho in so sklenili državni zbor (mag. Hermanu Rigelniku, njegovemu predsedniku) sporočiti svoja stališča. Tako predlagajo, naj državni zbor, ko bo razpravljal o nerazjasniteljnih vprašanjih iz novejšega slovenske zgodovine (predvsem pa o dognanjih Pučnikove komisije, ki bodo sestavni del te problematike), nedvoumno izrazi priznanje narodnoosvobodilnemu in partizanskemu boju proti fašističnim in nacističnim okupatorjem v letih druge svetovne vojne kot legitimnemu uporu podjarmljenega in na smrt obsojenega naroda in sestavnemu delu svetovne protifašistične koalicije. Obravnava narodnoosvobodilnega gibanja v državnem zboru in javnosti naj bo razmejena od dogajanj v povojnem obdobju – po letu 1945 – ko so v razvoj dogodkov na Slovenskem odločilno posegli tudi organi nove, centralizirane zvezne države in ko je odprava monarhije označila začetek socialistične revolucije. To pomeni, naj se celotno 45-letno povojno dogajanje obravnava objektivno, z upoštevanjem takratnih razmer in ustvarjenih možnosti v notranjem in mednarodnem razvoju, saj iz ideoloških razlogov ni možno izničiti vsega, kar je bilo v tem obdobju ustvarjenega za krepitev materialnih in kulturnih zmogljivosti slovenskega naroda in življenjskih razmer Slovencev ter utrjevanja naše državnosti.

Državni zbor – predlagajo borci – naj sprejme tudi izjavo o narodni spravi in ureditvi statusa vseh žrtev druge svetovne vojne na naših tleh. Vsi v njej padli in umrli naj imajo pravico do groba, imena in spomina na način, ki ne žali vrednot drugih. Samo po sebi je razumljivo, da je državni zbor v postopkih za spreminjanje in dopolnjevanje socialne, zdravstvene in pokojninske zakonodaje dolžan v celoti upoštevati raven priznanih pravic, ki izhajajo iz udeležbe v NOB. Pri tem naj mu bodo v oporo izkušnje drugih sodobnih držav pri varstvu in zaščiti vojnih veteranov in žrtev vojne. Razumljivo – po pravici pa bi morali tudi krivice tistim skupinam, ki so bile prav tako žrtev vojne: izgnancem, taboriščnikom (ukradenim otrokom), zapornikom, delovnim deportirancem, internirancem in prisilnim mobilizirancem v nemško, italijansko in madžarsko vojsko.

Udeleženci NOB se v nasprotju s sodobnimi potvarjalci slovenske zgodovine torej ne zavzemajo za »svobodu solutni prav«, temveč le za objektivno vrednotenje vseh dogodkov in preteklosti. Razumljivo je, da so prisiljeni pretestirati, ker so vse pogostejše predvsem posplošeni in zlonamernih obtožbe, ki očitno nanje letijo od tistih, ki so v najusodnejših dneh obrnili slovenskemu narodu hrbet in pomagali okupatorju. Zdej pa si prizadevajo, da takšno njihovo vlogo v drugi svetovni vojni razglasijo celo za častno in jo nagradijo!

Vinko Blatnik

Kdo je zakokal ugled železniških sindikatov

Sanacijo žel. plačujejo zaposleni intervju z Zrimšek Cvetom, 2. 12. 93 DE št. 51

V veliki meri se je moč stringinj s stališči g. Zrimška, ko navajamo kako ga vlada lomi, ko ne upošteva sprejetih sklepov. Sanacija slovenskih železnic ima svoj ceno, ki jo bo moral nedej plačati kot vemo pa se kopja venomer la mijo na delavskih hrbtih.

Vendar pa le ni vsega kričati vladna politika. Naj pojasnim. G. Zrimšek je k temu, da je danes tako, v veliki meri sam pripomagal. Popolnoma dilematični odnos do vodenja SDZDS-ja, sindikata, ki je do danes užival status večinskega sindikata – pred dvema letoma je imel 9000 članov, danes jih je še malo več kot polovica – se kaže v vrsti napovedanih stavk množičnih stavkovnih zahtevah na katere se je hipoma pozabil. Moj stanovski kolega G. Zrimšek zelo spretno manipulira z množicami, ki mu venomer manj verjeto. Namreč sramotno je razpravljati o plači železničarja, ki ne presega 23.877 tolarjev, pri tem pa prejemati 160.000,00 tolarjev mesečno plus dnevnice in statusno vozovnega preglednika, 3 (tri) mesece beneficiranega delovnega staž na leto. Plačo dobivati od dveh delodajalcev je lepo (slovenske žel. in sindikat).

Naš del članstva se je na referendumu odločil izstopiti iz tak »zadruga«. Milijoni tolarjev na račun naših milijardov, ki jih je treba na zahtevo, da dobimo kot član financino poročilo v pisni obliki, odgovorja, da naj bo to poslovna skrivnost (čemu članstvu). Govorijo o privatnih borznih posrednikih, komu grejo obresti?? Vendar to je stvar SDK-ja ki se ukvarja z živim lastninjenjem podjetij in ustanov in krajo družbenega premoženja. Podatek, ki sili v razmislek, na 100 članov se v 30 mesecih zbere 900.000,00 SIT (ca. Vem, da g. Zrimšek takšne in drugačne obtožbe enostavno označuje za demagogijo, povrh ne pozabi dodati, kam take izjave peljejo: označi vse skupaj za razbijanje sistema itd., mogoče sem pozabil nacionalizem. Na koncu naj dodam »le čevlje sodi naj kopitarju. Mislim da ni sramotno, če se vrtna nazaj k svojemu na dolgo nasajanje nemu kladiu.

Srečo Prijatelj, Predsednik sindikata VP in UZ TVD Divača

DE časopis slovenskih delavcev

Nanj se resda lahko naročite tudi pisno, toda zakaj bi se trudili: pokličite **(061) 321-255**

in poskrbeli bomo, da boste dobili časopis, brez katerega je vaše delo (kateremkoli) sindikatu vsaj težje, če že ne nemogoče

PREJELI SMO

Spet ta Korže! Spet ta Tajnikar!

SKLADU REPUBLIKE SLOVENIJE ZA RAZVOJ

teu podjetja, zato nosi vso odgovornost sklad in ponovno poudarjamo, da bi morali zamenjati vodstvo podjetja. V zadnjem stavku petega odstavka pišete: »... Gre torej za podjetje, ki je že dlje časa poslovno povezano s Slovenijo in zato ni zainteresirano za kakšne špekulativne transakcije«. To je razumeti, da so vendarle možne tudi špekulativne transakcije.

Hvala za informacijo o situaciji na mednarodnem transportnem trgu, s čimer ste povedali tudi oz. smo vas razumeli, da se zavedate, kakšen je ta trg. Ker ste kot lastnik lahko odločili tudi o kadrih v podjetju, in kolikor se niso uspeli vključiti v ta trg, bi morali vi kot lastnik ukrepati.

Po naših dosedanjih slabih izkušnjah s prodajo mariborskih podjetij tujim kupcem (Lilet, Grubelič, Kastner in Ohler) menimo, da vaše trditve, da bo Špedtrans ostal slovensko podjetje, ne morejo držati, saj v končni fazi lastnik odloča o samostojnosti oz. nesamostojnosti svojega podjetja.

Neskladni sta tudi navedbi, da bo Nunner preusmeril poslovanje predvsem na špedijski posle, medtem ko naj bi v naslednjih letih investiral okoli 25 milijonov DEM v novo transportno opremo, obenem pa naj bi zaposloval manj vzrokov in več špediterjev. Iz vašega odgovora Stanislavu Holcu je po našem mnenju razvidno, da ni nobene garancije, da bo podjetje Nunner realiziral vse, kar navajate, in tudi nobene garancije, da bo sedanje podjetje Špedtrans z novim lastnikom dolgoročno obstalo, saj niti slovenski, še manj pa tuji kapital ne kupuje po-

djetji, da bi imel izgubo oz. ker žel delno rešiti socialne probleme slovenskih ljudi in pomagati slovenski državi.

Iz primera Špedtransa lahko sklepamo, zakaj so tako veliki problemi v Elektrokovini, Metalni in TVT Bor. Kidrič, zato se bojimo, da boste podobno ravnali tudi v drugih podjetjih, ki jih imate v občini Maribor, ter jih razprodali tujcem. Iz vašega dopisa izhaja, da ponudba za menedžersko-delaški odkup ni bila popolna, saj ni vsebovala poslovnega načrta, prav tako pa je temeljila na predpostavki, da bo podjetje ohranjeno podobno način poslovanja kot doslej. Menimo, da ste v obdobju po sprejetju odločitvi ter pripravi odgovora prejel manjkajoče dele ponudbe. Ni nam znano, iz kakšnih razlogov podjetje n dostavilo celotne ponudbe pravočasno (t.j. poslovnega načrta s prikazom poslovanja za obdobje po izpeljanem lastninskem prestrukturiranju podjetja) vendar vas ponovno prosimo, da pred log poslovnega načrta preučite tudi s tem potrdite svojo odločitev ali ne podlagi novih dejstev pripravite predlog za spremenjeno odločitev.

S spoštovanjem Stanislav Holc, predsednik DP, Borut Ambrožič, dipl. inž., predsednik ZKS, Miroslav Brkič, dipl. inž., predsednik ZZS

DE časopis slovenskih delavcev

Stvar je jasna. To je moj časopis. Zato ga naročam na naslov: Priimek in ime: _____ Naziv podjetja ali ustanove: _____ Naslov: _____ Podpis naročnika: _____

MARIBORČANE IMAJO ZA VOLE!

Povejmo naravnost in brez ovinkarjenja: življenje v štajerski prestolnici je že nekaj časa hudo žalostno. V Mariboru in Podravju je že blizu 32 tisoč brezposelnih, veliko delavcev je na takoimenovanem čakalju, tisti, ki še imajo delo, pa prejemajo za skoraj 10 odstotkov nižje plače od slovenskega povprečja. Eno od oblik socialne pomoči bo v letošnjem letu prejelo skoraj deset tisoč družin ali posameznikov.

Socialno stisko je zato mogoče čutiti na vsakem koraku – v javni kuhinji, kjer vsak dan pride na brezplačni topli obrok nekaj sto ljudi, v mestnem parku, kjer je iz dneva v dan več klošarjev, pa tudi v številnih trgovinah, ki so kljub bližajočim se praznikom precej bolj prazne kakor prejšnja leta.

Kljub vsemu pa so Mariborčani doslej uspeli ohraniti tisti stil javnega življenja, ki je bil za to mesto značilen že od nekdaj. Tako nikomur niti na pamet ni padlo, da ne bi več organizirali vsakoletnega Borštnikovega srečanja slovenskih gledališč ali pa tradicionalnega tekmovanja smučarjev za Zlato lisico. Prav tako v mestu redno potekajo številne druge tradicionalne prireditve na področju kulture, športa, znanosti, sejemske dejavnosti in podobno. Normalno javno življenje je ohranjalo mestu dostojanstvo pa tudi vitalnost, brez katere si izhoda iz krize ni mogoče zamisliti.

Sedaj pa so se nekateri mariborski velemneži domislili, da v mestu pravzaprav ni več pametno organizirati množičnih prireditev, saj na njih Mariborčani menda samo mečejo petarde ter se pretepajo in zganjajo vandalizem. Zato je podjetje za promocijo Maribora **Martur** že odpovedalo

tradicionalno silvestrovanje na Trgu svobode v Mariboru. Kaj vse se skriva za odpovedjo silvestrovanja, še ni povsem jasno – jasno pa je, da so takšni odločitvi Marturja botrovale inšpekcijske službe, občinski funkcionarji, mestna policija in še marsikdo, ki najraje vidi, da se v Mariboru nič ne zgodi, ker ima s tem za svoje »fiksno plačo« iz proračuna najmanj dela.

Da pa bi bile stvari še bolj neokusne, se sedaj tisti, ki so zadržani in plačani za urejanje javnih zadev in organizacijo javnega življenja v Mariboru, med seboj javno pričajo, ali si Mariborčani zaslužijo, da bi jim za silvestrovanje kaj organizirali ali pa so za to preveliki voli. Na letošnjem martinovanju, ki se ga je čez dan udeležilo okoli 20.000 meščanov, so menda Mariborčani vrgli preveč petard in se preveč pretepali, da bi jih pustili skupaj še za silvestrovanje. Tako so tisti, ki so dolžni miriti maloštevilne izgredekne, ti so na množičnih prireditvah nekaj običajnega povsod po svetu, za posledice svojega slabega dela obdolžili vse prebivalce mesta in okolice.

Ali je še kje na svetu mesto, kjer so birokrati meščanom prepovedali skupaj silvestrovati, ker niso dovolj disciplinirani in lepo vzgojeni? Ali v Mariboru poslej sploh ne bo več množičnih prireditev? Na koliko let »haus aresta« bodo birokrati obsodili Mariborčane?

Sicer pa bodo Mariborčani zagotovo tudi letos v velikem številu silvestrovali na mestnih ulicah. Verjetno jim bo brez tistih, ki si na takšnih in podobnih prireditvah kujejo denarce, in brez birokratov še lepše in ceneje kakor prejšnja leta.

Tomaž Kšela

Obrambni minister je z neznanško lahkotnostjo sam sebi skočil v usta. Ko je predsednik republike izpolnil zahtevo parlamenta in povedal svoje mnenje o obrambnem zakonu, pri tem pa upošteval preprosto ustavno določilo, da je predsednik republike vrhovni poveljnik obrambnih sil, je obrambni minister poskočil, kot da bi ga pičil škorpion. Ustava seveda ni pravljica o jari kači, marveč zakon, ki na najbolj racionalen in razumljiv način ureja državo oz. daje osnove za njeno urejanje.

In ker v ustavi, kot že rečeno, piše, kdo je vrhovni poveljnik obrambnih sil, je to najbrž tako zato, da ne bi kdorkoli v tej državi mislil, da se lahko po mili volji puli za vrhovno poveljstvo. Vrhovni poveljnik je pač človek, ki je bil izbran po volji ljudstva, izvoljen pa je bil, ker je večina državljanov menila, da je dovolj pameten, če ne že najpametnejši za državnega šefa. Šef države pa seveda tudi v parlamentarnem sistemu ni zgolj v svilo oblečena lutka ali pa maček z veliko pentljo v državni izložbi, marveč je človek, ki predstavlja državo in ki, če se pokaže za potrebno, tudi ukazuje vojski. To je pač »usoda« šefov držav.

Toda, pri nas hoče vojakom samostojno in neodvisno ukazovati obrambni minister. Gospod Janša je gospoda Kučana takoj napadel, da s pripisovanjem vrhovnega po-

Moč

veljništva državnemu predsedniku ob hkratnem odrekanju te funkcije obrambnemu ministru želi vrniti stari sistem, ko je bilo predsedstvo vrhovni poveljnik JLA, kar je temu predsedstvu dajalo veliko moč. In prav za to gre to veliko moč sedaj očitno želi obrambni minister zase. Ne moti ga, če bo v njegovih rokah, kriminal pa bi bil, če bi bila v predsednikovih.

Zdi se, da gospod Janša želi neomejeno moč. Kajti četudi v ustavi piše, da je državni šef vrhovni poveljnik vojske, to še ne pomeni oz. sploh ne pomeni, da se bo z vrhovnim poveljstvom tudi operativno ukvarjal, saj bi se lahko preselil kar v generalštab in nehal biti predsednik. Zato šef države – in tako je običajno po svetu – svoje pristojnosti prenese na druge, nekaj izmed njih tudi na obremnega ministra.

Razlika je kajpak vidna. Predsednik države lahko na drugega prenese svoje pristojnosti tudi ukine, če vidi, da stvari ne tečejo po pravi poti, koristni za državo. Obrambni minister Janša pa očitno prav tega noče. On, kot kaže, hoče vso poveljniško moč zase, in sicer tako, da mu je nihče ne bo mogel odvzeti. In nad tem se kaže zamisliti, na to kaže biti pozoren. V vsakega, ki sega po neomejeni oblasti, še posebej če je ta oborožena, smemo domniti, da želi igre s svinčeni vojniki zamenjati s pravimi.

Piše: Jože Smole

Nacionalistični skrajneži

Rezultati zadnjih volitev v nekaterih državah kažejo na krepitev naprednih družbenih sil. V sosednji Italiji so na občinskih volitvah bili za

galna« s prvim in z drugim sporočilom o Hermanu Rigelinu. Vmes so še HIT, VIS, »orožarska« afera, Janševi očitki za četverico JBTZ, Kučanov spor z Janšo glede zakona o vojski... In naenkrat vidimo, da ni velike ne separatne koalicije. V skupščini se stranke delijo po »simpatijah« na levoico (ZLSD, LDS) in slovensko desnico (SKD in SDSS iz vlade s SLS, SPS itd.); demokrati in ekso-socialisti pa so včasih levi, včasih pa slovenski... Vprašanje je zato italijansko: katera stranka se bo prva sesula?

(6) Če h krizi dodamo še načrtno destabilizacijo, potem nam ni treba čakati naslednjih volitev 1996. leta. Popitovo diktaturo so spodržli od znotraj, Demos prav tako. In zakaj naj ne bi iste usode doživela tudi sedanja vladna formula prevelike koalicije? Vprašanje je le, kdo bo pri tem prvi – bo Kučanovim občudovalcem uspelo dokončno izključiti Janšo iz sfere oblasti ali pa bo CIVILNA INICIJATIVA vzpostavila »Državo Slovenijo«?

Če smo za opisanih šest oblastnih formul porabili samo dve volitve (90, 92) – potem je to najboljši dokaz o nepotrebnosti tega draga in zapletenega postopka. Toliko bolj to dokazuje kvaliteta poslanskega kadra, za katerega se šef zmagovite stranke (Jelinčič, SNS) potem javno opraviči vsem Slovincem.

Za mešanje političnih afer zadostuje skupina juristov, strateški um v ozadju, kupljeno novinarsko pero, fotokopirni stroj in končno še radovedna javnost. Ali kot se je v Podobnikovih »Slovenskih brazdah« 50 let po svoji ustrelitvi oglašil s pismom bralca Erlich Lambert: »Slovinci! Bojmo se komunizma in liberalizma.« (Slovenske brazde, 9. 12. 1993) Pri »Brazdah« že vedo, zakaj se jim v časopisu oglašajo politični vampirji. Drugačnji tudi ne bi mogli jurišati na fantome in fantazme, kakršna je »udbomafija«. Kako so porabljali podobno fantazmo »vaticansko-kominternovske zarote« v belgrajski prestolnici, se še spominjamo... Mar ne vidijo, da eks-udbovci uživajo mastne demosovske »administrativne penzije« in da stare udbe res ni več?

Za KOS, VOS
meša zos
X-25

arena

Krepost

porodila tudi razmah nacionalizma, saj bi intelektualci morali biti dovolj predvidljivi in morali na to možnost računati.

Če pa se vrnemo k trditvi gospoda Štrajna o degradaciji političnega dialoga, lahko v to vpletemo tudi skakalniško Planico, ki je po dolgih letih pravkar doživela nekaj nacionalistični fiasko, če soglašamo s trditvijo, da je bila del slovenskega političnega dialoga, ko je bila razglašana za nacionalni praznik. Seveda je bila zelo simpatičen in kulturno politični dialog. Bila je nekakšno nacionalno romanje, svojevrsten miting in podobne reči, ki smo jih ob planiških dogodkih vedno poslušali. Malo je manjkalo do parole, da mora vsak zaveden Slovenec vsaj enkrat v Planico.

Letos pa so se vrste navdušencev Planice nenadoma razredčile. Seveda ni dokazov, ali so tokrat manjkali manj ali bolj zavedni Slovenci ali pa so prišli samo tisti, ki radi gledajo skoke zavednih Avstrijcev, Norvežanov, Italijanov, Slovencev, Nemcev in drugih človeških vrst. Če pa upoštevamo javne ankete, bi letos moralo biti v Planici toliko ljudi kot še nikoli, saj le-te kažejo, da nacionalizem na Slovenskem narašča.

Lahko torej sklenemo, da Planica ni pravi politični dialog za nacionaliste, da ni več pravi dokaz pravega slovenstva. To bi utegnili držati, ker kot trdi gospod Štrajn, nacionalizem degradira politični dialog, Planica pa je kot kraj športnega junaštva in narodnega ponosa na taki ravni, da njena degradacija ni možna. Nacionalisti se morajo pač zatekati v njim ustrezen politični (degradirani) dialog, ki ga je zunaj Planice dovolj. Zato jim pač ni treba več v Planico. Danes se mora pravo nacionalno pripadništvo kazati vse drugače kot s planiškim koloritom, tudi nacionalnim kajpak; Planico so nacionalisti prepustili navimim.

In tako utegne biti z obiskom Planice vedno slabše. Zato jo lahko rešujejo samo pri nas živeči Bosanci, Hrvati, Makedonci in Albanci. Ko bodo začeli romati v Planico v dokaz svoje državljansko-slovenske zavednosti, se bodo nacionalisti ustrašili usode Ponc in potem bo pod njimi zopet vsaj približno tako, kot je bilo.

Boža Gloda

župane izvoljeni v večini kandidati levih političnih strank. Napredno usmerjeni ljudje so postali župani Rima, Genove, Neaplja, Benetk in Trsta. Za slovensko narodnost v Italiji je še posebej pomembno, da se je končala dolgotrajna prevlada nacionalističnih in šovinističnih sil v Trstu. V nemški zvezni deželi Brandenburg je Krščansko demokratska unija doživela težak poraz. Večinsko podporo so dobili kandidati levega bloka. Tudi v Rusiji so se razmerna dobro odrezale tiste politične stranke, ki so za reforme, so pa odločno proti temu, da bi se tržno gospodarstvo uvajalo na račun delavcev in z zmanjševanjem socialnih pridobitev delovnih ljudi.

Toda ob teh pozitivnih pojavih ne bi smeli podcenjevati tudi druge plati volilnih rezultatov, ki kaže sorazmerno rast fašističnih in skrajnih nacionalističnih sil.

Neofašisti v Italiji niso uspeli s svojimi kandidati za župane velikih mest, toda na občinskih volitvah jih je podprl precejšen del volivcev. Neofašistična stranka, ki se skriva za imenom Italijansko socialno gibanje (MSI), je po volilnih rezultatih pred Stranko re-noviteljev, krščanskimi demokrati in Ligo. To kaže, da v sedanji težki krizi italijanske države vse več Italijanov naseda demagogiji neofašistov. Ta relativna rast vpliva neofašistov nedvomno pomeni določeno nevarnost za demokracijo v sosednji Italiji.

V Avstriji, tako kot v mnogih drugih evropskih državah, sta nacizem in fašizem prepovedana. Toda te zakonske omejitve niso onemogočile organiziranja in delovanja neofašističnih sil. V sosednji državi so neofašiste dolgo podcenjevali, češ da gre za majhne in zatorej povsem nepomembne skupine, ki ne morejo nikogar resneje ogroziti. Pisemske bombe pa so nujno korigirale takšno oceno. Avstrijska javnost je bila sprva šokirana, kajti živela je v prepričanju, da sta v državi povsem zagotovljena red in mir in da do takšnih terorističnih dejanj pri njih ne more priti. Policija je na začetku domnevala, da gre za teroristično dejavnost neavstrijskih organizacij, potem pa je ugotovila, da so pisemske bombe delo avstrijskih neofašističnih sil. In prav to odkritje vodi v širše obravnavanje tega nevarnega pojavnja.

Poslanec avstrijske socialistične stranke Dietrich je že ob prvih dveh pisemskih bombah upravičeno obsodil v parlamentu neodgovorno ravnanje Heiderjeve Svobodnjaške stranke, ki že dalj časa ustvarja sovražno razpoloženje do tujece. Takšna dejavnost ne more biti brez posledic. In prva takšna grozljiva posledica je bila prav teroristična akcija avstrijskih neofašistov proti tistim politikom in javnim delavcem, ki zagovarjajo pravice tujece, ki živijo in delajo v Avstriji.

Politika etnične čistitve, ki je pripeljala do krvave morije na Hrvaškem ter v Bosni in Hercegovini, se v določenih oblikah vse izraziteje izraža tudi v postopkih avstrijske Svobodnjaške stranke in njenega šefa Heiderja. Od skrajnega nacionalizma, ki za vse probleme obsoja pripadnike drugih nacionalnosti, do fašizma ali nacizma je le majhen korak. Oziroma, vsak ozkosrčni nacionalizem pripelje nazaj v fašizem.

To ni novo odkritje, saj dobro vemo, da je skrajni nacionalizem pripeljal v Italijo na oblast Mussolinija in v Nemčiji Hitlerja.

V času gospodarskih kriz in zaostrovanja socialnih problemov sta vedno dve izbiri: demokratična, z naprednimi konkretnimi programi, in ozkosrčna, nacionalistična s socialno demagogijo. Izkušnje kažejo, da velik del nezaposlenih in socialno ogroženih ljudi hitro nasede lažnim obljubam nacionalističnih skrajnežev.

Vsak ozkosrčni nacionalizem je v svojem jedru skregan z demokracijo. Za uresničitev svojih ciljev mora rušiti demokracijo in vse njene institucije ter na njihovo mesto uvajati diktaturo.

Tudi po prvih večstrankarskih volitvah v Rusiji še vedno ni jasna prihodnost te velike države. Gospodarski problemi so vse težji, z njimi pa se zaostrojuje socialni.

Množica obubožanih ne vidi nobene prave perspektive. Skrajne nacionalistične sile Rusije to vsestransko izkoriščajo. Volitve so pokazale, da imajo nacionalistični skrajneži na čelu z Vladimirjem Ziranovskim podporo precejšnje dela ruskih volivcev. To resno opozarja na latentno nevarnost zaskara Rusije v nedemokratsko smer.

POT DO SOCIALNEGA SPORAZUMA BO DOLGA

Pogajanja o socialnem sporazumu in splošni kolektivni pogodbi za gospodarstvo potekajo bolj ali manj za zaprtimi vrati. Ta teden se je tako posvetovalo tudi širše sindikalno vodstvo. Zato smo Dušana Semoliča vprašali, kako Svobodni sindikati ocenjujejo predloge vlade in Gospodarske zbornice. Enotno mnenje Svobodnih sindikatov o ponudbi, ki jo jim je v imenu zbornice poslal Dagmar Šuster, je takole:

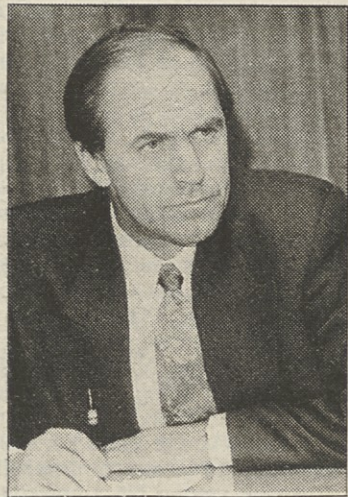
»Vztrajamo pri ohranjanju sistema kolektivnih pogodb s posebnim poudarkom na panožnih pogodbah. O tem vprašanju se zdaj razhajamo tako z vlado kot zbornico in možen je tudi konflikt. Zavračamo papir, ki nam ga je poslal predsednik zbornice, ker ne omogoča začetka pogajanj o kolektivnih pogodbah v prihodnjem letu. Prepričani smo, da bodo Dagmar Šuster in njegovi sodelavci spremenili stališče do panožnih pogodb.

Višina izhodiščne plače v prihodnjem letu je za nas povsem odprta. Ko smo podpisali splošno kolektivno pogodbo za gospodarstvo in njeno tarifno prilogo, smo javno povedali, da maksimalno popuščamo v korist stabilizacije gospodarstva. Takrat smo računali, da bo vlada na tej podlagi kaj naredila.

Mislimo, da mora biti vsaka nova kolektivna pogodba za delavce boljša od prejšnje. Vztrajali bomo zlasti pri boljši eskalacijski lestvici. Izhodiščna plača za prvi tarifni razred mora delavcem zagotav-

ljati najmanj pokritje minimalnih življenjskih stroškov, merjenih po uradni košarici. Izračuni kažejo, da bi najnižje plače morale znašati najmanj 20.000 tolarjev neto. V kolektivne pogodbe nečemo več pisati želja, ampak številke, ki bodo resnično veljale.

Toliko je Semolič povedal o novih kolektivnih pogodbah. Zdi se, da verjame v možnost ohranitve panožnih kolektivnih pogodb kot temelja odnosov med delodajalci in delojemalci. O SKP za gospodarstvo pa bo svet ZSSS razpravljaj na seji 23. decembra. Mnenje Svobodnih sindikatov o vladini ponudbi socialnega

sporazuma pa je predsednik opisal takole:

»Delovno besedilo socialnega sporazuma je za Svobodne sindikate nesprejemljivo in mislimo, da ga je treba bistveno spremeniti. Nesprejemljiva je npr. določba, da se

manj kot 5-odstotna rast življenjskih stroškov ne upošteva pri rasti plač. Cilji socialnega sporazuma so preveč splošni, zapisano naj bo le tisto, kar lahko dosežemo v obdobju, za katerega bo sporazum veljal. Potreben je skupen napor pogajalcev, da bi napisali res to, kar želimo.

Socialni sporazum izhaja, in to je narobe, iz sedanje SKP za gospodarstvo, ne pa iz panožnih kolektivnih pogodb. Sporazum predvideva za delavce zelo pomembne zakone. Za nas pa niso pomembni le zakoni, ampak vpliv na njihovo vsebino takrat, ko nastajajo. Sedanja zakonska procedura nam tega ne omogoča. Za sindikate je pomembna zlasti zaščita obstoječih delovnih mest in večja pravna ter socialna varnost delavcev. O vsem tem bi želeli nekaj več kot deklaracije, s katerimi si nismo mogli nič pomagati.

Razprava na našem delovnem posvetu je pokazala veliko razliko med vladino ponudbo in našimi pričakovanji. Razlike je možno premostiti le z večjim spoštovanjem sindikalnih stališč in položaja delavcev. Če cilj sporazuma ne bo bistvena sprememba razmer v gospodarstvu, bomo sindikati težko pristali na njegov podpis.

Pričakovanje, da bo socialni sporazum podpisan v evforičnem vzdušju že pred novim letom, ni realno. Sporazum namreč ni podoben kupčiji, ki jo sklepamo na sejmju, zato bo zanj potrebno nekaj več časa, tudi zaradi notranje sindikalne demokracije.

F. K.

GZS ONEMOGOČA POGAJANJA O KOLEKTIVNIH POGODBAH

Uresničevanje sklepa SKEI o posebni povezanosti industrijskih sindikatov je po mnenju Alberta Vodovnika odvisno od dogovorov s sindikati in predsednikom Svobodnih sindikatov. V Trillerja pa je mogoče zaupati, ker je pripravljen vložiti svoj kapital za ohranitev delovnih mest.

DE: Po naših informacijah je SKEI na zadnji seji sprejel sklep o nekakšni posebni organiziranosti industrijskih sindikatov, povezanih v ZSSS. Kaj ste pravzaprav sklenili?

Vodovnik: To kar sprašujete, izhaja iz ocen, da so industrijski delavci v bistveno slabšem položaju od drugih. Člani našega izvršnega odbora so zato predlagali, naj se ob konkretnih akcijah industrijski sindikati povežemo posebej. To bi prišlo v poštev na primer ob kolektivnih pogodbah, presežnih delavcih in še čem. Sindikalisti iz Maribora so predlagali, da bi jaz, ki sem državni svetnik, usklajeval aktivnost sindikatov ob omenjenih zadevah. S predlogom so se strinjali tudi drugi člani našega izvršnega odbora.

DE: Se vam ne zdi, da ste s takšnim sklepom posegli v pristojnosti Zveze svobodnih sindikatov in pravzaprav začeli spreminjati njen statut?

Vodovnik: Uresničevanje našega sklepa je odvisno od dogovora z drugimi industrijskimi sindikati in tudi od dogovora s predsednikom Svobodnih sindikatov. Razpravljajci so med drugim menili, naj negospodarski sindikati ne sodelujejo pri odločitvi o splošni kolektivni pogodbi za gospodarstvo.

DE: Kakšni so cilji SKEI pri pogajanjih o novi panožni kolektivni pogodbi?

Vodovnik: Svoje predloge smo poslali našim partnerjem, to so tri splošna združenja. Čakamo na njihov odziv, ki naj bi prispeval k izboljšanju kolektivne pogodbe. V našem sindikatu razmišljamo o črtanju možnosti za 20-odstotno znižanje plač.

DE: Kolikšne naj bi bile nove izhodiščne plače po novi panožni kolektivni pogodbi? Kaj menite o predlogu vodje

pogajalske skupine GZS, da se plače v letu 1994 znižajo na raven iz leta 1992?

Vodovnik: Ponovno opozarjam, da GZS pošilja svoje predloge tudi nereprezentativnim sindikatom in očitno namerno ignorira sprejeti zakon. Po mojem mnenju je vodja pogajalske skupine GZS s svojimi predlogi najmanj za tri leta onemogočil panožne KP. O njej smo se že pogajali

in ni nobene bojzani, da bi podpisali nekaj, kar bi bilo v nasprotju s projekcijo gospodarskega razvoja Slovenije in nujnostjo ohranjanja delovnih mest.

DE: Državni zbor je nedavno potrdil zakon o stečajih, za katerega je na vašo pobudo državni svet izglasoval pogojno odločitev veljavnosti. Kaj boste zdaj ukrenili?

Vodovnik: Mislim, da smo v sindikatu naredili vse, kar je bilo v naši moči, in tudi državni svet nas je močno podprl. Ker je zakon za nas nesprejemljiv, ne samo zato, ker je neskladen z zakonom o delovnih razmerjih, bomo od ustavnega sodišča zahtevali njegovo razveljavitev. Zakon je problematičen, ker omogoča direktorjem pospešeno metanje delavcev na cesto.

Franček Kavčič

VLADA PREDLAGA POVEČANJE LE NAJNIŽJIH PLAČ

Vlada je po ponovni proučitvi argumentov in po proučitvi možnosti pri pripravi državnega proračuna za leto 1994 na pogajanjih predlagala rešitev, ki za delavce v najnižjih tarifnih skupinah pomeni znatno približevanje predlogu sindikatov oz. praktično upoštevanje danih zahtev. Vlada namreč predlaga, naj se zaposlenim v tarifnih skupinah od I-IV v zakonu o razmerjih plač poveča količnik za določitev osnovne plače za 0,10.

Na praktičnem primeru je učinek tega predloga takšen:

Snazilka, ki ima po sedanjem predlogu količnik 1,00, bi ob izhodiščni plači 30.600 imela osnovno plačo enako izhodiščni plači, torej bi znašala 30.600. Po predlogu vlade pa bi ob izhodiščni plači 27.000 in novem količniku 1,10 njena osnovna plača znašala 29.700 SIT. Razlika med obema predlogoma je le 3%, medtem ko sta se dosedanja predloga razlikovala za 13%.

Ob preračunu tega zneska v neto plačo in ob upoštevanju novega načina obračuna dohodnine, ki hkrati pomeni manjšo davčno obremenitev občanov z najnižjimi prejemki, bi se osnovna plača čistilke v primerjavi s sedanjo povečala za 20%.

Predlog vlade, ki povečuje plače le delavcem v najnižjih tarifnih skupinah, uveljavlja

pa izhodiščno plačo 27.000 tolarjev, ne pomeni generalnega dviga plač v negospodarstvu, kar pa bi se zgodilo ob izhodiščni plači 30.600 tolarjev. Zato je glede na razmere v slovenskem gospodarstvu, ki nedvomno ne omogočajo dodatnega zviševanja plač negospodarstva in s tem obremenjevanje gospodarstva, tak selektivni predlog sprejemljivejši.

Poleg tega najnovejši vladni predlog tudi sledi večkrat izraženi sindikalni zahtevi, naj bi razmerje plač med plačo za najbolj enostavno in najbolj zahtevno delo na tem

področju znašalo 1:6. Ta predlog so sindikati dali tako na spomladanskih pogajanjih za novo kolektivno pogodbo kot v razpravah o zakonu o razmerjih plač v javnih zavodih in državnih organih. Po najnovejšem predlogu vlade bi znašal količnik osnovne plače za najbolj enostavno delo 1,10, za najbolj zahtevno (kot ga predvideva omenjeni zakon) pa 6,80, razmerje med njima pa bi bilo 1:6,18.

Sindikalna pogajalska skupina je vladni predlog ocenila kot sprejemljivo osnovo za dogovor, hkrati pa predlagala, naj se predvidene spremembe količnikov uveljavijo še pred uveljavitvijo zakona z aneksom h kolektivni pogodbi. Ob tem pogoju in ob pogoju, da se izhodiščna plača med letom usklajuje na enak način, kot bo v veljavi za zaposlene na vseh drugih področjih, je po njihovem mnenju mogoč tudi dogovor o izhodiščni plači 27.000 tolarjev.

Dr. Slavko Gaber, za pogajalsko skupino vlade

PREIZKUS TERJATEV ZA ELEKTROKOVINO

Na Temeljnem sodišču v Mariboru je bil v tem tednu prvi narok za preizkus terjatev do Elektrokovine, ki je v stečaju. Terjatve do stečajne mase so prijavili tudi predstavniki Svobodnih sindikatov, ki bodo v imenu delavcev zahtevali poplačilo razlik med dejansko izplačanimi plačami in plačami po kolektivni pogodbi. Če bo stečajni upravitelj to terjatev priznal, bodo delavci med največjimi upniki Elektrokovine v stečaju.

Sicer pa je stečajni upravitelj Mirko Žagar že priznal za več kot 900 milijonov tolarjev terjatev, ki jih stečajni dolžnik dolguje Agenciji za sanacijo bank, Skladu Republike Slovenije za razvoj in ministrstvu za finance. Vse državne institucije so torej zelo pohitele, da bi dobile denar iz stečajne mase nekdanje Elektrokovine, ki so jo v minulih desetletjih zgradili s svojim delom in odrekanjem njeni delavci.

T. K.

Neznosna lahkost lajanja

Piše: Doro Hvalica

Če bom na stara leta pisal kake spomine ali kaj podobnega, bo obdobje pogajanj imelo v njih zagotovo pomembno mesto. Ne kot obdobje sprememb in evropeizacije, temveč zgolj kot čas mojega zapoznelega zorenja. To je čas, ko sem se poslovil od otroštva petdesetih let.

Je čas poštenja in čas pogajanj, bi bilo mogoče parafrazirati tisočkrat ukradeno misel. In to ni nič tragičnega, le vedeti je treba. Vedeti pa pomeni, tako ravnati, se tako odzivati, zabarantati svojo naivnost. Pomeni pa tudi, to priznati, to zapisati.

Kako naj sicer preživim svoja pogajanja za panožno kolektivno pogodbo za kulturne dejavnosti, ki nam je bila obljubljena leta 1991, zaničevana od krščanskodemokratskega ministra, zavlačevana in arogantno zasramovana, pridušeno obljubljena od ministra socialistov, odložena in porinjena kulturniškim birokratom, zaznamovana s prvimi dvomi o legitimnosti sindikata, zavrnjena in zagotovljena nova, s pošastno zamudo izkazana v obliki komaj razumljivih tez, v našem sindikatu znova napisana, skoraj s slehernim članom prediskutirana, iz ust prenoviteljskega ministra s prisego skoraj »podpisana« junija, pa septembra, pa znova porinjena v kolesje birokracije; in končno začetek pogajanj, sprejem poslovnika;

prestavljanja in njihova modrovanja o reprezentativnosti sindikatov in celo o tem, ali je Ministrstvo za kulturo sploh prava stranka delodajalca, in neskončne razprave o stvarih, ki so v ustavi, zakonih in splošni kolektivni pogodbi za negospodarske dejavnosti že zdavnaj napisane...

Če ste se uspešno prekopal skozi ta stavek, naj dodam le, da bodo v petek, 17. decembra 1993 že peta pogajanja štirinajstčlanske pogajalske komisije, ki je doslej uspela priti do 9. člana besedila kolektivne pogodbe, ima pa jih 108. Groba matematika nam pokaže, da utegne to nategovanje trajati torej še kakšne dve leti na približno petdesetih sejah. Do takrat bo Ministrstvo zagotovo zamenjalo ministra, sindikat svojega tajnika in člani svoj sindikat. Očitno je, da dobro organizirana metoda zavlačevanja rojeva sadove, kakor je tudi očitno, da ni posem jasno, kdo bo sadove zobal.

Če Ministrstvu za kulturo ni do tega, da bi zaposleni v kulturi imeli s svojo kolektivno pogodbo zagotovljeno varnost, če sindikatu kulture ne more uresničiti programa varstva pravic iz kolektivne pogodbe, ki je ni, če vlada želi z zakonom o razmerjih plač v javnem sektorju disciplinirati tudi kulturo, ji z zakonom o kolektivnih pogodbah te vzeti in jim zamašiti usta s socialnim sporazumom, potem vemo vsaj to, kdo bi rad zobal. Toda še vedno ne vemo, kdo bo zares.

Neznosna lahkost lajanja.

PO KORŽETOVIM PAMETI BI ŠLA V PROGRAMIRANI STEČAJ DRŽAVA

Najprej se moram globoko opravičiti Maksu Tajnikarju. Dve številki nazaj sem ga dolžil ciničnega odnosa; češ ker ga sindikati kritizirajo zaradi tega, česar ne stori, začne rohneti, naj kar sami prestrukturirajo gospodarstvo, predlagajo nove programe, jih financirajo... Morda pa je mož celo resno mislil, le denar bi bilo treba od državnih jasli usmeriti k sindikatom. Takšne misli so se mi vtihotapile prejšnji teden, ko sem poslušal pogovor predstavnikov ZSSS z »vladnimi strokovnjaki« o programiranih stečajih.

Na pogovoru, ki je bil v sredo, 8. decembra v Mariboru, so za začetek postavili nekaj odločnih tez sindikati.

Dušan Semolič je podal okvir z ugotovitvijo, kako krivična je zakonodaja do delavcev in kako so v takšnih primerih prikrajšani že pri odpravninah, rokih za odpuščanje...

Metka Roksančič je konkretizirala:

»Pred štirimi leti smo se prav v Mariboru spopadli s prvim stečajem in odtlej smo sindikati delavce kot upnike zastopali že v 23 stečajih. Prvi spopad s stroko je bil že o tem, ali je delavec sploh lahko upnik?!

Odrpala se je dilema, ali je programirani stečaj metoda za sanacijo in prestrukturiranje gospodarstva – za sindikate tu dileme ni! Gre le za nesposobnost lastnika, da bi gospodaril s sredstvi in znal zaščititi upnike. V nasprotju s sindikati pa so programirane stečaje spodbujale mnoge svetovne organizacije in žal v mnogih podjetjih našle plodna tla.

Zdaj njihovo logiko na državni ravni nadaljuje Korže-ov sklad. Saj je mikavna: Tako se najceneje in najhitreje znebijo presežkov, od države poberejo sredstva za nova delovna mesta, čeprav to niso oziroma, so nova le navidez, delavce in dobavitelje kot upnike odrinejo na stranski tir, premoženje, ki ga stečaju ni moč prodati, dobi lastnik nazaj...

Stečaja niti ni težko programirati. Sam sebi sprožiš blokado žiro računa in izgubo si povzročiš že s tem, da odpišeš terjatve. Kdo bo vrtil, ali je to upravičeno? Finančne analize niso ne pregledne ne celovite, so le podpora vzrokom za ste-

čaj in pogosto jih delajo kar »firme hčere«. Odbor za pravna vprašanja pri Gospodarski zbornici celo zapiše: Programirani stečaj so eno od učinkovitih sredstev za sanacijo. Tudi za Uroša Koržeta je stečaj oblika sanacije.

Naj ti »strokovnjaki« vprašajo sodnike – ZAKON PROGRAMIRANEGA STEČAJA NE POZNA!«

Sindikati ponujajo boljše rešitve

Metka Roksančič je še dodala, da ne gre za drugega kot

Metka Roksančič: »Ni res, da ni poslov! So, a jih ne vodijo čez staro firmo! Finance, programe, pogodbe, vse načrtno vodijo na by-pass firmo, staro pa po nepotrebnem v stečaj!«

za sanacijo bank na rovaš gospodarstva in da država podpira vse deviantnosti, ki jih je sindikat zaznal v dozdašnjih postopkih. »Stečaj so sprožani namerno, nič ne sanirajo, prestrukturirajo, nobenih novih programov ne prinašajo. Ščitijo pa nesposobna vodstva in vse račune poravnava delavci!«

Vekoslava Krašovec jo je dopolnila, da gre praviloma za neznanje ali igro interesov. Upniki so, recimo v Podravju, po takšnih stečajih izplačani komaj 15 do največ 30-odstotno. To pa bi podjetja zmoгла tudi po drugi poti, brez stečajev. Hitreje celo, saj se stečaj vlečejo dve do tri leta. »Sindikati v Podravju imamo rešitve, ponujamo jih, a nas nihče resno ne jemlje kot partnerja. Sklad in banke so neza-interesirane ali igrajo svojo igro.«

Gregor Miklič sicer priznava stečaj kot nekaj normalnega, a le takrat, ko je z njim moč hitro kaj rešiti in ko se s tem prepreči še večja škoda. To pa za naše stečaje ni značilno in tako bo, dokler odpuščanje delavcev ne bo postalo najdražja rešitev. Šele to bi zlomilo doslejšnjo taktiko Sklada in preprečilo brezglavo metanje ljudi na cesto in uničevanje tudi obetavnih delov podjetij.

Brane Mišič je te misli podkreplil, češ, ni pravih ciljev, ni pogajanj, motivacije, vse je le pozicija moči in oblastniške arogance.

Logika s protezo

Ah, in zdaj tista »nasprotna stran«. Povabljen sta bila Jožica Puhar in Maks Tajnikar. Oba sta poslala kurirje. Kako naj drugače rečemo Tajnikarjevemu slu, ki je povedal, da pozna probleme Podravja, saj je zjutraj dobil nalogo in jih je preštudiral v Maribor gredoč na vlaku?! Takole je potem tekla misel Bogdanu Topiču: »Nemci imajo 40.000 stečajev letno, pa se ne razburjajo. Normalno je izpuliti boleč zob, sicer pride od granoloma in ga je treba izpuliti, to pa mora biti vpeto v določene ok-

Anica Vovk-Berglez: »Večina poslovodnih struktur ni nagnjena k stečajem, več jim je do delovnih mest, proizvodnje. Zato smo tudi mi razočarani nad Skladom. Lahko je Koržetov, lahko je državni, ne more pa opravičiti ti-stega »razvoja« v imenu. Ne zna drugega kot razprodajati in odpuščati!«

vire. Tudi tega ne razumem, katere deviantnosti naj bi podpirala država, da pa so banke prve v vrsti, je bilo, je in bo. Država pa ima svoje instrumente, a je vprašanje, kako jih uporablja. Ni mi povsem jasno, kaj so programirani stečajji...«

Vinko Lapuh iz podravske gospodarske zbornice je malce pomoraliziral, da gre za »stare težave, ki so se kopile mnoga leta in dokazujejo neprilagodljivost in bi morali dobiti priložnost mladi, saj veste, programi, izvoz, produktivnost...«

In Anica Vovk-Berglez, šefica vseh slovenskih menedžerjev: »Stečaj pobere blagovno značko, kar stane, pobere delovna mesta in nova so dražja kot stara, če so donosna, tudi naš ugled v tujini trpi. Morda bi v taka podjetja, ne prevelika seveda, poslali mlade ambiciozne kadre in jim takoj dali 10 odstotkov lastnine za motiv. Korže je tudi nas razočaral.«

Pa Marjan Kaliman v imenu ministrstva za delo: »Precej povedanega drži, a pogosto se za stečaje zavzamejo sami delavci, ker so več mesecev brez plač in jih prav stečaj pripelje vsaj do minimalne socialne varnosti...«

Država brez zdrave pameti

Toliko oblast oziroma partnerji sindikatov. Zdaj veste, zakaj ima Tajnikar prav?! Le denarja kajpak ne bo dal.

Na te umne misli so sindikati lahko odgovorili le na

kratko. Metka Roksančič: »Jasno je, da Sklad svoje vloge ne opravlja. Če komu ni jasno, kaj je deviantno – terjatve odpisujejo, čeprav to ni nujno. Država prva ne spoštuje zakonodaje, ki jo sama predlaga in sprejema. Delavce kot lastnik pri odpravninah najbolj nesramno goljufa prav država. Deviantni so tudi direktorji, ki jih selijo s pogorišča na pogorišče, oziroma le-ta za seboj puščajo tudi tam, kjer je pred njimi še kaj tlelo...«

Veka Krašovec: »Po omejenih logiki zobobola bo šla torej v stečaj kar Republika

Slovenija?! Saj so še rentabilni programi, izvozni posli, celo že sklenjeni, a tudi te silijo v stečaje. Sklad prvi!«

Dušan Semolič za konec: »Stečajji so očitno stvarnost, mnogim pa bi se dokazano dalo izogniti, če bi država kot lastnik, zakonodajalec in izvršna oblast ravnala vsaj po zdravi pameti. Argument je končno cilj – ga stečajji dosežejo ali ne? NE!«

Naj sploh dodamo, da je bil vabljen tudi Uroš Korže in da ga ni bilo, da ni nikogar posljal, da se ni opravičil...?

Ciril Brajer

Alenka Žnidaršič-Kranjc: »Dobrodošel mehanizem prostovoljne poravnave so enostavno vrgli iz zakona, ker pač niso bili kos enostavni nalogi – zmeniti se, kdo jo bo nadziral, agencija ali SDK.«

Od stečajev le škoda

Doc. dr. Alenka Žnidaršič-Kranjc je analizirala 150 stečajev. Ni ugotavljala, kdo je bil žrtev, delavec, upnik... Zanimala jo je le škoda, ki so jo stečajji pustili na družbenem gospodarstvu.

Povzročili so:

- 640.000.000 mark škode slovenskemu gospodarstvu,
- 3.000.000 mark škode slovenskemu gospodarstvu povprečno posamezni stečaj,
- 10.000 dolarjev škode na delavca, ki je v stečaju izgubil delovno mesto.

Na posamezni stečaj je 219 takšnih delavcev.

Po njenem mnenju je funkcija stečaja večja družbena učinkovitost sredstev, njihova boljša alokacija. Ta cilj ni uresničen! Sredstva so ostala neizkoriščena ali so poniknila.

Od vseh stečajev je bilo 47 odstotkov načrtovanih, programiranih, čeprav ne stari ne novi zakon tega pojma ne poznata. Od teh 47 odstotkov je prišlo do revitalizacije le v 19 odstotkih. Kaj je programirani stečaj?

»Vse posle in postopke so vodili tako, da se niso mogli končati drugače kot s stečajem, odgovorni ne znajo ali nočejo minimalizirati škode. Seveda tudi ti programirani stečajji potem ne tečejo po programih, že zato, ker niso dobro pripravljene.«

V vse to vnaša nove elemente oziroma motive še zakon o lastninskem preoblikovanju. Podjetja z negativno vrednostjo pač lahko lastnišiš le s stečajem ali prisilno poravnavo. Boljše poti nismo znali ali hoteli najti.

JE TAM PRVA LASTOVKA?

Medtem ko so rezultati gospodarjenja v številnih mariborskih tovarnah in podjetjih iz meseca v mesec slabši, se je v TAMU začela krivulja gospodarske uspešnosti ponovno vzpenjati. Vse kaže, da je prebolcel najhujšo krizo in da prihajajo za štiri tisoč delavcev tega največjega mariborskega koncerna lepši časi.

Najbolj razveseljiv podatek je, da se v TAMU že štiri mesece povečuje fizični obseg proizvodnje. Ta je sicer v mariborski industriji čedalje manjši in bo letos za blizu 70 odstotkov manjši kakor leta 1986.

Proizvodnja je začela v TAMU naraščati že v avgustu, ko je proizvedel za 8 odstotkov več kakor avgusta lani. V septembru pa so v koncernu proizvedli kar za 64 odstotkov več kakor septembra lanske leto. Kljub temu pa bo fizični obseg industrijske proizvodnje v TAMU letos manjši kakor lani, saj je proizvodnja do konca letošnjega julija stagnirala.

TAM je začel proizvajati številne nove in sodobne tipe avtobusov in kamionov ter specialnih vozil, zato s terdajajo ni težav. Devetmesečni rezultati njegovega poslova-

nja kažejo, da je kljub manjši proizvodnji letos iztržil več kot lani. Na zahtevnih tujih tržiščih je do konca septembra letos prodal za 93 milijonov mark proizvodov, od tega samo v septembru za 21 milijonov. Tako je letošnji septembrski izvoz kar za 73 odstotkov večji kakor v lanskem septembru. Sicer pa TAM kar 56 odstotkov izvoza ustvari na zahtevnih tržiščih, 37 odstotkov proizvodnje proda v Sloveniji in le 7 odstotkov na trgih bivše Jugoslavije. Če bo šlo vse po sreči, bodo tamovci letos izvozili za 145 milijonov mark svojih proizvodov.

Po neugodnih rezultatih poslovanja v letošnjem prvem polletju so se v TAMU v zadnjih mesecih začeli kazati znaki gospodarskega oživljanja. To delno občutijo že tudi delavci. Po besedah predsednika SKEI v koncernu Draga Gajzerja sicer še ne dosega 80-odstotnih plač po kolektivni pogodbi, vendar se jim že dvigujejo skladno z rasto življenjskih stroškov. Pripravljajo tudi novo sistematizacijo delovnih mest, na osnovi katere bodo delavci razvrščeni v nove tarifne razrede. Delavci upajo, da bodo takrat

dosegli tudi 80-odstotne plače po kolektivni pogodbi.

Čeprav so znaki oživljanja v TAMU še rahli in jih lahko izniči že en sam nespameten ukrep gospodarske politike, o odpuščanju presežnih delavcev ne razmišljajo več. Bodo pa morali z aktivno politiko zaposlovanja prilagoditi kadrovske strukture novim potrebam. Sindikalisti celo upajo, da bodo Tamova podjetja začela tudi na novo zaposlovati.

Med delavci v TAMU se je povečal občutek socialne varnosti. Sicer pa še ni čutili spremenjenega razpoloženja saj morajo ogromno delati, učinkov svojega dela pa še ne čutijo dovolj.

Zaradi boljših gospodarskih rezultatov se med zaposlenimi povečuje tudi interes za lastninenje. Kakor kaže, se bodo v TAMU odločili za interni odkup delnic. Počakati morajo na cenitev in konec revizijskega postopka, šele potem bo znana končna odločitev.

Z največjim mariborskim koncernom Tamom so neposredno ali posredno povezana še mnoga druga podjetja. Upajmo, da se bodo s Tamom začela vzpenjati tudi ta.

Tomaž Kšela

DELAVCI BI ŠPEDTRANS KUPILI S CERTIFIKATI

Po tem, ko so mariborski občinski funkcionarji vztrajali, naj Sklad Republike Slovenije za razvoj še enkrat pretehta svojo odločitev o prodaji mariborskega Špedtransa avstrijski firmi Nunner iz Lipnice, je upravni odbor sklada še enkrat razpravljal o tem. Člani upravnega odbora so ugotovili, da zaposleni niso več zainteresirani za delavsko menedžerski odkup podjetja, čeprav so le-ti še nekaj dni prej sklad javno pozivali, naj jim omogoči odkup Špedtransa. Zato so sklenili Špedtrans prodati firmi Nunner, ki naj bi bil edini kupec. Pogodbo nameravajo podpisati še pred koncem leta.

Nelogični zaplet je pojasnilo novo pismo, ki so ga ta teden poslali predsedniku upravnega odbora sklada dr. Maksu Tajnikarju predsedniki vseh treh zborov mariborske skupščine Stanislav Holc, Borut Ambrožič in Miroslav Brkič. Pismo je podpisalo tudi več sindikalnih funkcionarjev, med njimi se-

kreter območnega sindikata prometa in zvez v Podravju Jože Korošec, več članov izvršnega odbora sindikata v Špedtransu, državni svetnik Erih Šerbec in drugi.

V pismu sklad obveščajo, da so bili delavci Špedtransa pripravljene podjetje odkupiti, vendar zaradi izredno nizkih plač večine zaposlenih ne morejo zbrati 200 tisoč mark kupnine, ki jih zahteva sklad. (Dvesto tisoč mark za nakup podjetja s 130 kamioni in nemajhnimi obveznostmi je za kupca iz razvite Evrope majhna ali kar simbolična vsota, za obubožane delavce Špedtransa pa velik denar.)

Sklad pa od delavcev Špedtransa ne sprejme certifikatov, kar je po mnenju mariborskih občinskih funkcionarjev sporno z vidika človekovih pravic, saj zaposleni v skladovih podjetjih očitno niso enakopravni z drugimi državljani.

Podpisniki pisma so sklad pozvali, naj svojo, verjetno

nenamerno napako popravi saj je takšno ravnanje v nasprotju z načeli pravne države. Podpisniki bodo s tem seznanili tudi civilno združenje za varstvo človekovih pravic Humanitas, saj menijo, da bi moral sklad delavcem Špedtransa omogočiti nakup podjetja s certifikati. Špedtransovci teh lahko zberejo kar za 1,5 milijona mark.

Mariborski funkcionarji sklada tudi sporočajo, da z njegovim načinom vodenja Špedtransa v zadnjem letu niso zadovoljni. Sklad opozarjajo, da zaposleni vodstvu podjetja ne zaupajo, zaupajo samo v.d. direktorju Milanu Hrastu.

Predsedniki zborov mariborske občinske skupščine se zavzemajo, da bi čimveč slovenskih podjetij ostalo v domačih rokah, še posebej pa Špedtrans. To je pomembno podjetje tudi v obrambnem smislu, kar so njegovi delavci dokazali med slovensko-jugoslovansko vojno leta 1991.

Tomaž Kšela

NAMESTO STARIH SO POTAPLJALI NOVO BANKO

ZA SKRAJNO MALOMARNO POSLOVANJE KREDITANSTALT-NOVE BANKE JE NEDVOMNO NEKDO ODGOVOREN. BANČNI ANALITIK IN MALI DELNIČAR FRANCI PERČIČ OČITNO MISLI, DA BO S ŠČITENJEM IGORJA KADUNCA POMAGAL TUDI SAMEMU SEBI

Nekateri pravijo, da se je direktorju Igorju Kaduncu zgodila nesreča, drugi pa mislijo, da gre za goljufijo. Marjan Kandus, ki je to mešano avstrijsko-slovensko banko dva meseca vodil skupaj z g. Kaduncem, ta je kasneje odstopil, pa v svojem poročilu za izredno skupščino delničarjev – bila je prejšnji mesec – suhoparno ugotavlja, da je banka ostalo le še 10 odstotkov jamstvenega kapitala. Ker gre za pred štirimi leti nastalo banko, negativni rezultat ni posledica napak v preteklosti oziroma socialističnega in dogovornega poslovanja, ampak nesposobnosti in napak Igorja Kadunca in njegovih sodelavcev. Lahko bi rekli, da gre za hudo strokovno »šlamparijo«, ki se je zgodila v novi banki v času zdravljenja starih.

Bivšemu direktorju gre nedvomno zasluga, da je marca 1992 pridobil dunajsko banko Kreditanstalt za odkup 55 odstotkov delnic, s čimer je postala večinski lastnik nekdanje Nove banke. Zaradi naslonitve na tujo banko lahko Kreditanstalt-Nova banka (KA-NB) kljub veliki izgubi letos posluje povsem nemoteno. Tako je v pogovoru za Republiko (13. 12.) med drugim zatrdil Marjan Kandus, njen sedanji edini direktor.

O napakah bivšega direktorja in poslovodstva KA-NB še noben organ ni zavzel nobenega stališča. Delničarji še niso obravnavali niti ponudbe odstopa bivšega direktorja. Prav on pa je v pogovoru za Sobotno prilogo Dela (2. oktobra oz. tri tedne po odstopu) izjavil, da je izguba delno posledica predpisov. Banka deviz ni imela komu prodati, ker Banka Slovenije ni intervenirala na trgu in ker je bil devizni tečaj bistveno prenizek. Po Kaduncem mnenju, izraženem v omenjenem članku, je izguba banke posledica zunanjih vzrokov. Kljub temu pa je Kadunc omenil, da je banka odvisna od tistih, ki jim posoja denar. Če komitenti niso dobri, lahko banka zaide v slab položaj. Če to mnenje prevedemo v drugačen jezik, lahko napišemo, da se je KA-NB zmotila, ko je računala s padanjem tolarja nasproti marki. Banka Slovenije je namreč v nasprotju s pričakovanji vodila dosledno politiko čvrstega tolarja. Za slabe posojiljemalce pa Kadunc zanesljivo ne more kriviti nikogar razen sebe in svojih nestrokovnih bančnih referentov. Ti so očitno kreditne dajali na lepe oči in v prepričanju, da imajo novi zasebniki prednost pred socialističnimi podjetji. Po neuradnih informacijah pa večina bančnih komitentov danes ni sposobna vračati niti obresti. Med njimi naj bi bili zelo znani lastniki diskotek

in drugih gostinsko zabavnih objektov.

Delo je takrat Kadunca predstavilo za znanega slovenskega bančnika in soustanovitelja Nove banke, ki je prvi prodajal firmitne delnice. Po naših informacijah je gospod Kadunc prišel na direktorski položaj iz Emonine interne banke in je torej imel le majhne možnosti za preverjanje svojih bogatih teoretičnih znanj.

Probleme KA-NB so javnosti predstavili mali delničarji, ki so se spomladi 1992, ko so bili še edini lastniki, odločili za prodajo večinskega deleža tujemu partnerju. Po naših informacijah je to lastništvo razdobljeno med več kot štiristo zasebnikov. Med njimi je le malo bivših družbenih podjetij, izjema so le SCT, STOL, BTC, Lesnina. Mali delničarji so javno povedali, da se čutijo ogoljufane in izrazili dvom o podatkih o izgubah banke ter o zdesetkanju

denarja, vložnega v delnice. Med njimi se posebej postavlja Franci Perčič, ki se menda šteje za največjega bančnega analitika v naši deželi. Zdi se, da Perčič in drugi prizadeti mali delničarji zaradi svojih interesov raje verjamejo Igorju Kaduncu kot novemu direktorju, čeprav so njegove ugotovitve podprte tudi z mnenji dveh neodvisnih revizorskih hiš (KPMG z Dunaja in Coopers & Lybrand iz Londona). Mali delničarji obtožujejo večinskega lastnika, da se skuša s spretnim manevrom poravnati celotne banke in sam odločati o njeni politiki. S tem mislijo na prikazovanje izgube in na sklep o dokapitalizaciji, ki ga je večinski lastnik sprejel sam, ker so izredni zbor banke pred tem zapustili mali lastniki. Mali delničarji zagovarjajo tezo o scenariju, ki naj bi ga Kreditanstalt preizkusila že na Madžarskem in po katerem bodo Avstriji

Bo kdo tožil

Direktorjevo poročilo delničarjem ni bilo namenjeno javnosti, ker je prepričan, da vsako pisanje o banki načelno škoduje njenemu imenu. Renome KA-NB so načeli mali delničarji, ki so hoteli s svojimi potezami zaščititi le sebe. Eden od njih nam je omogočilo, da iz poročila povzamemo: Banka ni obvladovala organizacijskih, strokovnih in tehničnih problemov, ki so nastajali zaradi prehitre rasti. Banka ni upoštevala temeljnih pravic kreditnega poslovanja. Negativni rezultat je posledica pomanjkljivega občutka za rizičnost. Pooblastila so bila prekoračena. Banka ni imela računalniškega in knjigovodskega programa in zato so se poslji vodili na osebnih računalnikih in tudi ročno. Število zaposlenih so v dveh letih potrojili, delavce pa sprejemali brez bančne prakse in izobrazbe ter brez znanja tujih jezikov.

Če vsaj nekatere od teh črnih pack držijo, lahko mali delničarji izberejo tudi možnost tožbe zaradi malomarnega vodenja banke in upravljanja njevega denarja. Perčič verjetno misli, da je v enakem položaju kot Igor Kadunc, zato hoče z zaščito bivšega direktorja pomagati tudi samemu sebi. Če so podatki Marjana Kandusa in dveh revizorskih ekip točni, pa bi lahko uradni organi Kadunca preganjali tudi po svojih dolžnostih.

Francšek Kavčič

KNSS NI RESEN IN POŠTEN SINDIKAT

Medsindikalna ljubezen je res lepa in koristna stvar, vendar pa ne more veljati za vsako ceno. Naj zato kar takoj povemo, da Svet kranjskih sindikatov z Neodvisnostjo – KNSS v resnici ne more imeti nikdar več popolnoma nobenega opravka. Z njimi se ne bomo niti spopadali, še manj pa bomo z njimi sodelovali. Spopadamo se namreč le z resnimi, sodelujemo pa le s pošteniimi sindikati, pri čemer omenjenega sindikata prav iz izkušenj v Varnosti ne uvrščamo ne v prvo ne v drugo kategorijo.

Pravo ozadje spora med sindikatoma v Varnosti, ki je po svojem pomenu že zdavnaj prerasel okvire omenjenega podjetja, se skriva v veliko usodnejših vprašanjih, kot je vprašanje, kateri od obeh sindikatov bo v tem majhnem podjetju imel več članov. Dejansko gre za spopad med dvema v osnovi različnima in nasprotnojočima si konceptoma sindikalnega delovanja (legalizem in populizem) ter vizijama generalnega urejanja družbenih odnosov (pravna ali revolucionarna država).

Tudi mi smo bili pripravljene sodelovati pri postopkih izvolitve novega delavskega sveta in tudi

zamenjavi direktorja (če bi se izkazalo, da so razlogi res utemeljeni, vendar pa ne na tak način, kot so si to zamislili najudarniški aktivisti Neodvisnosti. Vsaj elementarna načela zakonitosti in demokratičnosti je pač tudi pri takšnih akcijah vendarle treba spoštovati).

Prav na tej točki pa je prišlo najprej do razhajanj in nato do popolnega razdora med obema sindikatoma, ki ga ni mogoče in bi ga bilo tudi škodljivo »gledati« s frazami o nekakšni nujni enotnosti sindikatov v imenu »višjih delavskih interesov«. Prav je, da se popolnoma razidemo, kajti eni vidimo prave interese delavcev vendarle v (bodoči) pravni državi, drugi pa očitno v revolucionarnih metodah urejanja družbenih odnosov po načelu »cilj opravičuje sredstva«, kakršne so iz naše pretekle zgodovine dobro poznane (pa tudi njihove posledice). Gre za dve res nezdružljivi koncepti sindikalnega delovanja in viziji bodoče družbene ureditve.

Kratkoročni rezultati sindikalnega populizma v Varnosti so na prvi pogled res vabljivi: po kratkem postopku »odstreljena« bivši delavski svet in direktor; dva bivša delavca, ki sta se iz delavcev

v disciplinskem postopku čez noč prelevila v goreča aktivista Neodvisnosti, pa sta v slabem mesecu dni napredovala na čelo revolucionarne oblasti v podjetju (eden je v.d. direktorja, drugi predsednik »novoizvoljenega« delavskega sveta).

Problem pa je v tem, da prave posledice navedenih »rezultatov« šele sledijo. Nekatere se tudi že kažejo, kajti nova revolucionarna oblast je že začela vzpostavljati »red in pravico« v podjetju. Veliko vprašanje je, če bo v Varnosti čez mesec ali dva še kaj razlogov za vzneseno navdušenje nad izvedeno »jogurtno revolucijo«.

V tem trenutku je res težko, zlasti pa nevhvaležno biti legalist in zagovornik pravne države, kajti ta država žal zaenkrat še nima časa za svoje pravo. Sindikalno norenje in farsične »volilne« postopke v Varnosti bi lahko in moral pravočasno zaustaviti edini za to pristojni in pooblaščen državni organ. Še najmanj pa zoper kak sindikat, pa čeprav je to le Neodvisnost – KNSS. To bi bilo kljub vsemu kar preveč noro. Nadaljnje razpihanje strasti na teh, širše gledano sicer zares zelo pomembnih vprašanjih bi v danem trenutku lahko tudi še bolj škodovalo poslovnim interesom varnostni in s tem večine njenih delavcev. Zato seveda ne bomo pravno ukrepali zoper »novoizvoljeni« delavski svet in v.d. direktorja, čeprav sta brez dvoma nelegalna organa. Ne nazadnje bi nam lahko kdo potem še poskušal podtakniti odgovornost za morebitni poslovni kolaps tega nesrečnega podjetja.

Mato Gostiša, za svet kranjskih sindikatov

z zmanjšanjem vrednosti delnic prvotnih delničarjev dobili v svoje roke več kot tri četrtine jamstvenega kapitala.

V nasprotju s tem pa sedanji direktor KA-NB meni, da so podatki točni in da se mora spor med lastniki končati s pogajanjem. Mali delničarji naj bi podobno kot večinski lastnik svoje interese zaščitili z dokupom novih delnic, ki bodo ponujene prav vsem. Po Kandusovem mnenju se je večinski lastnik za to potezo odločil, ker je izgubil največ in bi bil ob morebitnem stečaju najbolj oškodovan. Če ga prav razumemo, je dokapitalizacija najboljša poteza za zaščito delničarjev. Ker pa KA-NB po obeh revizijskih poročilih več ne izpolnjuje nobenega od bistvenih finančnih koeficientov, ki jih predpisuje zakon, se bo morala o nameravani potezi večinskega lastnika izreči tudi Banka Slovenije.

Direktor k temu dodaja, da bi se z malimi delničarji lahko sporazumeli, da se slabi in nevnovčljivi krediti vodijo na poseben račun. Vse, kar bi banka izterjala od kreditjemalcev, naj bi pripadlo malim delničarjem, ki bi prek posebnega odbora sami nadzirali izterjavo dolgov. V nasprotju s tem pa mali delničarji izražajo namero o tožbi banke, o kateri bo seveda odločalo sodišče. Morabitna tožba, ki se bo na sodiščih lahko vlekla več let, ne more zadržati izvajanja sklepov izrednega zbora delničarjev KA-NB.

Vsaka banka mora delničarjem dati nekaj več, kot bi dobili za hranilne vloge. Če občan na vezane hranilne vloge dobi 10 odstotkov na leto, naj bi banka dajala delničarjem 12 odstotkov. Banke v Evropi pa delničarjem dajejo le po 5 in le v izjemnih primerih po 7 odstotkov letno. Vse kaže, da smo se državljani Slovenije v zadnjih letih navadili hitrega bogatenja in tako so verjetno mislili tudi ustanovitelji in kupci delnic Nove banke, ki se niso zavedali tveganja. Te dni pa na žalost lahko razmišljajo o takojšnji prodaji svojih delnic, za katere lahko dobijo nekaj več kot desetino tega, kar so vplačali. Alternativa prodaji pa je le nakup novih delnic in upanje, da jim bo s tem sčasoma (po sanaciji banke) povrnjena tudi sedanja izguba.

PRIROČNIKI ZA SINDIKALNE Zaupnike, strokovne službenike podjetij in posameznike

● SPLOŠNA KOLEKTIVNA POGODBA ZA GOSPODARSTVO

s Komentarjem
Komentirata Gregor Miklič in Brane Mišič. Cena 950,00 SIT

● več avtorjev:

MOJE PRAVICE NA DELOVNEM MESTU

Delovno razmerje – Prenehanje potreb po delavcih – Posebno varstvo žensk, mater, delavcev z družinskimi obveznostmi, mladine, invalidov in starejših delavcev – varstvo pravic delavcev – Varstvo pri delu – Pravice iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja, za primer brezposelnosti, zdravstveno, socialno varstvo – Seznam služb pravne pomoči. Cena 350,00 SIT

● Mira Becele

STANOVANJSKA RAZMERJA PO NOVEM

Priročnik za lastnike stanovanj in za tiste, ki bi to radi postali... Stanovanjski zakon s komentarjem in primeri praktične uporabe njegovih določil. Cena 520,00 SIT

● Bogdan Kavčič

DELAVCI IN UPRAVLJANJE

Participacija – vzroki, cilji, vsebina in moč, organizacijske oblike, prednost in kritike, evropski modeli participacije in kaj prinaša novi »Zakon o sodelovanju delavcev pri upravljanju podjetij«. Cena 460,00 SIT

● Gregor Miklič

NOVA DELOVNA ZAKONODAJA

Prečiščeno besedilo Zakona o delovnih razmerjih in Zakona o zaposlovanju in zavarovanju za primer brezposelnosti s komentarjem. Cena 670,00 SIT

● Stane Uhan

PLAČNI SISTEM V REPUBLIKI SLOVENIJI

Statistični podatki – Kritična raven – Evropske cene in balkanske plače – Izhodiščni osebni dohodi – Kaj ve in misli vlada – Načrtovanje najnižje osnovne plače – Konkretni predlogi – Podcenjenoznanje – Najvišje plače. Cena 400,00 SIT

● Emil Rojc

KARIERA KOT SPREMINJANJE

Priročnik za podjetništvo in razvoj kadrov
Cena 850,00 SIT

● Več avtorjev

SOCIALNA DRŽAVA

Zbornik razprav za VARNOST, SVOBODO, SOLIDARNOST IN PRAVIČNOST
Cena 600,00 SIT

● Aleksej Cvetko

ZDRAVSTVENO ZAVAROVANJE PO NOVEM

Novi zakon o zdravstvenem zavarovanju – Razlage vseh sprememb in vseh oblik prostovoljnega zavarovanja občanov. Cena 580,00 SIT

● ZAKON O LASTNINSKEM PREOBlikOVANJU PODJETIJ IN SINDIKATI

Zakon o lastninskem preoblikovanju podjetij – Uredba o pripravi programa preoblikovanja in o izvedbi posameznih načinov lastninskega preoblikovanja podjetij – Uredba o metodologiji za izdelavo otvoritvene bilance stanja
Razlage: mag. Tone Rop, Gregor Miklič, dipl. oec. Radovan Teslić in dr. Alenka Žnidaršič-Kranjc. Cena 1.800 SIT

● KOLEKTIVNA POGODBA ZA NEGOSPODARSKE DEJAVNOSTI V REPUBLIKI SLOVENIJI S KOMENTARJEM

Kolektivna pogodba s stališči komisije za razlago KP s komentarjem – Priloge: Sklepi izvršnega sveta R Slovenije o določitvi koeficienta za določanje OD – Sklep o določitvi kalkulativnih osnov za določitev obsega sredstev za plače v zavodih, ki se financirajo iz proračuna – Tarifni del KP za zdravstvo in socialno skrbstvo – Zakon o plačah delavcev v javnih vzgojno izobraževalnih zavodih – Priprava: Nevenka Završček in Vinko Kastelic
Cena 950 SIT + 5% p. davek

NAROČILNICA ZA KNJIGE – PRIROČNIKE

Pri ČZP Enotnost, Ljubljana, Dalmatinova 4, nepreklicno naročamo

..... izv. ● Sploš. kol. pog. izv. ● Plačni sistem
..... izv. ● Moje pravice na izv. ● Kariera kot...
..... izv. ● Stanov. razmerja izv. ● Socialna država...
..... izv. ● Delavci in uprav. izv. ● Zdrav. zav...
..... izv. ● Nova del. zakon. izv. ● Kol. pog. za negosp...
..... izv. ● Zakon o last.

Od 1. 2. 1992 se za knjige zaračunava 5-odstotni prometni davek.

Naročeno mi pošljite na naš naslov:

Ulica, poštna št. in kraj:

Ime in priimek podpisnika:

1. Račun bomo plačali v zakonitem roku.
2. Kot ind. kupec bom plačal po povzetju.

Dne: Žig Podpis naročnika

Vse informacije o knjigah – priročnikih objavljamo v časopisu »DE«. Časopis DE in knjige lahko naročite pri ČZP Enotnost, Ljubljana, Dalmatinova 4, telefoni (061) 321-255, 1310-033, 313-942, 311-956. Fax. (061) 311-956.

V PRIHODNJE SI BOMO MANJ NAZDRAVLJALI

To, da bo naša država prihodnje leto dražja v primerjavi z letošnjim, že vemo. Očitno smo še daleč od tako dolgo pričakovanega prelomnega leta. To bo namreč tisto, ko bodo imeli delavci svoje pasove zategnjene že do zadnje luknje in iz njih ne bo več kaj iztisniti. Pa zatrjujemo, kako moramo zmanjšati javno porabo in več pustiti tistim, ki ustvarjajo. Besede, besede...

Ker za predlog, da bi uvedli nekakšne nove davščine na avtomobile, (iz razumljivih razlogov) med našimi politikami ni bilo pravega navdušenja – proračunsko vrečo pa bo treba kljub temu napolniti najmanj do vrha, si je vlada izmislila nove davke na cigarete in alkoholne pijače. Krstila jih je s **trošarino** oziroma **akcizo**. Povedano po kmečko: ne gre za nikakršno inovacijo, temveč za novo, to je dodatno obdavčevanje proizvodov, ki so za naše plače že danes (pre) dragi.

Vlada je na svoji seji že sprejela predloga zakonov o posebnem prometnem davku od cigaret in alkoholnih pijač. Na tiskovni konferenci so s tem v zvezi povedali, da ne gre za nadomestilo proračunskih prihodkov. Zakona naj bi bila izhodišče za davčno reformo, s katero naj bi se približali tistim, ki

že poznajo davek na dodatno vrednost.

Avtorji omenjenega predloga pravijo, da je trošarina nominalni znesek dodatnega prometnega davka na enoto izdelka. Zavojček cigaret naj bi bil po novem dražji kar za 30 tolarjev. S tem ukrepom se bomo približali državam Evropske skupnosti, ki imajo močnejše obdavčene tobačne izdelke.

Kaže, da bo kmalu ceneje jesti žogice za tenis kot pa zvrniti čašico dobrega vina in vrček risnega piva. Žogice namreč še niso obdavčene s trošarino, mar ne?

Podobna usoda čaka alkoholne pijače. Proizvajalci oziroma uvozniki alkoholnih pijač bodo plačevali trošarino v nominalnih zneskih za pivo, vino in za žgane pijače. Ne hektoliter naravnega žganja, vinjaka in drugih »močnih« alkoholnih pijač naj bi plačali 75.000 tolarjev za 100 volumenskih odstotkov alkohola. Trošarina za hektoliter naravnega vina naj bi znašala 3.600 tolarjev, za enako količino piva pa 2.000 tolarjev.

S tako obdavčitvijo bo postala Slovenija država z visoko obdavčenimi alkoholnimi pijačami. Zato pa bomo v tem pogledu bližje severoevropskim državam. Ni kaj, v prihodnje si bomo pač manj nazdravljali. Pa nič ne de, vsaka, prav vsaka stvar ima tudi dobro plat. Sicer pa ne gre za to. Važno je samo to, da bo proračunska vreča znova polna.

In po čem bomo torej pili »po novem«? Za steklenico piva bo treba že pri varilcu odriniti 10 tolarjev več. Liter vina pa bo po uvedbi trošarine dražji za dodatnih 36 tolarjev. Liter žganjice pa se bo podražil za 225 tolarjev.

Pravijo, da proizvajalci ne bodo mogli v celoti vgraditi novih davkov v svoje proizvode, temveč se bodo morali odreči delu svojega dohodka. V nasprotnem primeru bodo prodali bolj malo. Verjetno nekaj podobnega velja tudi za tiste »vmes«, to je za trgovce in gostince. Že sedaj, ko še plačujemo po starem, so namreč cene za večino Slovencev preveč zabeljene.

Baje bo parlament po hitrem postopku sprejel oba predlagana zakona. Prijatelji tobaka naj bi imeli življenje dražje že od 1. januarja dalje, medtem ko bo zakon o posebnem prometnem davku od alkoholnih pijač začel veljati dva meseca kasneje, torej 1. marca. Z obema inovacijama naj bi vlada zbrala, če se ni ušela, celih 10 milijard tolarjev. Tako je pač, čim izdatneje nekoga pitaš, tem večji tek ima. Ta pa ni vedno zdrav.

Andrej Ulaga

ČEDALJE TEŽJE BREME

PRIJAZNEJŠI ČASI ZA POTROŠNIKE

Končno bo prišel v slovenski parlament tudi zakon o varstvu potrošnikov – potem ko ga je predlagatelj ponovno obdelal, upoštevaje priporočila Zveze potrošnikov Slovenije in parlamentarnega odbora za gospodarstvo.

Gre za zakon, ki naj bi uredil doslej zapostavljeno področje. Predlagatelj, ki se je zgledoval po direktivah ES, je tako v slovensko zakonodajo uvedel tudi povsem nove pravne institute (zato je po besedah glavnega republiškega tržnega inšpektorja Romana Kladoška trajalo usklajevanje toliko časa).

Zakon sestavlja deset poglavij. Nanaša se na vsa razmerja, v katera vstopa potrošnik. Določa, da proizvajalec odgovarja za svoj izdelek ali storitev, predpisuje izstavitve garancije za vse teh-

nično zahtevnejše izdelke in opredeljuje nepoštenne pogodbene pogoje.

Najobsežnejše je poglavje o prodaji blaga in opravljanju storitev, saj kar 60 odstotkov sporov nastane pri neposredni prodaji blaga. Ureja reklamacijske roke, varstvo potrošnika pri prodaji od vrat do vrat in pri prodaji po pošti. Pomembno je tudi poglavje o nosilcih varstva potrošnikov. V okviru ministrstva za ekonomske odnose in razvoj naj bi začel delati urad za varstvo potrošnikov, predlagani zakon pa uvaja tudi varuha potrošnikovih pravic (ombudsmana) z velikimi pooblastili.

Zakon govori še o organizacijah potrošnikov in njihovih pristojnostih ter pravicah. Uvaja skupinsko tožbo: v imenu skupine potrošnikov bodo lahko vlagale tožbe tudi druge pravne osebe (ombudsman, zveza potrošnikov).

B. K.

»Zdaj pa končno že vendar enkrat povej: kdaj mi boš vrnil dolgove?«
»Ti si tud čuden. Al misliš, da sem prerok!«

NEKATERI ŠE VEDNO BREZ OBVESTIL O CERTIFIKATU

Na mestnem sekretariatu za notranje zadeve v Ljubljani se vsak dan oglasi nekaj deset ljudi, ki niso prejeli obvestila o odprtju evidenčnega računa lastniškega certifikata. Največ jih obvestila ni dobilo zato, ker njihov poštar ni našel, nimajo nabiralnika, na vratih stanovanja nimajo napisanega imena in podobno, nam je povedala Vida Kokalj, pomočnica mestnega sekretarja za notranje zadeve.

Vse Ljubljancane, ki niso dobili obvestila, čeprav jim ga je SDK poslala na pravi naslov, uslužbenci se-

retariata potem ko to preverijo, napotijo na podružnico SDK. Tam za 100 tolarjev lahko dobijo dvojni obvestila. Na sekretariatu pa se je oglasilo tudi nekaj občanov, ki še nimajo slovenskega državljanstva, nimajo stalnega bivališča v Sloveniji.

Nekaj Ljubljancanov obvestila ni dobilo zaradi napak pri zajemanju podatkov. Vida Kokalj jim svetuje, naj se osebno oglasijo na mestnem sekretariatu za notranje zadeve ali naj jim pisno sporočijo, da obvestila niso prejeli. Tako bodo lahko preverili, zakaj obvestila niso prejeli. A. K.

Priročnik za vsakogar, ki ga kakorkoli zadeva privatizacija družbenega kapitala v Sloveniji

GOJKO STANIČ: MOJE DELNICE

Iz vsebine knjige:

Izbira pravnoorganizacijske oblike družbe; Lastni in tuji kapital; Delnice; Vrste delnic; Osnovni vložki in poslovni deleži; Partnerstvo – osnova modernega podjetništva; Notranji delničarji kontrolirajo družbo; Delovno razmerje in delničarstvo; Upravljanje delniške družbe; Divja privatizacija; Način zbiranja denarja za managersko-delavski odkup; Tuji lastniki slovenskih podjetij.

Cena knjige 2.500 SIT + 5-odstotni prometni davek: 2.625,00 SIT.

Naročite jo lahko tudi pri ČZP Enotnost, Ljubljana, Dalmatinova 4, telefon 321-255, telefaks 311-956.

NAROČILNICA

Pri ČZP Enotnost, Ljubljana, Dalmatinova 4, nepreklicno naročam(o) knjigo Gojka Staniča MOJE DELNICE. Naročeno mi (nam) pošljite na naslov:

Ulica, poštna št., kraj:

Ime in priimek podpisnika:

Račun bom(o) plačal(i) v zakonitem roku.

Ind. kupcem pošiljamo po povzetju.

Žig

Podpis naročnika

ATRIS

Borza sindikalnega turizma

BORZNO SPOROČILO ŠTEVILKA 49

ATRIS – BORZA SINDIKALNEGA TURIZMA, Ljubljana, Dalmatinova 4, sprejema ponudbe prostih počitniških možnosti, posreduje proste zmogljivosti, organizira zamenjavo, nakup ali prodajo počitniških objektov, stanovanj, bungalovov, prikolic in drugih možnosti. Pišite nam ali telefonirajte na 061/326-982 ali 322-975; naš telefaks je 061/326-982 žiro račun 50101-601-92077 – Atris. Poslovni čas za stranke vsak delovnik od 9. do 15. ure.

A. POČITNIŠKE ZMOGLJIVOSTI, KI VAM JIH NUDIMO

Hribi

1. Hišice na Veliki planini – za 6 do 8 oseb, dve oz. tri sobe, dnevni prostor, kuhinja, sanitarije – koča ima elektriko. Cena 44 DEM v tolarški protivrednosti.

2. Apartmaji Kaninska vas – za 4 osebe, v celoti opremljeni. Cena 38 DEM v tolarški protivrednosti.

3. Rogla apartmaji z opremljeno kuhinjo, bivalni prostor, kopalnica, skupno za 4 osebe. Cena 35 DEM v tolarški protivrednosti.

4. Pokljuka apartmaji – v času do 23. decembra: za 4 osebe 38 DEM, za 2 osebi 27 DEM, prijavnata taksa 1,5 DEM, turistična taksa 1,10 DEM v tolarški protivrednosti. Najkrajši termin tri dni.

5. Počitniški dom v Bohinjski Bistrici – 9 dvoposteljnih sob z možnostjo dodatnega ležišča. Cene: penzion 35 DEM, polpenzion 32 DEM; smučarske vozovnice: dnevna 20 DEM, popoldanska 13 DEM v tolarški protivrednosti.

6. Počitniške hišice v Ukancu v Bohinju – v idiličnem okolju pod Komarčo, tri spalnice, kmečka dnevna soba, kuhinja z jedilnim kotom, kopalnica, WC. Možnost bivanja za 7 oseb. Cena: 52 DEM v tolarški protivrednosti.

7. Apartmaji na Pokljuki – v času od 24. 12. do 29. 12. sta prosta dva dvo- in dva štiriposteljna apartmaja, cena za velikega 37, malega 29 DEM v tolarški protivrednosti. V ceno ni vključena taksa.

8. Garsonjera na Kopah – za štiri osebe. Termini 16. 1. do 27. 1., 23. 1. do 27. 1., 25. 1. do 19. 2., 31. 1. do 16. 2. Cena 39 DEM v tolarški protivrednosti.

Zdravilišča

1. Dobrna – garsonjera za štiri osebe – TWC, bivalni prostor s kuhinjo, cena 49 DEM v tolarški protivrednosti.

2. Čatež – velika hišica za šest oseb, mala za štiri osebe, cena 72 oz. 59 DEM v tolarški protivrednosti.

3. Čatež – hišica za 4 osebe v času od 19. 12. do 26. 12. Cena 39 DEM v tolarški protivrednosti.

4. Atomska vas – garsonjera za štiri osebe do 24. 12. 1993. Cena 47 DEM v tolarški protivrednosti.

OBVESTILO GOSTOM: NOVOLETNA PONUDBA BORZE JE TRENUTNO V CELOTI ZASEDNA.

Morje

1. Enosobno stanovanje v Barbarigi pri Puli – opremljeno za 4 osebe: dnevni prostor s kuhinjsko nišo, spalnica, kopalnica. Termini do 20. decembra. Cena 1500 tolarjev.

2. Trisobno stanovanje v Novigradu – opremljeno za 6 oseb: dve spalnici, otroška soba, kuhinja, kopalnica. Cena 2.000 tolarjev na dan.

3. Garsonjera v Novigradu – za pet oseb: bivalna dnevna soba, otroška soba, kuhinja z jedilnim kotom, kopalnica. Cena 1.400 tolarjev na dan.

Te enote so proste tudi za novo leto.

B SEJEMSKA PONUDBA

1. DÜSSELDORF, od 12. do 14. januarja 1994 – sejem reklamnih izdelkov vseh vrst, štiridnevno potovanje, odhod 11. 1. 1994. Cena 1290 DEM v tolarški protivrednosti.

2. IMM KÖLN, od 18. do 23. januarja pohištvni sejem – tridnevno potovanje, odhod 19. januarja 1994. Cena 1060 DEM v tolarški protivrednosti.

3. NORDBYGG STOCKHOLM, sejem gradbeništva od 18. do 23. januarja 1994, specializirana razstava naprav za ogrevanje, energetske in klimatske naprave, sanitarne naprave. Štiridnevno potovanje, odhod 18. 1. 1994. Cena 1650 DEM v tolarški protivrednosti.

4. PREMIERE FRANKFURT od 29. 1. do 2. 2. 1994, sejem papirniških potrebščin, darila, kozmetika in parfumerija. Tridnevno potovanje, odhod 29. 1. Cena 1090 v tolarški protivrednosti.

SKUPINAM NAD 25 OSEB NUDIMO 5% POPUSTA, OB OGLEDU SEJMOV PRIPRAVIMO DODATNI PROGRAM PO VAŠIH ŽELJAH.

C. POČITNIŠKE ZMOGLJIVOSTI, KI JIH POTREBUJEMO

1. Planinske kočje na Veliki planini od 24. decembra do 2. januarja 1994 za šest do deset oseb.

2. Počitniške zmogljivosti v zimskošportnih krajih za čas zimskih šolskih počitnic (od 19. 2. do 6. 3. 1994).

Informacija gostom Atris

PLAČILNI POGOJI: Ob potrditvi rezervacije zahtevamo plačilo 40% celotnega zneska. Pri odpovedi nad 15 dni pred odhodom za že rezervirani termin zaračunamo stroške poslovanja in nastale stroške; pri krajši odpovedi zaračunamo stroške in 30% celotnega zneska. Cene veljajo le za že v celoti plačane aranžmaje, če se te ne spremenijo za več kot 7%. Po vplačilu gostje prejmejo našo napotnico. Prosimo za pravočasno odpoved: najmanj 20 dni pred začetkom potovanja. Reklamacije v skladu s turističnimi uzancami rešujemo sporazumno.

ATRIS je povsod, kjerkoli ste. Metod Zalar, direktor borze

Sindikalna lista

Prvi del december 1993

1. Dnevnice	SIT
- cela dnevnic (nad 12 ur do vključno 24 ur odsotnosti)	2.500
- polovična dnevnic (nad 8 do 12 ur odsotnosti)	1.200
- znižana dnevnic (od 6 do 8 ur, če se potovanje začne dve uri pred začetkom delovnega časa in konča 2 uri po njem)	900
2. Kilometrini (od 31. 7. 93 dalje)	20,60
3. Ločeno življenje	24.607
4. Prenosišče se izplačuje po predloženem računu, skladno z navodilom na potnem nalogu. Če na nalogu ni drugače določeno in delavec ne predloži računa, ima pravico do povračila prenošišča v višini	900
5. Regres za prehrano	5.200

Drugi del

V prvem delu sindikalne liste smo objavili zneske materialnih stroškov. V drugem pa objavljamo povprečni osebni dohodek za obdobje julij '93 do september '93 kot osnovo za uveljavljanje pravic iz sredstev neposredne skupne porabe. Povprečni osebni dohodek v gospodarstvu Slovenije od julija do septembra '93 znaša 47.319,00 tolarjev.

1. Jubilejne nagrade	SIT
- za 10 let	23.660,00 SIT
- za 20 let	35.489,00 SIT
- za 30 let	47.319,00 SIT
2. Nagrada ob upokojitvi	141.957,00 SIT
3. Solidarnostne pomoči	47.319,00 SIT

Vir: podatki Zavoda RS za statistiko

KAJ DELAJO

v republiških odborih

Sindikat poklicnih gasilcev

Zagovarjamo kolektivno pogodbo, zakona pa ne

Zveza svobodnih sindikatov Slovenije je z negospodarskimi sindikati pripravila problemsko razpravo o predlogu zakona o razmerju plač v javnih zavodih. Povabljeni so bili tudi nekateri sindikalni zaupniki iz poklicnih gasilskih enot. Zakona nismo podprli. Zagovarjali smo nadaljnjo veljavnost naše kolektivne pogodbe, ki jo imamo, kot kaže, edini med zaposlenimi v javnih zavodih. Pridružili smo se tudi zahtevam prizadetih delavcev po popravkih v najnižjih plačilnih razredih, katerim zakon celo slabša že sedaj nizek standard.

Ožje vodstvo sindikata poklicnih gasilcev se je nato sestalo s predstavniki direktorjev zavodov in Milivojem Dolščakom iz RUZR kot koordinatorjem pri sklepanju naše kolektivne pogodbe. Zakon o razmerju plač namreč neposredno ne vključuje zaposlenih v poklicnih gasilskih enotah. S pomočjo nekaterih izračunov smo ugotovljali, da je smotno ohraniti kolektivno pogodbo za poklicne gasilce in da ne bomo predlagali dopolnitve zakona z razporeditvijo gasilcev v tabelo koeficientov. Če pa bo v nadaljnji obravnavi to zahteval predlagatelj zakona ali kdo drug, bomo vztrajali, naj gasilce razporedijo v 4. tarifni razred, v rang npr. voznika reševalca (koef. 1,90), ter v 5. razred v rang policista, carinika (koef. 2,30).

Miloš Mikolič, sekretar

Sindikat državnih in družbenih organov

Ministrstva soglašajo s pripombami, vendar...

Republiški odbor sindikata državnih in družbenih organov je 7. 12. 1993 obravnaval pripombe in stališča vseh konferenc sindikata v ROS k zakonu o plačah v javnih zavodih in državnih organih. Pripombe so bile že usklajevane v ministrstvu za pravosodje (9. 12. 1993) za delavce, zaposlene v KPD in zaporih ter pravosodju Slovenije. Ministrstvo je soglašalo z večino pripomb. V ministrstvu za finance so bile 9. 12. 1993 usklajevane pripombe za delavce republiške carinske uprave in republiške davčne uprave. Ministrstvo soglašalo s precejšnjim delom pripomb k zakonu o plačah. Obveščeni smo, da v vladi obstaja določena pripravljenost za korigiranje količnikov za prvi, drugi, tretji in četrti tarifni razred, kar je tudi rezultat pobud in zahtev ROS ter skupnega posveta vseh sindikatov negospodarstva, združenih v ZSSS.

Pogajanja o izhodišni plači za leto 1993 in 1994 so bila s pogajalsko skupino vlade 14. 12. 1993 in se bodo nadaljevala 22. 12. 1993. Zaenkrat vlada vztraja pri izhodišni plači 26.000 tolarjev do konca leta 1994 in 27.000 tolarjev za leto 1994. Pred podpisom je pogodba o pogojih dela sindikata v pravosodju, KPD in zaporih ter RUJP.

Na seji ROS bomo 23. 12. 1993 obravnavali dosedanja pogajanja z vlado Republike Slovenije, zakon o plačah in socialni sporazum.

Drago Ščernjavič, sekretar

Sindikat delavcev tekstilne in usnjarske industrije

Z eksperti o prestrukturiranju

Na razširjeni seji republiškega odbora, na katero so bili vabljeni tudi vsi predsedniki sindikatov podjetij tekstilne in usnjarske industrije, so svetovalci Kurt Salmon Associates predstavili koncept prestrukturiranja slovenske tekstilne industrije v okviru projekta Phare, do katerega so prišli v šestih pilotskih podjetjih. Za predstavitev, ki jo je ROS organiziral v sodelovanju z gospodarsko zbornico Slovenije, je vladalo veliko zanimanje (na sliki Saša Bernardija).

nja slovenske tekstilne industrije v okviru projekta Phare, do katerega so prišli v šestih pilotskih podjetjih. Za predstavitev, ki jo je ROS organiziral v sodelovanju z gospodarsko zbornico Slovenije, je vladalo veliko zanimanje (na sliki Saša Bernardija).

sindikalni

»TO JE GROZNO!«

Ni ga bilo delavca Almirine poslovne enote v Novi Gorici, ki mu med prebiranjem 95. številke Primorskih novic ne bi vzelo sapo. Kot strela z jasnega jima je udaril v oči oglas za javno dražbo njihovih prostorov s pripadajočo opremo vred! Da bi te kap...

Ko so si opomogli od prvega šoka, so se seveda takoj pozanimali, kaj za vraga se gredo v Radovljici, ne da bi jih o svojih namerah vsaj obvestili. In predvsem - kaj bo z njimi. Iz oglasa je bilo namreč razbrati le to, da bo javna dražba 15. decembra, da bo izključna cena 710.000 DEM v tolaški protivrednosti in da bo potekala po načelu »videno - kupljeno«. Po posredovanju sekretarke republiškega odbora Sindikata delavcev tekstilne in usnjarske predelovalne industrije Branke Novak so prek predsednika upravnega odbora Almirine d.o.o. Bojana Šefmana izvedeli, da je »UO na seji 2. decembra sprejel sklep generalnega direktorja o realizaciji poslovnega načrta za leto 1993 o izločitvi PE N. Gorica iz poslovnega sistema Almirine.« Zato da je razpisana javna licitacija, v kateri naj bi imel »prednost pri odkupu tisti, ki bi nadaljeval s podobno dejavnostjo in ki bi zaposlil večino delavcev.«

To pojasnilo se je že lepše slišalo, vendar 41 tam zaposlenih

delavcev ni bilo več tako naivnih, da bi mu verjelo. S pomočjo RO in pravne službe ZSSS so krenili v akcijo. Republiški inšpektorat za delo so obvestili, da je »odločitev o odprodaji enostranska odločitev direktorja in upravnega odbora. Delavci o tem niso bili obveščeni niti niso participirali v smislu do-

ločb zakona o sodelovanju delavcev pri upravljanju (skupno posvetovanje o statusni spremembi!). Kršene so tudi določbe 28. člena Splošne kolektivne pogodbe za gospodarstvo o obveščanju delavcev«. Ministra za gospodarske dejavnosti Maksa Tajnikarja so obvestili, da sklep upravnega odbora Almirine »ni izhajal iz ekonomskega elaborata o poslovnem stanju PE in podjetja kot celote. Posebej je problematično, da v omenjenem sklepu ni nobene informacije

o tem, kaj bo z zaposlenimi delavci. Ali jih bo novi lastnik dolžan zaposliti, prekvalificirati...?« Pripisali so, »da so bile v samem postopku kršene določbe 93. člena Zakona o soupravljanju, ki glede statusnih vprašanj (prodaja družbe ali njenega dela) predvideva skupno posvetovanje z delavci« in ga zraven še podučili, »da je opustitev le-tega sankcionirana s 16. točko 107. člena istega zakona«. (Ne)nazadnje pa so se z vsemi temi ugotovitvami obrnili še na družbeno pravobranilko samoupravljanja Anico Popovič. »Nesporno je, da gre v tem primeru za kršitve iz naslova družbene lastnine in delovnih razmerij delavcev,« so še pristavili.

Ali so naslovniki ukrepali v skladu s svojimi pooblastili ali ne do zaključka redakcije te številke DE nismo zvedeli. Dejstvo pa je, da se je v Radovljici danes (sreda) ob napovedani uri licitacija že začela. »To je nekaj groznega,« se je po telefonu kar milo storilo namestnici predsednice sindikata v Almirini poslovni enoti v Novi Gorici Jožici Kenda, ki je še upala, da bo njihov protest zalegal. »Nobena nima manj kot dvajset let delovne dobe; zdaj pa naj čakamo na milost in nemilost novega gospodarja...«

Ja, to je res nekaj groznega!

Damjan Križnik

MOŽ, KI ZMAGUJE Z MOČJO ARGUMENTOV

»Nobenega razvojnega problema v podjetju ni mogoče uspešno rešiti, če se za način in smer reševanja ne dogovorijo med seboj vsi partnerji: menedžment, organi upravljanja, sveti delavcev in sindikat. Nujno za uspešno dogovarjanje pa je, da se vsi partnerji med seboj spoštujejo in da drug drugega ne omalovažujejo,« pravi Bogdan Ivanovič, predsednik SKEI v mariborski Metalni.

Pravijo, da zgodovine ne delajo ljudje; so samo ljudje, ki so sposobni reševati krize, ki jih poraja življenje. Bogdan Ivanovič je mož, ki je s svojo umirjenostjo, preudarnostjo in pogajalsko sposobnostjo ogromno prispeval k temu, da kriza v Metalni ni še globlja in da lastniki in vodilni v podjetju spoštujejo vsaj temeljne pravice delavcev. Njegova naloga je bila in ostaja težka. Na eni strani mora skrbeti za interese delavcev, ki so po stečaju Metalnine Tovarne investicijske opreme ostali brez dela, po drugi pa mora štiti tudi interese delavcev, ki jim delniška družba Metalna daje delo in kruh. Nepremišljen radikalizem ali napaka v pogajanjih bi lahko ogrozila oboje.

»Verjamem v moč argumentov,« pravi Bogdan Ivanovič, ki je zagledal luč sveta natanko pred 40 leti v Bizelskem pri Brežicah. Ko je bil star štiri leta, je družino pot zanesla v delavski Maribor, kjer je Bogdan zrasel v delavskega liderja, čeprav ni na njem prav nič liderskega. V času največjih konfliktov v Metalni ga ni nihče slišal povzdigniti glasu. Redkokdaj govori, kadar ni treba; kadar pa govori, pove stvari analitično in prav nič populistično. Če smo čisto odkriti: niti delavci niti vodstvo podjetja niti ministri ne slišijo vedno radi njegovih realnih ocen in predlogov. Vendar pa na koncu prikimajo - ne Bogdanu, pač pa njegovim argumentom.

Bogdan Ivanovič sodi v tisti krog »borcev« za delavske pravice, ki jim upravičeno rečemo, da so profesionalci, čeprav jim po profesionalnem stažu v sindikatih tega ne bi mogli reči. Bogdan je bil za predsednika SKEI v Metalni izvoljen šele leta 1990, in to v drugem krogu volitev, saj v prvem krogu ni kandidiral.

H kandidaturi so ga spodbudili sodelavci. Profesionalec je zaradi tega, ker o sindikalnem gibanju in o delavskih pravicah veliko ve. Končal je (elitno) II. gimnazij v Mariboru in diplomiral na Višji pravni šoli v Mariboru. Za študij prava se je odločil, ker se je že takrat zapisal »pravici«. Takoj po šolanju se je zaposlil v Metalni, ki je že več kot 17 let njegova delovna ljubezen.

Zato mu je bilo tudi tako hudo, ko je bil v tovarni investicijske opreme uveden stečajni postopek. Nasprotoval mu je s številnimi argumenti, vendar

pa morajo, pravi, tudi sindikati spoštovati mnenja strokovnih institucij in odločitve sodišč. Brez tega ni pravne države - je samo anarhija.

»Všeč mi je švedski model sindikalnega gibanja, kjer so sindikalni funkcionarji zaposleni v podjetjih in delno odvisni od svojega okolja. Sindikati, ki imajo težiče svojega dela izven podjetij, so prej kot slej odrezani od pravih informacij. Kar pa za deva participacijo, se nagibam k nemškemu modelu,« pravi.

Dodaja, da je škoda, da pri nas med delavci še ni dovolj zanimanja za svete delavcev. Razočarani so nad neučinkovi-

tostjo nekdanjega samoupravljanja. Zanimari pa ne smemo pritiskov menedžmenta, ki smo jim dandanes izpostavljeni vsi zaposleni.

Čeprav ima Bogdan Ivanovič nedvomno mnogo lastnosti, ki odlikujejo dobrega politika, se s politikom ne ukvarja. To pa ne pomeni, da o njej ne razmišlja. »Morda smo v sindikatih naredili ob volitvah napako. Verjetno bi bilo bolje, če bi naši sindikalni zaupniki, ki imajo ugled, množičneje kandidirali na listah različnih strank. Potem bi danes poslanci v našem najvišjem zakonodajnem telesu - v državnem zboru - več vedeli o delovnopравниh problemih...«

In kakšne želje ima Bogdan Ivanovič v letu 1994? Njegove želje so realne: želi si, da bi zaživel firma ECCE, da bi delniška družba Metalna končno dobila vodilni tim in da bi prišlo do notranje konsolidacije. Pred tem pa mora 25. januarja uspeti prisilna poravnava na sodišču...

Tomaž Kšela

Marie

Film Marie, ki so ga 1985. leta posneli po resničnih dogodkih, govori o politični korrupciji v ameriški zvezni državi Tennessee. Toda pozornost scenarista Johna Brileyja, ki se je naslanjal na knjigo Marie, resnična zgodba Petra Maasa, je posvečena liku naslovne junakinje, ki postavi na kocko svojo kariero in preživetje družine v neizprosni spopadu z neresnicami in pokvarjenostjo oblasti.

Marie je mlada ženska s tremi otroki, ki se lepega dne zave, da rešuje svoj zakon, a dovoli, da jo mož neprestano terorizira. Na videz krhka, polna miline, je Marie (igra jo Sissy Spacek) v resnici odločna in polna energije ter upanja v lepše življenje. Leta 1968 se s tremi otroki preseli k invalidni materi v Tennessee, kjer začne delati v nekem

DE KANAL - DE

nočnem lokalu, obenem pa opravlja izpite iz psihologije. Leta 1973 začne delati v državni upravi, njeno delo pa je tako uspešno, da jo sam guverner promovira v predsednico sveta za pomilostitev. Marie je uspešna in kmalu se izkaže, da celo preveč vestna. Na uho ji pride, da obstajajo vezi med izpuščenimi zaporniki in člani vlade, ki se na ta način okoriščajo. Medtem ko ji v državnih krogih skušajo preprečiti, da bi se dokopala do resnice, Marie kljub družinskim težavam (mlajši sin ima nevarno bolezen na dihalih) ne odneha brskati po dosjejih, ki pa mnogokrat tudi nenadoma izginejo. S pomočjo prijatelja, ki pa ga kasneje državna mafija ubije in spretnega advokata se dokoplje do potrebnih dokazov. Tedaj ji začnejo groziti z odpovedjo. A Marie se odloči drugače: pred sodiščem bo sama nastopila proti vladi.

Oglejte si film Marie, ki bo v nedeljo, 19. t.m. ob 15.40 na TVS 2, in se prepričajte, če je vsaka podobnost z razmerami pri nas res zgolj slučajna...

Svobodni
Sindikati
Slovenije

KAJ DELAJO

v republiških odborih

Sindikata komunalnega in stanovanjskega gospodarstva

Dobili smo novega partnerja

Kot pri varnostni službi se je tudi med komunalci pojavilo prostovoljno združevanje v lastno zbornico gospodarskih javnih služb. Z dosedanjim položajem in storitvami združenja pri Gospodarski zbornici Slovenije namreč večina ni bila zadovoljna.

S prostovoljnimi in namenskim združevanjem sredstev bo nova zbornica članom zagotavljala strokovna priporočila in svetovanje, oblikovanje aktualnih baz podatkov in lastnega informativnega sistema, organizirala izobraževanje, izdelavo predlogov standardov, izvajanje raziskovalnih nalog na področju dejavnosti, posredovanje strokovne literature, zastopanje članov na republiški ravni, sklepanje kolektivnih pogodb, izdajanje potrdil ipd. To in še drugo je zapisano v pravilih zbornice in programu nalog, ki jih je sprejel ustanovni zbor članov 9. septembra letos. V zbornico se je do sedaj vključilo že 30 podjetij s področja varstva okolja in gospodarskih javnih služb. V dveh mesecih pa pričakujejo še nove včlanitve, tako da bo zbornica v kratkem zajela večino zaposlenih v dejavnosti.

Seveda smo za novo zbornico pokazali zanimanje tudi v našem sindikatu. S predsednikom RO Marjanom Vrabcem sva obiskala predsednika njenega upravnega odbora inž. Antona Kranjca - direktorja Javnega podjetja VO-KA Ljubljana. Po seznanitvi z nastankom in cilji zbornice smo se osredotočili predvsem na skupne interesne zadeve, povezane s položajem delavca: uveljavitev panožne kolektivne pogodbe, ohranitev delovnih mest, kakovost dela in dvig ugleda komunalcev, podeljevanje koncesij, šolski program in usposabljanje za komunalno, delovnošportna srečanja ipd. Naš interes je imeti strokovno močnega in kvalificiranega partnerja na zbornični republiški ravni, kar njihov sprejeti program in ambicije vodstva zagotavljajo. Za medsebojne stike in informiranje bomo zato skrbeli tudi v prihodnje. Zaradi objektivne ocene stanja, dosedanjih stikov in spremljanja razvoja zborničnega povezovanja bomo v kratkem opravili pogovore še z reorganiziranimi združenji dejavnosti (stanovanjci oz. komunalci) pri GZS.

V skladu s kolektivno pogodbo za komunalno in stanovanjsko gospodarstvo Slovenije je izhodiščna plača za I. tarifni razred za november 1993 44.030,00 SIT (oz. 85% - 37.425,00 SIT).

Miloš Mikolič, sekretar

Sindikata delavcev gostinstva in turizma

Izhodiščne plače iz 46. člena kolektivne pogodbe delavcev gostinstva in turizma Slovenije so po posameznih tarifnih razredih za december 1993 naslednje (panožna kolektivna pogodba je bila sprejeta 26. novembra 1993):

Tarifni razredi	Izhodiščne bruto plače v SIT za polni delovni čas
I. enostavna dela	36.614,00
II. manj zahtevna dela	40.294,00
III. srednje zahtevna dela	44.996,00
IV. zahtevna dela	50.160,00
V. bolj zahtevna dela	56.749,00
VI. zelo zahtevna dela	67.732,00
VII. visoko zahtevna dela	76.896,00
VIII. najbolj zahtevna dela	91.550,00
IX. izjemno pomembna najbolj zahtevna dela	109.828,00

v območnih organizacijah

Gorenjska

Ne bomo dovolili cenenegega trgovanja z delavci

Številna gorenjska podjetja, ki so v finančni stiski, poskušajo z različnimi ukrepi izboljšati poslovanje in s tem ohraniti podjetje ter delovna mesta. V zadnjem obdobju se množično zatekajo tudi k prerezporeditvam delavcev skupaj z nekaterimi storitvenimi dejavnostmi iz podjetja v drugo podjetje ali k zasebniku. Samo dejanje sicer ni problematično, če se za takimi »projekti« ne skrivajo spekulativni nameni, ki so v škodo prerezporejenih delavcev. To trditev na žalost potrjujejo tudi mnogi primeri tovrstnih prerezporeditev na Gorenjskem.

Zakonodaja in kolektivna pogodba za gospodarstvo sicer dajeta vodstvom podjetij pravico, delavcem pa dolžnost prerezporeditve v drugo organizacijo, kadar je to poslovna odločitev podjetja. Toda to je možno le pod določenimi pogoji. Taista zakonodaja jasno opredeljuje tudi vlogo sindikatov pri tem početju. Pogodbo o prevzemu dejavnosti in prerezporeditvi delavcev iz enega podjetja v drugo skleneta organa upravljanja pri obeh delodajalcih na podlagi poprejšnjega mnenja sindikata, katerega član je delavec.

V praksi vodilni delavci teh določb ne upoštevajo vselej. V priprave, predvsem pa v izvedbo prerezporeditve delavcev ne vključujejo sindikata. Očitno imajo pri tem svoje račune. Za nizko pogodbeno ceno želijo »racionalizirati« posamezne službe, položaj delavcev v podjetju, kamor so jih preselili, pa jih ne zanima več.

Solski primer takega scenarija je bila prerezporeditev osmih delavcev Alpelesa v Železnikih. Pogodba o storitvah fizičnega varovanja in pogodba o prevzemu delavcev med podjetjem Alpeles Lesni program in Varnost Kranj je bila sklenjena mimo sindikata. Pogodbe o zaposlitvi, ki jih je delavcem podala v podpis Varnost Kranj, so bile nezakonite. Na intervencijo delavcev so sicer dobili nove pogodbe o zaposlitvi, a v njih še vedno mrgoli pomanjkljivosti, na škodo delavcev seveda. Očitno je bilo podjetje Varnost Kranj pri prevzemu fizičnega varovanja v podjetju Alpeles konkurenčno le zato, ker je že vnapreje računalo na zmanjševanje pravic delavcev in kršenje delovnopravne zakonodaje in kolektivnih pogodb.

Prizadeti delavci so poiskali pomoč v območni organizaciji ZSSS v Škofji Loki. Trenutno vodimo pogajanja z obema podjetjema. Na upravni odbor Alpelesa Lesni program smo naslovili zahtevo, naj se zaradi spekulativnih namenov, domnevno nezakonitih pogodb o zaposlitvi v podjetju Varnost Kranj, razdre pogodba o prevzemu fizičnega varovanja, delavce pa prerezporedi nazaj na delovna mesta v podjetju Alpeles Lesni program. Prizadetim delavcem smo tudi že sestavili predlog, zahtevek za presojo zakonitosti pogodb o zaposlitvi in njene skladnosti s kolektivno pogodbo ter jo v zakonitem roku posredovali na sodišče združenega dela.

Sandi Bartol, predsednik

POZOR, ODPRTI TELEFON! 313-942

Potrebujete kakšen nasvet, ki ni le delovnopravne narave, ampak se tiče tudi temeljnih lastninskih razmerij in civilnega prava nasploh?

Pomislili smo tudi na vas! Odslej boste lahko vsak četrtek od 16. do 18. ure na našo telefonsko številko 313-942 prklicali odvetnika Janeza Keka iz Ljubljane in mu povedali, kaj vas teži! Odgovore bomo objavljali tudi v DE.

Ne pozabite torej na številko 313-942 vsak četrtek med 16. in 18. uro!

mesečne pokojnine, vam takšen dodatek ne pripada, saj je vaša pokojnina precej višja od 52% odsotkov z jamčene plače.

Če pa se vaša pokojnina porazdeli na več družinskih članov, za katere so po zakonu štejejo zakonec oz. izvenzakonski partner, otroci, dokler ste jih dolžni preživljati, oz. vnuki in nečaki, če jih preživljate in so le-ti brez staršev, ter tako izpolnjujete zgoraj navedene pogoje, se obrnite na center za socialno delo v občini, kjer prebivate.

Vprašanje:

Že več let delam in živim v Sloveniji. Delam v gradbenem podjetju. Slovenskega državljanstva nimam, imam pa delovno dovoljenje za eno leto, ki sem ga dobil na prošnjo mojega podjetja. Kako bo v prihodnje z delovnim dovoljenjem? Sprašujem tudi, če mi lahko delovno dovoljenje preneha veljati pred potekom enega leta.

Odgovor:

Ker ne izpolnjujete pogojev za pridobitev osebnega delovnega dovoljenja, ki ga lahko pridobi tuja, ki že več

kot deset let prebiva v Republiki Sloveniji, na podlagi dovoljenja za stalno prebivanje, mora za podaljšanja vašega delovnega dovoljenja zaprositi delodajalec pri Republiškem zavodu za zaposlovanje. Dobro bi bilo, če bi to storil pred pretekom časa, za katerega vam delovno dovoljenje velja. Če namreč delovnega dovoljenja nimate, v Republiki Sloveniji ne morete skleniti pogodbe o zaposlitvi oz. pogodbe o delu.

Sicer pa lahko delovno dovoljenje preneha s prenehanjem delovnega razmerja, če gre za delovno dovoljenje na vlogo delodajalca, z vrnitvijo dovoljenja, če gre za osebno delovno dovoljenje, in z odvzemom.

Delovno dovoljenje vam je lahko odvzeto, če vam je odpovedano prebivanje v Sloveniji, če vam je izrečen varstveni ukrep izгона iz države, če ste odsotni iz Slovenije nepretrgoma več kot šest mesecev. Osebno delovno dovoljenje je odvzeto tudi v primeru krivdnega prenehanja delovnega razmerja v skladu s predpisi o delovnih razmerjih.

Obvestilo bralcem!

Kar nekajkrat se je že zgodilo, da so uporabniki našega odprtega telefona vprašali odvetnika Janeza Keka, koliko so dolžni za odgovor. Je že res, da so napočili časi, ko ni (skoraj) nič več zastoj; ravno zato pa smo vam priskočili na pomoč. Torej: kar pogumno zavrtite našo številko in povejte, kaj vas teži: odgovore »častimo« mi.

Pa še to: zaradi novoletnih praznikov bo naš telefon spet odprt v četrtek, 6. januarja 1994.

nekakšno izpeljanko že zdavnaj pozabljenega regresa za prevoz z železnico (tako imenovani K 15), do katerega so bili enkrat v letu upravičeni delavci in upokojenci ter njihovi družinski člani. Kljub temu pa ta pravica, tako kot še nekatere druge pravice, ki jih kot take določa zakon, nima ničesar skupnega s pravnimi pravicami pokojninskega in invalidskega zavarovanja. Slovenije v skladu s finančnimi možnostmi, ki so v veliki meri odvisne od prispevne stopnje, ki jo določa državni zbor. Zato tudi menim, da ni prave možnosti, da bi se ta dodatek lahko opredelil kot nekakšna trinajsta pokojnina. Tudi regres za letni dopust delavcev namreč ni in ne more biti opredeljen kot trinajsta plača, saj je na primer v sedaj veljavni splošni kolektivni pogodbi za gospodarstvo v 44. členu celo izrecno predpisano, da je pravica do izplačila regresa za letni dopust vezana na pravico do izrabe letnega dopusta.

NE LEVO, NE DESNO - NA BOLJE!

SEVEDA POZNAM STALIŠČE OTROŠKEGA PARLAMENTA DO NASILJA. ZAKAJ PA BI MED VSEMI PARLAMENTI PRAV SKLEPI OTROŠKEGA MORALI VELJATI ZA VSE?

Vprašanje:
Moja žena in prijateljica sta pred letom dni ustanovili podjetje. Za njegovo ustanovitev sta potrebovali 100.000 tolarjev ustanovnega kapitala. V tem letu nista s podjetjem napravili nobenega prometa, sedaj pa sta se pričeli intenzivneje pripravljati, da ga bosta aktivirali. Slišali pa smo, da je bil letos sprejet nov zakon, ki bistveno drugače ureja to področje. Ali je po novem kaj sprememb, ki se nanašajo na podjetje moje žene in prijateljice.

Odgovor:
V novem zakonu o gospodarskih družbah, ki je pričel veljati 10. 7. 1993, je toliko novosti v primerjavi s prejšnjim zakonom o podjetjih, da bi jih težko naštel, tudi če bi imel na voljo ves prostor v časopisu. Zato vam bom na kratko razložil le nekaj bistvenih novosti, ki jih ta zakon uvaja in so zanimive za vas, ki imate podjetje kot družbo z omejeno odgovornostjo.

Zakon v prehodnih določbah določa, da morajo vse obstoječe družbe uskladiti ustanovitvene in druge akte z določbami zakona o gospodarskih družbah do 31. 5. 1994 in v nadaljnjih 90 dneh izvoliti in imenovati organe družbe.

Do 31. 5. 1994 morajo uskladiti višino ustanovitvenega kapitala z zneskom, ki ga novi zakon določa kot minimalnega in znaša 1.500.000 tolarjev, vložijo pa se lahko tudi stvari, premične in nepremične. Če tega ne storijo do roka, se lahko v 90 dneh preoblikujejo v družbo, za katero po zakonu izpolnjujejo pogoje, sicer se zanje začne postopek likvidacije.

Pomembno pa je še določilo, ki pravi, da vse družbe, ki se ne uskladijo z določbami zakona o rokih, odgovarjajo za obveznosti do upnikov kot družbeniki

Sindikata upokojencev Slovenije oziroma upokojenci sami bodo v tej rubriki lahko postavljali vprašanja o najbolj aktualnih problemih, ki zadevajo slovenske upokojence, priznanemu strokovnjaku sistemskih zakonodaj s področja pokojninskega in invalidskega zavarovanja mag. Alekseju Cvetku.

Vprašanje:
Ali je bilo negativno usklajevanje pokojnin v maju (za 3,1 odstotka) in juliju letos (za 0,8 odstotka) zakonito glede na tolmačenje 160. člena sistemskega zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju?

Odgovor:
V letu 1993 je bil sprejet poseben zakon o usklajevanju pokojnin in denarnih nadomestil za primer brezposelnosti za to leto (Uradni list RS, št. 12/93 in 17/93). Ta zakon je usklajevanje pokojnin uredil drugače kot 160. člen zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju. Določil je, da se v obdobju od 1. aprila do 31. decembra pokojnine in vse druge dejatve iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja, ki se usklajujejo enako kot pokojnine, usklajujejo po določbah tega zakona, kar pomeni, da so se pokojnine mesečno lahko uskladile za največ toliko odstotkov, da je povprečna starostna pokojnina, izplačana v mesecu, preračunana na polno pokojninsko dobo, znašala 85 odstotkov povprečne plače na zaposlenega v republiki. Ker so se torej v mesecu maju in juliju letos pokojnine usklajevale po posebnih določbah citiranega zakona, za ta čas seveda ni mogoče ugotovljati pravilnosti ali nepravilnosti pri

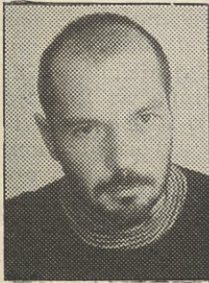
usklajevanju pokojnin glede določbe 160. člena zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju.

Vprašanje:

Ali so upravičene zahteve upokojencev o postopnem preoblikovanju sedanjega dodatka za rekreacijo v regres za letni dopust v ustrezni višini. Na predlog ZDUS naj bi se v splošnem aktu zavoda za PIZ določilo kot temeljno izhodišče, da se ta dodatek opredeli kot trinajsta pokojnina. Tak predlog ZDUS utemeljuje z določili kolektivnih pogodb, v katerih je regres, ki se zagotavlja delavcem, opredeljen kot trinajsta plača.

Odgovor:
Menim, da je v sistemu pokojninskega in invalidskega zavarovanja sploh vprašljiva pravica do dodatka za rekreacijo upokojencev. Res je sicer, da je zakon o pokojninskem in invalidskem zavarovanju, ki se uporablja od 1. 4. 1992 dalje, ta dodatek celo opredelil kot pravico iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja, čeprav je to prej bila pravica, ki jo je določal samo statut skupnosti pokojninskega in invalidskega zavarovanja, in to kot

Na potezi so podpisniki kolektivnih pogodb

Piše: Franci Križanič

Septembra je bilo v Sloveniji skoraj 987.000 dela zmožnih in voljnih ljudi, od tega pa skoraj 135.000 prijavljenih na republiškem zavodu za zaposlovanje. Stopnja brezposelnosti je dosegla 15 odstotkov. Med 762.000 ljudmi, ki so imeli delo, je bilo septembra letos 620.000 (81%) zaposlenih v družbenem sektorju, 38.000 (5%) pri privatnikih, 103.000 (14%) pa je bilo samozaposlenih.

Od letošnjega poletnega preobrata gospodarske dejavnosti v rast je postalo zmanjševanje števila zaposlenih edini slovenski gospodarski problem, ki se še zaostruje. Septembra je število zaposlenih pri nas upadalo po 5% letno (hitreje kot avgusta) in bilo slabe 4% manjše kot pred letom. Kriza je še naprej omejena na gospodarstvo družbenega sektorja, kjer je septembra število zaposlenih upadalo po dobrih 8% letno (približno enako hitro v industriji in neindustriji) ter bilo slabih 8% pod primerljivo lansko ravni (v industriji 9%). V gospodarstvu se je septembra število zaposlenih povečalo po 6% letno, v privatnem sektorju pa kar po 17% letno. V gospodarstvu je bilo septembra letos za 8%, v privatnem sektorju pa 12% več zaposlenih kot septembra lani. V zadnjem letu (od septembra do septembra) se je število zaposlenih v slovenskem gospodarstvu družbenega sektorja zmanjšalo za 40.000, v gospodarstvu in privatnem sektorju skupaj pa povečalo za 14.000.

Število brezposelnih je v Sloveniji septembra naraščalo po skoraj 23% letno in bilo za 25% nad primerljivo lansko ravni. Kljub pospeševanju upadanja zaposlenosti se je septembra rast brezposelnosti nekoliko umirila. Septembra se je, po pričakovanjih (konec dopustov), povečala fluktuacija iz zaposlenosti v brezposelnost in nazaj (kar je pomembno za blažitev krize oziroma dejstvo, da lahko posameznik, kljub krizi, vsaj nekaj časa dela). Tako je v septembru letos začelo iskati delo 10507 ljudi, dobilo pa ga je 6736. Fluktuacija iz brezposelnosti in iz nje je bila 12,8 odstotna.

Prvi znak, da bi se kriza brezposelnosti na Slovenskem utegnila končati ali pa se vsaj prenehala poglobljati je rast števila prostih delovnih mest. To število se sicer povečuje že od leta 1991, toda zadnje čase (od letošnjega julija dalje) narašča izjemno hitro. V septembru letos se je povečevalo po 103% letno in bilo dobrih 74% večje kot pred letom. V tem mesecu je bilo pri nas 11880 nezasedenih delovnih mest (skoraj 9% skupnega števila nezaposlenih).

Povečevanje števila nezasedenih delovnih mest ob hitrem in celo pospešenem zmanjševanju zaposlenosti kaže isti problem kot razmerje med hitro rastjo gospodarske dejavnosti in upadanjem zaposlenosti. Vir težav je v indeksaciji in previsoko postavljeni izhodiščni plači po kolektivnih pogodbah za gospodarstvo, posledica pa neusklajenost med nominalno plačo in obsegom denarja v obtoku oziroma previsoko ceno dela, da bi prišlo do preobrata v zaposlovanju tudi v gospodarstvu družbenega sektorja. Privatni sektor je očitno bolj prilagodljiv in manj usmerjen v izvoz, tako da laže prenaša visoke nominalne (tolarske) dohodke zaposlenih v cene. Za omejitev in postopno odpravljanje krize brezposelnosti na Slovenskem bo izjemno pomembna kolektivna pogodba za gospodarstvo v letu 1994. Če nameravajo podpisniki ponoviti napako iz letošnjega julija (zastavljeno že v letošnjem januarju), naj to store pri »polni zavesti«. Zaposleni si lahko svoj delež pri verjetni gospodarski rasti na Slovenskem zagotovijo s sodelovanjem pri delitvi dobička, t.j. na način, ki za podjetja ne pomeni stroška in mu zato omogoča povečano zaposlovanje.

VREDNOSTNE LISTINE ZA NEIZPLAČANE OSEBNE DOHODKE

V nekaterih podjetjih že nekaj let, to je že od uveljavitve reformskih predpisov, ki jih je sprejela še jugoslovanska skupščina, obračunavajo razlike med OD, določenimi s KP, in med dejansko izplačanimi OD – z vrednostnimi listinami, največkrat s tako imenovanimi zadolžnicami. V slovenski lastninski zakonodaji kakor tudi v zadnji splošni kolektivni pogodbi za gospodarstvo so te listine dobile tudi družbeno priznano pravno veljavo.

Podjetja se lahko zdaj – po sprejemu zakona o lastninskem preoblikovanju podjetij (ur. l. RS, št. 55/92, 25. in 28. člen) in uredbe o pripravi programa preoblikovanja podjetij (Ur. l. RS, št. 13/93, 33. člen) – lastninsko preoblikujejo tudi z notranjim odkupom delnic s sredstvi (denarjem), ki jih predstavljajo obračunani, toda neizplačani osebni dohodki in pomenijo obveznost podjetja do zaposlenih; vendar samo, če podjetje poravnava davke in prispevke iz teh OD.

V primeru stečaja podjetja pa se zadolžnice in podobne listine za neizplačane OD vračunajo v stečajno maso in imajo določeno prioriteto, prednost pri izplačilih.

Zakonska regulativa je naravnana na otvoritveno bilanco s l. 1. 1993. Od veljavnosti panožne KP pa do otvoritvene bilance je treba nanovo izdati potrdila, s katerimi se delavcem prizna terjatev do podjetja v višini neizplačanih OD. Za leto 1993 določa splošna kolektivna pogodba za gospodarstvo (zadnji odstavek 42. člena) način upoštevanja tovrstnega deleža delavcev v procesu lastninjenja. Podrobnosti so določene v uredbi o izdajanju in upoštevanju potrdil na podlagi neizplačanega dela neto osnovnih plač (Ur. l. RS, št.

59/93). Ta uredba je močno oprečna, strokovno pa nesprejemljiva v 3. členu, v katerem določa ugotavljanje razlik z upoštevanjem pače po KP, znižane za 20 odstotkov. Vlada je s to določbo upoštevala izjemo za pravilo (pravni nonsens) in s tem osiromašila sredstva delavcev, s katerimi lahko po določilu (22. člen) zakona o lastninskem preoblikovanju sodelujejo pri interni delitvi delnic.

Dolgoročne rešitve glede razlik med obračunanimi in izplačanimi OD ni. Treba jo bo bržčas predvideti v socialnem paktu.

Institut obračunavanja razlik za neizplačane OD bo moral obstajati še nekaj časa, četudi bomo v KP opustili določilo »do minus 20 odstotkov«. To pa zato, ker bodo podpoprečno uspešna in še zlasti (naj)slabša podjetja verjetno še nekaj časa izplačevala – sicer protizakonito – nižje OD, kot bodo določene s KP, razen če se ne bomo zares in vnaprej dogovorili za konkretne primere izjem, tedaj pa časovno natančno opredeljene.

Notranji odkup podjetja predstavlja za nas obliko delavskega delničarstva, ki ima nadvse pomemben motivacijski vidik poleg

družbeno socialnega. Delavec naj bi bil vse bolj zainteresiran za razvoj podjetja in za njegov dobiček (profit), iz katerega bo v primeru uspešnega poslovanja dobival poleg (višje) plače tudi dividende od delnic. Plača za delo in dividende od lastnine naj bi bila nova oblika zaslužka.

Delavci na odgovornejših delih, še zlasti menedžerji naj bi vlagali v delnice (svojih) podjetij večje zneske. Prav bi tudi bilo, da bi ti tako kot na Zahodu menedžerji imeli v (osebnem) dohodku višji delež v obliki dividend, to je od lastnine (kapitala), kot drugi delavci.

Seveda je smisel delavskega pa tudi siceršnjega delničarstva večstranski. V razvitem svetu so ga nekatere države spodbujale – in ga še – tudi z davčnimi olajšavami. Kdor vlaga del svojih prihrankov v delnice (svoje) podjetja, ima nemajhne olajšave pri davkih. Tudi to novost bomo morali pri nas čimprej uveljaviti. Tembolj, če bomo tovrstno olajšavo uporabili za podjetje, v katerega vlagajo svoj denar delavci (in drugi državljani) z nakupom delnic.

Fiksna plača ali v zaostalih

okoljih celo mezza, določena s KP, bo morala postopno preiti v sistem delavske participacije, v katerem bo (osebni) dohodek delavca odvisen ne le od njegovega učinka, ampak vse bolj od poslovne uspešnosti podjetja, izražene z dobičkom oziroma profitom. Tisti del dobička, ki se bo delil med delavce, pa bo imel dve obliki: (1) neposredna delitev dobička med delavce in (2) izplačevanje dividend od delnic ali/in večanje vrednosti delnic.

Tehnično bi bilo takšen sistem delavske participacije mogoče izvesti tako, da bi fiksní del plače znašal določen delež (1/2, 2/3, 3/4 ali blizu teh deležev) osebnega dohodka delavca – tega bi zagotavljali s KP –, preostali del pa bi bil odvisen od poslovne uspešnosti podjetja in gibljivo vezan na osnovno plačo v obliki participacije pri dobičku – v kakršnikoli obliki.

V svetu obstajajo znane študije o delavskem delničarstvu (M. L. Weitzman, M. Bolle De Bal in drugi), prav tako pa ga poznajo tudi v praksi.

Ko bo končan proces lastninjenja, bomo morali tudi pri nas razorati v to ledino.

dr. Stane Uhan

CARINA V POMOČ GOSPODARSTVU, NE PRORAČUNU

V pripravi je nov carinski sistem, ki naj bi poenostavil postopke carinjenja in zmanjšal stroške podjetjem, da bi bila bolj konkurenčna. Ministrstvo za gospodarske dejavnosti je prek oktobra ustanovljenih panožnih strateških skupin, ki naj bi se sicer ukvarjale predvsem s pripravo industrijske politike, podjetja pobaralo, kaj menijo o carinski zaščiti. Dobilo je odgovore, ki kažejo, da je konkurenčnost našega gospodarstva mogoče povečevati tudi z drugimi ukrepi, ne le z zniževanjem cene dela (plač).

Tako je panožna strateška skupina za kovinske materiale strnila svoje pripombe v devetih točkah, ki vsebujejo naslednje zamisli. Za vse surovine, ki jih v Sloveniji ne izdelujemo, naj ne bi uvajali carinske zaščite. Gre za to, da se zakon očisti anomalij, ki izvirajo iz nekdanjega jugoslovanskega carinskega zakona, kjer so bile smiselne (ker je Jugoslavija določene surovine pridobivala sama), zdaj pa niso več in povečujejo proizvodne stroške v predelavi kovin. Tipični primer je surovi baker. Proizvodnja domačih surovin pa naj bi bila zaščitená toliko, kot je v navadi v Evropski skupnosti, s čimer bi se cene domačega materiala izenačile s svetovnimi cenami. Ta predlog kajpak močno posega v strukturo stroškov posameznih podjetij, vendar je pametno, da se na področju carin vzpostavijo čisti odnosi in da podjetja poskušajo poiskati strateške povezave za ohranjanje zdravih programov (ne pa s pretirano zaščito). Vendar to hkrati pomeni tudi, da bo na primer domače jeklo imelo boljše performance kot tuje neznanega izvora. Enak postopek je predlagan tudi za druge materiale in reprodukcijske verige.

Podoben odnos naj bi uveljavili tudi za pomožne materiale: za tiste, ki jih slovenska podjetja ne izdelujejo, naj ne bi plačevali carine, za druge pa naj bi bila carinska zaščita enaka, kot je v ES.

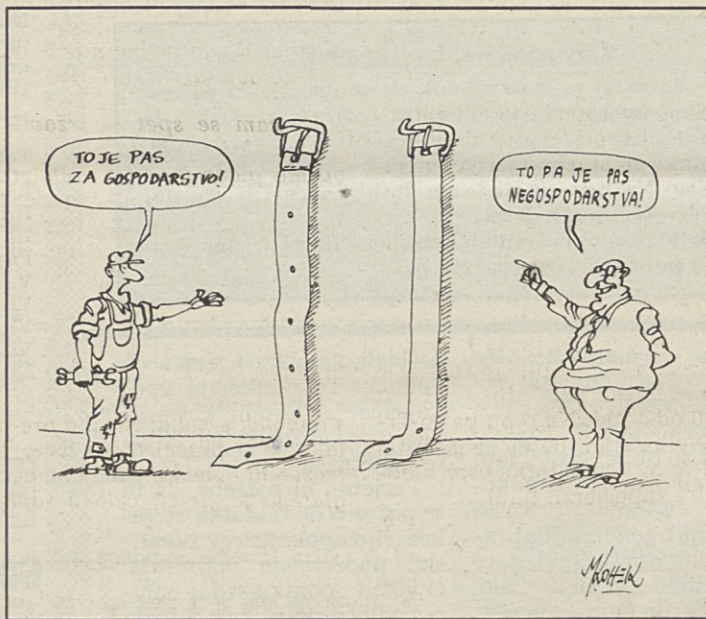
Ker je kakovost opreme v podjetjih ključnega pomena za konkurenčnost, skupina predlaga, naj bi imela uvožena oprema minimalno carinsko zaščito, od 1 do 3%, davščin pa bi bila oproščena. Nujno pa bi to pravilo morali vpletati za tisto opremo, s katero se bodo podjetja »zavihtela« na višjo tehnološko raven. Ta predlog je utemeljen tudi s tem, da Slovenija izgublja konkurenčno prednost zaradi nizke cene delovne sile. Predlog pa v osnovi povečuje zanimivost investicijskega vlaganja.

Za predelavo dragocenih kovin in dragih kamnov naj bi v prihodnje zmanjšali mejo prispevka na največ polovico sedanjega. Rok, do katerega naj bi izdelovalci revalizirali izvoz uvoženih surovin, če naj se prizna znižana carina, bi

podaljšali z enega na dve do tri leta. Strateška panožna skupina za kovinske materiale tudi meni, da strošek evidentiranja preveč bremeni stroške poslovanja (ti stroški zavzemajo kar enoodstotni delež stroškov), zato naj v prihodnje ne bodo vezani na količino uvoženega materiala, ampak naj postanejo fiksní stroški. Uvede naj se tudi sistem brezcarinskih kontingentov, ko pa so ti izrabljeni, naj velja od 3–8-odstotna carina. Takšne povezave so možne med proizvodnjo ferolegur in proizvodnjo jekla ter livarnami, med jeklarnami in predelovalci kovin, znotraj verige aluminija itd. Vsekakor pa bi novi zakon ne uveljavljal več izjem. Strateška skupina za strojegradnjo in predelavo kovin meni, da bi veljalo pomeniti stroške proizvodnje in povečati konkurenčnost slovenske strojegradnje z najmanj enotretinskim znižanjem carin, v nekaterih primerih, na primer za batne črpalke, pa celo s prepolavljanjem carinskih stopenj. Na drugi strani naj bi se povečale carinske stopnje za uvoz nekaterih strojev, ki jih domača proizvodnja dela v dovolj velikih količinah in ustrezní kakovosti (viličarje). Carino naj bi povečali tudi za tako imenovani dumpinski uvoz. V zadnjem času na tak način praznijo skladišča na primer v Italiji. Strateška skupina za elektroindustrijo pa predlaga, naj v razna združenja (kot so EFTA, EGS itd.) vstopamo s preudarno kombinacijo carinske, davčne, tehnološke in druge politike. Glede carin to pomeni, naj bi se stopnje zaščite domače industrije gibale za reprodukcijske materiale od 0 do 8%, za sestavljene komponente od 3 do 8% in za opremo od 15 do 20%. Ob tem bi morala Slovenija čimprej dobiti zakon o javnih nabavah in zakon o koncesijah. Carino pa naj bi plačevali vsi brez izjem po stopnjah, ki bodo določene v novem carinskem sistemu.

Tako menijo metalurgi, kovinarji in izdelovalci električnih komponent in strojev. O drugih dejavnostih in njihovem odnosu do carinske zaščite domače industrije pa prihodnjíc.

Povzel: Boris Rugelj

ZOPET SKUPAJ V NOVEM LETU!

lepši – bogatejši – zajetnejši

Sestavljajo ga:

- koledarski del
- zajetnejši blok za zapiske
- priročniški del:

- Zakon o soupravljanju s komentarjem Milana Utršca
- Kaj mora po Zakonu o sodelovanju delavcev pri upravljanju podjetij vedeti sindikalni zaupnik in član sveta delavcev v podjetjih
- Kako ravnati v sporih z vodstvi podjetij in omogočiti legitimnost in legalnost sindikalnih zaupnikov
- Kdo je kdo v Svobodnih sindikatih – predstavitev sindikatov dejavnosti in območnih organizacij, njihovih vodstev na republiški in območni ravni s fotografijami in ustreznimi podatki

NAROČILNICA

Pri ČZP Enotnost, Ljubljana, Dalmatinova 4, nepreklicno naročam(o)

..... izvod(ov) rokovnika '94. Naročeno nam pošljite na naslov:

Ulica, poštna št., kraj:

Ime in priimek podpisnika:

Naročeno dne:

1. Račun bomo plačali v zakonitem roku.
2. Kot ind. naročniku mi pošljite po povzetju.

Žig

(Podpis naročnika)

Cena 1.575,00 SIT

Možnost napisa na ovitku
Inad 50 izv. brezplačno –
do 50 izv. doplačilo 96 SIT
za izvod!

Vsa naročila in morebitne informacije dobite pri ČZP Enotnost, Ljubljana, Dalmatinova 4, telefoni 321-255, 313-942, faks 311-956

Podjetja, ki uporabljajo poslovne prostore v starih stavbah, ki jih oblast vrača nekdanjim lastnikom, so se znašla pred nerešljivimi težavami: v evforiji zaradi vrnjenega premoženja mnogi nekdanji razlaščenca ne znajo dobro presoditi, koliko lahko iz vrnjenega premoženja potegnejo grotne koristi. Lahko se zgodi, da bodo dobili crknjenega vrabca.

DENACIONALIZACIJA: OGROŽENI SE VRAČAJO

Denacionalizacijski zavenci, se pravi tista podjetja, ki bodo morala v skladu z zakonom o denacionalizaciji vrniti v naravi poslovne stavbe ali poslovne prostore prvotnim zasebnim lastnikom, se organizirajo v poseben konzorcij, ki bo že 21. decembra (predvidoma) imel ustanovno skupščino. Namen konzorcija bo vlado opozarjati na velike in hude gospodarske in socialne posledice vračanja poslovnih prostorov v naravi. Verjetno pa bodo člani konzorcija šli še dlje od opozoril vladi in seznanjanja javnosti s škodljivimi posledicami denacionalizacijskega zakona.

Verjetno bodo terjali spremembo najspornejših določil zakona. Ta določila, na primer 5. in 23. člen sta že povzročila toliko gospodarske škode in socialnih krivic (vračati morajo tisti, ki za nacionalizacijo niso nič krivi in so si desetletja odtrgovali od ust za razvoj podjetij), da bi bilo treba razmisliti o spremembi. O 5. členu zakona, ki domnevno krši 14. in 69. člen ustave, že več mesecev teče ustavni spor. Ta člen je samo na kmetijstvu

povzročil za 1,6 milijarde mark škode in uničil 4000 delovnih mest. Triindvajseti člen zakona pa izničuje 20. in 21. člen, ki govorita, da ni treba premoženja vračati v naravni obliki, če bi zato podjetje prišlo v težak ekonomski položaj ali če bi moralo odpustiti delavce. Triindvajseti člen pa ju izniči s tem, ko pravi, da ne veljata v primeru, da bi novi lastnik v zahtevanih prostorih lahko razvil donosnejšo dejavnost. Kako dokazati, da bo tako, in kako preverjati, ali je to res?

NAJBOLJ PODJETNE OBČINE

V Sloveniji je registriranih približno 32000 podjetij, od družbenih do zasebnih in obrtnih delavnic, od tega števila pa sta poslovno aktivni približno dve tretjini. Če ho-

že zdaj je jasno, da bo vrsta podjetij zašla v nepremostljive težave, če bodo morala vrniti poslovne prostore lastnikom v naravi, in da bo brez dela ostalo več tisoč delavcev po vsej Sloveniji. O teh problemih smo v našem časniku že večkrat pisali. Zaradi vseh teh problemov se zdi logično, da bi morala država še enkrat pretehtati svoje rešitve pri vračanju premoženja v naravi, saj bo odpravljanje nekdanjih krivic povzročilo še veliko več novih.

B. R.

čemo ugotoviti, kje so v Sloveniji najbolj podjetni ljudje, lahko to storimo na več načinov. Na primer glede na število zaposlenih delavcev v privatništvu. Po tem merilu je največ prebivalstva zaposlenega v zasebnem sektorju v ljubljanski občini Vič-Rudnik (13,9 odstotka), sledijo Brežice, Grosuplje in Domžale ter Šentjur pri Celju z več kot 10 odstotki. Na repu pa so Trbovlje, kjer dajejo zasebniki delo le 1,4 odstotka vseh v občini zaposlenih ljudi.

B. R.

NI STRATEGIJE, NI DENARJA

Vse kaže, da slovenski davkoplačevalci sicer dajejo denar tudi za namenska proračunska sredstva za promocijo slovenskega gospodarstva v tujini; tisti, ki bi morali delati »reklamo« za gospodarstvo v tujini, pa še nimajo predstave, kako in kdo bi to počel. Tak vtis daje razprava o tem vprašanju na Gospodarski zbornici in pa občasne izjave tega ali onega prizadetega. Eno takih smo zapisali v prejšnji številki DE, češ da še ni jasno, ali bo vlada iz teh namenskih sredstev kaj primaknila k stroškom za razstave slovenskega gospodarstva v državah, s katerimi podpisujemo dogovore o postopnem ukinjanju medsebojnih carin. Če sam minister Davorin Kračun prostodušno pove, da bi morala biti organizacija predstavljanja v tujini enotna, to pomeni le, da doslej ni

bila in da se akterji, ki bi to morali urediti, še niso sporazumeli. Zanimivo je, da tako vlada kot Gospodarska zbornica menita enako: da bi to moral biti enoten organ, ki bi ga nadzorovala vlada in zbornica. Vendar pa takorekoč hkrati predsednik GZS Dagmar Šuster pravi, da bi morala pristojna ministrstva in zbornica podpisati sporazum tudi o oblikah predstavnih v tujini in začeti predstavljati gospodarstvo, namesto da o tem samo razpravljajo. In če še ni organiziranega in enotnega načina predstavljanja gospodarstva Slovenije v tujini, denar pa je bil v proračunu za to namenjen in porabljen: ali je bil potem ta denar porabljen neorganizirano, brez dogovorjene strategije, skratka, tudi vržen skozi okno?

B. R.

NA VRSTI JE SLOVENIJA

Spomladi prihodnje leto bo v Ljubljani odprla svojo podružnico francoska banka velikanka Societe Generale, ki ima po svetu 65 poslovalnic, zadnji čas pa pospešeno odpira predstavništva v razpadlem socialističnem bloku. Za Madžarsko, Romunijo, Poljsko, Čehoslovaško (to državo pišemo še po starem, ker je banka odprla predstavništvo v tej ne pa v Češki in Slovaški) in Moskvo prihaja na vrsto tudi Slovenija. V Ljubljani naj bi svojo podružnico odprla predvidoma marca ali aprila,

leto dni po strateški odločitvi o odpiranju predstavništva v Sloveniji, ki pa bo vsaj v začetku imela dokaj omejeno poslovanje. Začetni kapital namreč ne bo presegel spodnje meje z našimi zakoni zahtevanega osnovnega kapitala, zato bo omejeno predvsem poslovanje z občani. Sploh pa Francozi zatrjujejo, da se v običajne bančne posle ne bodo mešali. Pripravljajo izpopolnjene oblike bančnega poslovanja, ki presegajo tradicionalne posle, ne izključujejo pa tudi delovanja na

Ljubljanski borzi. Vsekakor bodo imela podjetja, ki se bodo odločila za sodelovanje, na voljo ves mednarodni bančni servis te banke. Societe Generale za Slovenijo še ni določila podrobne poslovne strategije, saj ji za kaj takega manjka še gospodarska politika slovenske vlade. Prav gotovo bo spodbujala na eni strani francoska podjetja za sodelovanje s slovenskimi in na drugi slovenska s francoskimi.

B. R.

TISOČ IN ENO DELOVNO MESTO

Piše: Martin Ivanič

hoče uživati milost politikov, pa bi moralo njihovem otrokom verjeti brez pridržka.

Nekaj podobnega velja tudi za zaposlitveno politiko in puhle obljube novih delovnih mest, ki so jih politiki stresali pred volitvami. Posebej se je s tovrstnimi obeti razdajala Združena lista socialnih demokratov. A to smo vzeli kot predvolilni verbalizem in pri tem je ostalo.

Zato pa ni moč brez kančka oseplosti sprejeti izjave enega njihovih funkcionarjev, da se ta obljuba še kako uresničuje. Bojim se, da njegove »filipike« nisem prav dobro razumel. Zdi se mi, da je bila utemeljena z dejstvom, koliko delovnih mest da bi bilo izgubljenih brez strankine udeležbe v vladajoči koaliciji. Predvolilno izjavo stranke sem, žalibog, razumel kot nova delovna mesta. Kajpak, koalicija je zagatna in obenem prikladna stvar; če obljube ne grede v klasje, je treba na zadevo gledati v luči sicer iskrenega truda, vendar koalicijski partnerji radi nagajajo.

Sicer pa ne kaže politizirati! Državljanje zanimajo sila vulgarne reči. Eni bi radi delo, drugi hitre in kakovostne storitve. V obeh primerih pa bodo opazili, da so politični obeti precej navzkriž z življenjem. Kakšen politikant bo enkrat verjetno izumil nekaj podobnega, kot je zamenjava ljudstva, ko oblast ne funkcionira. Tu bi bilo torej treba izreči nezaupnico življenju, ki noče po kolesnicah političnih obljub. Zaradi znane mimočnosti politikov pa naj vseeno pripomnim, da združena lista ni nobena izjema. V tem primeru je le bolj opazna, ker se je z delovnimi mesti najbolj šopirila.

Vračam se spet k državljanu in njegovim nerazsodnim pričakovanjem, da bo imel delo in visoko plačo (kar po premierovih besedah nikakor ne gre skupaj, vendar pri tem »pozablja«, da ga državna uprava s funkcionarji na čelu sproti demantira) ter soliden vsestranski servis. Zadeve pa nikakor ne delujejo.

Imamo skoraj sto petdeset tisoč brezposelnih. Resda poklicno-izobrazbena struktura brezposelnih ne gre vedno skupaj s potrebami po delavcih določenega profila. Sem pa v zvezi s tem nekje nekaj slišal o pre- in dokvalifikacijah ter o precejšnjem denarju, ki ga država troši – domnevno v te namene. Nekaj okroglooglatega je slišati celo o sankcijah v primeru

neupravičene večkratne odklonitve ponujene dela. Zlasti ob predpostavki dodatnega usposabljanja.

Zato od tod naprej ničesar ne razumem. V dnevnem časopisu sem bral, da nekaterim podjetjem kar resno primanjkuje delavcev tudi zato, ker pristojni organi prepočasno izdajajo dovoljenja tujcem za delo. Pri sto petdeset tisoč brezposelnih to res ne bi smel biti problem, dasiravno niti približno ne sodim med zagovornike visokega plota okrog Kranjske. Bral in slišal sem, da je brezposelnost bridka zlasti za številne mlade, izobražene, dela in uka željne ljudi, ki so dinamični in prilagodljivi. Zato me bega, da država v raznih sektorjih zaposluje kopicno redno in predčasno, očitno pa tudi administrativno upokojenih kadrov. Kakšen je gotovo dragocen zaradi specialnega znanja in izkušenj! Ob tem seveda še manj razumem administrativno upokojevanje ljudi samo zavoljo tega, ker se njihovi razvajeni šefi prepirajo. Pri čemer seveda ti mladi ljudje prejema visoke penzije (upam, da bo časopisje enkrat objavilo zadevne podatke!), hkrati pa s svojimi izkušnjami in sumljivimi povezavami, ki jih ohranjajo naprej, ustanavljajo različna podjetja ali pa s honorarnimi posli odžirajo delo mladim in nezaposlenim.

A na drugi strani imamo kopicno primerov, kakršna sta naslednja dva. Ob plačevanju obveznega zdravstvenega zavarovanja smo se, da bi bili deležni boljših storitev in manjšega finančnega tveganja, zavarovali še prostovoljno.

Ker slučajno nimam hudih preglavic z zobmi, se v tej novi situaciji že skoraj tričetr let ne morem prijaviti k svoji zobozdravnici na preventivni pregled. Odgovor je vedno enak: še zmeraj sem brez asistentke. In drugič: znanca v znani in nekoč trdni družbeni firmi dela v enoti s še dvema sodelavkama. Zaradi stabilizacije so ves čas trdo delale. Sedaj je ena ostala doma zaradi tako imenovane rizične nosečnosti. Ob že prej trdem delu je na preostali dve padla tretjina več opravil. Ob stopetdesettisočglavi armadi brezposelnih začasne zamenjave ni in ni.

Seveda ne gre samo za zlaganost in puhloglavost države in politike. Gre tudi za enako togo in neživljenjsko obnašanje podjetij. Toda povsem očitno je, da mora država, ki tako uporablja svoje ustvarjalne sile, nazadovati v konkurenci tistih, ki imajo vse premišljeno in preračunano do zadnje minute in do zadnjega beliča.

Tako življenje je kruto in v mnogočem osiromašeno. Zanj smo se odločili prostovoljno in z nemajhnim tveganjem, vendar pa v celoti ohranili balkansko neracionalnost in lagodnost. Čemu neki se potem naši politični vandrovc razburjajo, če nas svet šteje tam, od koder sami v resnici nečemo? Seveda! Čemu neki državljanji to kar prenašamo, namesto da bi politične blebeteče stresli iz hlač!

A. U.

MONETARNI ZLOM V SRBIJI

Napovedi, da se bodo težave z denarjem v Srbiji še stopnjevale, se uresničujejo. Inflacija je preseгла vsa pričakovanja in presenetila celo največje pesimiste. Konec minulega tedna je namreč na srbskem monetarnem črnem trgu prišlo do pravečatega monetarnega zloma. Še zjutraj je veljala nemška marka 500.000.000 dinarjev, proti večeru pa se je podražila za 100 odstotkov. Za marko je bilo tako treba odrinti

1.000.000.000 dinarjev.

V primerjavi s tednom poprej se je vrednost jugoslovanskega denarja zmanjšala za 1.000 odstotkov, saj je bilo treba na črni borzi 4. decembra plačati za marko 100.000.000 dinarjev. Seveda se je dinarju godilo še precej slabše na uradni tečajnici, kjer je njegova vrednost padla za 2.000 odstotkov.

PRED IZIDOM – PRED IZIDOM – PRED IZIDOM

ZAKON O SOUPRAVLJANJU

s komentarjem Milana Utršiča

izide v Rokovniku-priročniku '94.

Cena 1.575, pri plačilu po predačunu pa 1.155 SIT.

Naročila pošljite na naslov:

ČZP ENOTNOST, Ljubljana, Dalmatinova 4, telefon 321-255, 1310-033, fax 311-956.

NAROČILNICA

Pri ČZP Enotnost, Ljubljana, Dalmatinova 4, nepreklicno naročam(o) izvod(ov) Zakona o soupravljanju (v Rokovniku 94).

Naročeno pošljite na naslov:

Ulica, poštna št., kraj:

Ime in priimek podpisnika:

1. Račun bomo plačali v zakonitem roku
2. Kot ind. naročniku mi pošljite po povzetju
3. Želimo po prednaročniški ceni – plačamo predačun pred izidom

Žig

Podpis naročnika

Kdo se še ustavi ob cigančku

Bele snežne krpice so pobelile zelene poljane, porumenele gozdove in strehe hiš. Še vedno so naletavale, se poigravale v zraku in padale na zemljo. Le tam pa tam kakšen sprehajalec, drugih ljudi ni bilo videti. Avtomobili so se le s težavo premikali. Zima. Nikoli je nisem marala, čeprav vem, da mora biti tudi ta letni čas.

Meni je toplo, kaj pa drugim, ki nimajo ne drv ne premoega, ali kar je najhuje, niti strehe nad glavo? Kako nepravilčen je »svet«, ki ni nikoli znal pravično razdeljevati ne tega ne onega. In živeti v iluzijah, da bo boljše, je brezupno. Ljudje v besede, tudi lepe besede in obljube ne verjamejo več. Težko je razumeti, težko doumeti, da ima nekdo vse, še več, ima vsega preveč, drugi pa nima razen svojega telesa ničesar. Se bo našel kdo, ki bo temu naredil konec, se bo našel kdo, ki bo sposoben spremeniti ta »nori svet«? In otroci, širom po svetu, prepučeni na milost in nemilost revščini in bedi, ker so se pač v tistem okolju rodili in v tem brezupnem obdobju! In ker so njihovi starši ostali brez dela in s tem tudi brez denarja! In ker je politika takšna, kakršna je! Kdo, kdo bo pomagal njim? In kdo otrokom, katerih mlada sreča bo kruta vojna za vedno zaznamovala z nasiljem, sovražstvom, trpinčenjem in pokolom nedolžnih ljudi? Kakor ne jaz, tudi oni niso krivi zato, kje so rojeni. In ostaja le neumno vprašanje: zakaj jaz ali oni niso otroci bogatih staršev v Ameriki? Bogastvo, denar bi bili sopotniki življenja in ne revščina in žalostni in proseči pogledi.

Pravijo, da se vsakdo sam znajde, če le hoče. Pa saj vem, da ni tako, da v mnogih primerih ni možno ničesar rešiti ne spremeniti. Ne gre.

Kdo se ustavi ob malem »cigančku«, ko prosi za denar? Jaz? Včasih, ne vedno. In kdo se ustavi ob pijančku s »flašo« v roki? Ničče! Kot da je predmet. Ne, tega bi opazili. Kot da ga ni, kot da ne obstaja! Pa bi se kako potreboval toplo besedo in topel stisk roke. Vsi znamo le obsojati, kritizirati, ko pa je treba pomagati, pa naš mehanizem velikokrat odpove. Takšni smo. Tako nas vzgaja in uči družba, v kateri živimo. Sina zagotovo nisem rodila zato, da bi trpel in da bo morda nekega dne »izmeček« te ali one družbe. Tudi moja mati je zame želela najboljše. In tako na milijone mater po vsem svetu.

Kje torej iskati krivca za čas, v katerem živimo, ne, boljše rečeno, »životarimo«?

Vsi na »vrhu« tega ne bodo nikoli občutili. Nikoli ne bodo vedeli, kaj pomeni biti lačen, prezebel, kaj pomeni strah pred novim dnem! Kako priti do njihovih src, da bi začutili, kar čuti srce obupanega človeka?

Zazvoni telefon. Ne dvignem slušalke. Ni mi do pogovora. Preveč sem okupirana s svojim razmišljanjem. V meni kot da divja vihar in tisoče misli se vrti v vrtincu.

Eno je sanjati, drugo je življenjska pot, po kateri stopamo. Eni utrujeno, korak za korakom, eni hitro, kot da bežijo... Eni v elegantnih škornjih, drugi v čevljih, ki prepuščajo že najmanjšo vlago...

Povejte mi, povejte lačnim ljudem in bolnim in trpečim, kako živeti, da ne bi občutili grenkobe današnjega časa...
Breda

VELIKO BOTROV – KILAVO DETE

Po končani stanovanjski privatizaciji – ko bo jasna tudi usoda najemnikov v denacionaliziranih stanovanjih – bo v Sloveniji okrog 85 odstotkov stanovanjskega sklada v zasebni lasti samo 15 odstotkov stanovanj pa bo sodilo v sklad najemnih stanovanj.

Teh 15 odstotkov naj bi se delilo na neprofitna, profitna, službena in socialna. Ker profitnih stanovanj še ne bo tako kmalu, s socialnimi pa razpolagajo občine, so trenutno najbolj aktualna neprofitna stanovanja – torej tista, v katerih stanujejo ljudje z dosežanimi odločbami za nedoločen čas. Po prvem decembru zanje velja tudi poseben pravilnik, ki ga je izdal minister za okolje. V prihodnje naj bi za ta stanovanja in za tista, ki jih bodo začeli graditi, skrbele posebne neprofitne stanovanjske organizacije, ki pa se bodo morale pri registraciji izkazati s sposobnostjo in ustreznim stanovanjskim skladom (npr. dosežanje zadrage). Ta neprofitni stanovanjski sektor bo imel »domačo nalogo«, da v sredi med tržnimi in socialnimi stanovanji ustvarja ljudem stabilne možnosti za bivanje, ki ne smejo biti podvrženi nenehnim tržnim nihanjem.

Pri gradnji neprofitnih stanovanj bo imel pomembno vlogo tudi državni stanovanjski sklad, saj bo usmerjal denar v tiste občine, ki bodo tudi same največ ponudile (zemljišče, komunalno uredenost itd.).

Neprofitne stanovanjske organizacije bodo pravne osebe,

ki bodo upravljale lasten sklad neprofitnih stanovanj, s katerim bodo razpolagale v imenu lastnikov in za svoj račun na podlagi posebne pogodbe, sklenjene najmanj za 50 let. Ustanovljene bodo zaradi zagotavljanja javnega interesa na stanovanjskem področju, zato bodo deležne tudi nekaterih ugodnosti, ki jih predpisuje stanovanjski zakon. Med te ugodnosti sodijo razne donacije, proračunske in druge subvencije, dotacije, ugodna posojila republiškega in občinskih stanovanjskih skladov, dodelitev komunalno opremljenih ali neopremljenih zemljišč, oprostitev plačila davkov in taks in podobno. Tako se bodo zmanjšali sami stroški gradnje in s tem tudi najemnine, ki bodo neprofitne, saj bodo z njimi pokrivali samo stroške gradnje in vzdrževanja.

Za socialna stanovanja le drobiž

Vse to so, žal, šele načrti »svetla perspektiva« napovedane nove stanovanjske politike, ki naj bi imela posluš tudi za materialno »slabše stoječe« državljanje. In kaj je možno zanje storiti, kako jim pomagati že danes? Koliko

sploh je takšnih? V Sloveniji je za dodelitev socialnega stanovanja zaprosilo 11.028 ljudi razpoložljivih stanovanj pa je le 277. Največ stanovanjskih problemov je v Ljubljani (5533 prosilcev).

Po stanovanjskem zakonu bi morala sredstva za graditev in pridobitev socialnih stanovanj zagotoviti občine. Le-te so v času privatizacije stanovanj pridobile od prodaje občinskih stanovanj (do 3. junija letos) nekaj več kot 10,5 milijarde tolarjev, od tega pa za pridobitev socialnih stanovanj namenile le 11,5 odstotka. Preostala sredstva so občine porabile v glavnem namensko za naloge, ki jim jih določa stanovanjski zakon, del sredstev pa je še neporabljen in bi ga bilo končno le treba usmeriti v socialno sfero je komisija še priporočila.

Za socialna stanovanja je šel torej le drobiž od prodaje družbenih stanovanj. Tega se najbrž zaveda tudi Stanovanjski sklad Republike Slovenije, ki je že razpisal posojila neprofitnim organizacijam za gradnjo najemnih stanovanj v znesku med 600 in 700 milijoni tolarjev.

V začetku prihodnjega leta pa bo objavljen tudi nov razpis sklada za stanovanjska posojila posameznikom pod ugodnejšimi pogoji, v višini okrog milijarde tolarjev.

V tem razpisu bodo, poleg sredstev, zbranih s kupnino družbenih stanovanj in last-

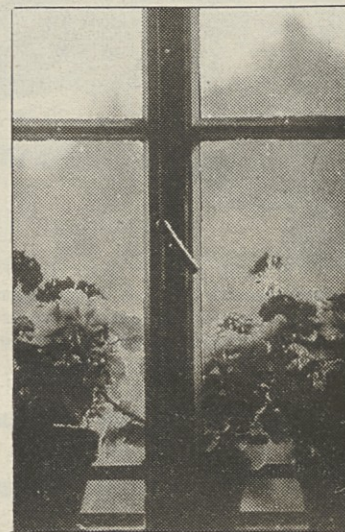
nih sredstev, porabili tudi sredstva, zbrana z depoziti črnoograditeljev. S tem bo stanovanjski sklad porabil vsa svoja sredstva, zato bodo naslednji razpisi odvisni le od prilivov plačanih anuitet že odobrenih posojil. Sklad pa načrtuje tudi nekatere lastne

okrog 76.000 kvadratnih metrov stanovanjskih površin. Oktobra letos ko se je prodaja družbenih stanovanj po stanovanjskem zakonu končala, je sklad dobil »iz tega naslova« okrog 3,8 milijarde tolarjev. Vsa druga sredstva so ustvarili sami z obračanjem in naložbami svojih sredstev.

V Sloveniji potrebujemo na leto okrog 3000 novih stanovanj. Polovico teh stanovanj naj bi državljanji kupili s pomočjo sklada, bodisi v obliki ugodnih kreditov ali kreditiranja neprofitnih organizacij za gradnjo najemnih stanovanj. Okrog tisoč stanovanj na leto naj bi zagotovile občine kot socialna stanovanja za socialno šibkejšo sloje, približno 500 stanovanj pa naj bi si državljanji kupili sami. V stanovanjskem skladu bi želeli sodelovati tudi pri obnovi starejših stanovanj – po njihovih podatkih je takšnih stanovanj okrog 4000 – vendar za to nimajo denarja.

No, ob vsej tej veliki »skrbi« naše »socialne« države za ljudi, ki zaradi revščine niso imeli dostopa do dražbe družbenih stanovanj, bi bilo zanimivo izračunati in nato tudi objaviti podatek, koliko kvadratnih metrov družbenih stanovanj (in po čem) je bilo v Sloveniji prodanih, in koliko bi lahko nakupili »neprofitnih« za izkupiček od teh prodaj. Tega niti Mladina še ni izračunala, čeprav »gre do konca«.

V. B.

finančne poteze za izboljšanje materialnega položaja. Tako naj bi že sredi naslednjega leta razpisali tudi za okrog tri milijarde komercialnih stanovanjskih kreditov, vendar pod ugodnejšimi pogoji, kot jih ponujajo banke.

Stanovanjski sklad Republike Slovenije je že doslej razpisal za 5.200 milijard tolarjev stanovanjskih kreditov, s čimer so financirali nakup

OBRATNA AMBULANTA

Piše: prim. doc. dr. Anton Prijatelj

Nerojeno dete ne sme piti

V svoji knjigi PIJEM, TOREJ SEM? sem v poglavju o nosečnosti in alkoholu zapisal naslednje: »Daj časa je že znano, da vsak strup, ki pride v telo nosečnice, škodi tudi plodu. To velja tudi za alkohol in tobak. Znano je, da so otroci mater, ki so kadile tudi med nosečnostjo, manjši in lažji.

Za pitje med nosečnostjo imamo predvojnne podatke (pred letom 1941). Ugotovili so, da so v Sloveniji nosečnice pile tudi med nosečnostjo. Z izjemo Ljubljane, Maribora in Celja naj bi v Sloveniji uživalo alkoholne pijače kar 64,34 odstotka nosečnic. V Sloveniji je bilo med leti 1931 in 1935 v nevinorodnih krajih 1,9 odstotka mrtvorjenih otrok, v vinorodnih pa 2,3 odstotka. Takoj po porodu ali pa prezgodnjem porodu je umrlo še enkrat več otrok pri ženskah, ki so zmerno pile kot pri popolnih abstinentskah.

Strokovna literatura navaja primere, ko je pri novorojenčih nastopil abstinenčni sindrom – tak kot pri alkoholikih, ki ne dobijo pijače oziroma prenehajo piti. Med nosečnostjo so matere teh otrok stalno uživale alkohol, plod je bil pod stalnim vplivom alkohola, po porodu pa je ostal nenadoma brez alkohola in nastal je abstinenčni sindrom.

Hujše stanje pa so opisali v reviji NATIONAL GEOGRAPHIC, zv. 181, št. 2 februarja 1992 z naslovom FETALNI ALKOHOLNI SINDROM. Iz tega članka, ki je bil objavljen tudi pri nas, povzemam nekatera dejstva. Prvič so fetalni alkoholni sindrom (FAS) uporabili okrog leta 1970 kot izraz, ki označuje poškodbe pri nekaterih še nerojenih otrocih, katerih matere so pile alkohol med nosečnostjo. Alkohol v materini krvi namreč lahko poškoduje razvijajoči se plod, kakšna bo poškodba, pa je odvisno od tega, v katerem mesecu nosečnosti je bodoča mati in koliko pije. Prizadetost je lahko od komaj opazne do težke, od okornosti, vedenjskih motenj, upočasnjene rasti do telesnih hib in duševne zaostalosti.

Vsako leto se rodi tisoče otrok s hibami, povezanimi z alkoholom, pri čemer je fetalni alkoholni sindrom (FAS) eden poglavitnih vzrokov za duševno zaostalost otrok.

Za takega otroka so zdravniki povedali, da se je rodil s premajhno težo, ledvice in želodec niso delovali normalno, zato so ga morali umetno hraniti s sondo do starosti 14 mesecev. Njegova glava je bila manjša od normalne, ima pa tudi hibe na obrazu, tipične za ta sindrom: majhne, poševne oči, ozko zgornjo ustnico, majhen navzgor obrnjen nos in neizravnan brado. Rodil se je s poškodovano roženico in čez oči spuščeni vekami. S kasnejšimi operacijami so dosegli, da z desnim očesom za silo vidi.

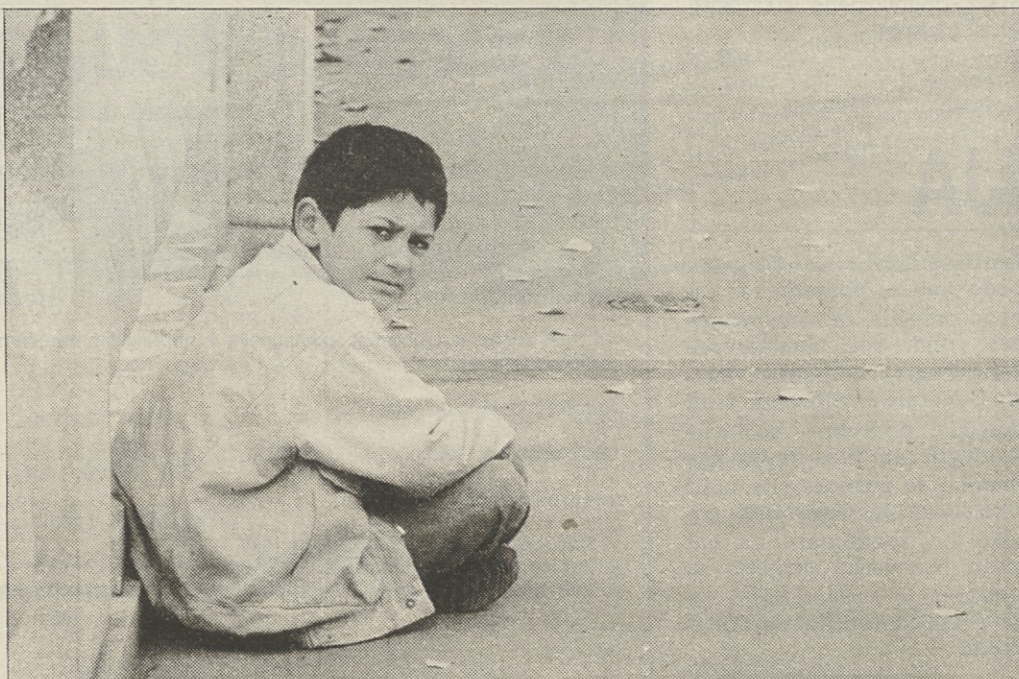
Fetalni alkoholni sindrom (FAS) je ireverzibilen, teh napak se ne da odpraviti. Mati oziroma starši morajo skrbeti za otroka vse življenje.

Ko otrok s FAS odrasča, se stanje slabša – neenakomerno pomni, je sposoben kratkotrajne pozornosti, slabo presoja in se uči iz izkušnje. Nekateri zaradi prizadetosti nehalo obiskovati šolo ali pa končajo na obrobju družbe.

Malo je znanega o mejah alkohola, ki povzročata FAS. Tudi genetika je lahko eden od dejavnikov. Celo pri dvojčkih je eden lahko zelo prizadet, drugi pa le komajda opazno. Otroci s tem sindromom ne rodijo prav vse matere, ki pijejo. Nekateri zdravniki menijo, da vsaka pijača pomeni nevarnost za otroka, skoraj vsi se strinjajo, da je že občasno uživanje pijače nevarno, predvsem v prvih 12 tednih nosečnosti, ko je še malo znamenj nosečnosti.

BEDA V SLIKI

Kdaj pride sreča mimo...

Slika: Sašo Bernardi

POKVARJEN KRUH IZ POMOČI

Marsikomu, ki je te dni jedel tople žemljice, je zastal grizljaj v ustih, ko je zvedel, da so slovenski peki letošnjo jesen kar dobra dva meseca mesili kruh tudi iz pokvarjene moke, v kateri je bila znatna količina mineralnih olj. Zdaj pa se je v tej moki veselo nasešilo celo mrčes.

Gre za kakšnih 2380 ton moke, od katere smo pojedli več kot 800 ton. Prva pošiljka oporečne moke je prišla letos sredi avgusta iz Amerike kot pomoč beguncem, dobile pa so jo tudi različne pekarnice in iz nje peklo kruh, vendar ne le za begunce, ampak tudi za širšo uporabo. V prsti prodaji moke k sreči ni bilo.

Moka je bila v prvi vrsti namenjena za prehrano beguncev, vendar je bila – po podatkih republiškega sanitarnega inšpektorata – zaradi različnih kompenzacijskih poslov distribuirana tudi v široko uporabo. In vse bi bilo lepo in prav, če ne bi v Zavodu za zdravstveno varstvo Nova Gorica pri rutinskem pregledu moke v pekarni slučajno ugotovili higiensko oporečnost moke iz te pošiljke. V enem kilogramu moke so namreč odkrili kar za 90 miligramov mineralnih olj. Takoj zatem, tretjega novembra, je bila prepovedana nadaljnja uporaba moke iz celotne pošiljke.

Česar nismo pojedli, je v skladiščih

Sredi letošnjega vročega avgusta je ladja pripeljala v reško pristanišče 888 ton ameriške moke v 50-kilogramskih vrečah. Rdeči križ Slovenije je 748 ton moke v jutastih vrečah razposlal širom po Sloveniji, 140 ton preostale moke pa je v skladišču Slovenijalesa v Črnučah.

Druga pošiljka moke, prav tako iz ZDA, je prispela v luko Koper mesec kasneje. Z dveh ladij so po železnici prepeljali v Ljubljano 1500 ton moke v 50-kilogramskih plastičnih vrečah, preostala moka pa je ostala v Kopru in je prijavljena kot moka v tranzitu. Od 1500 ton moke je bilo po Sloveniji razposlanih 68,5 tone moke, preostalih 1431,5 tone moke pa je na treh mestih: 105 ton v skladišču Slovenijalesa v Črnučah, 515 ton v tovornih

vagonih v Mostah, 811,5 tone pa v skladišču Gradis-Tosim na Letališki cesti. Dobavitelj vse te moke je Svetovni prehrambeni program, koordinator je Visoki komisariat za begunce, prejemnik pa Rdeči križ Slovenije.

S kopicco analiz in superanaliz, skupaj jih je bilo kar 22, so potrdili higiensko oporečnost moke. »V tem primeru ne gre za mineralno olje v obliki aditiva, temveč za kontaminacijo moke z mineralnimi olji, ki se v nekaterih vzorcih lahko zaznajo s čutili. To velja tudi za izdelke, ki so pripravljani iz te moke,« meni dr. Jože Samu, republiški sanitarni inšpektor. Analize so pokazale neenakomerno onesnaženost. V moki se je zaredil tudi mrčes.

Moka ni za krmljenje živali

Ministrstvo za zdravstvo in republiški sanitarni inšpektorat sta o ugotovitvah analiz obvestila predstavnike Rdečega križa Slovenije, predstavnike Svetovnega prehrambenega programa in Visoki komisariat za begunce. Pred dnevi so strokovnjaki iz Velike Britanije vzeli moko v analizo. Opravili jo bodo v analizo. Opravili jo bodo v Veliki Britaniji, rezultati pa bodo znani približno čez mesec dni. Na željo predstavnika Svetovnega prehrambenega

programa bo do nadaljnjega celotna količina moke shranjena v skladiščih pod nadzorstvom sanitarnega inšpek-

torata.

Po strokovnem mnenju prof. dr. Janka Žusta, predstojnika Inštituta za higieno

in patologijo prehrane Veterinarske fakultete v Ljubljani, je krmljenje s to moko možno le pod določenimi pogoji, in

sicer: v moki je treba najprej zatreti živi mrčes, delež mineralnih olj v moki pa s krmnimi mešanici tako zmanjšati, da ne bo več vonja po nafti.

Ob vsem tem rompompu z uvoženo moko pa je še kopicca nejasnosti. Ali so američani moko že odposlali oporečno ali se je onesnažila med prevozom in z neustreznim pakiranjem. Kakorkoli že, nedopustno je, da naše ustrezne ustanove niso moke že takoj na začetku laboratorijsko pregledale. Sanitarni inšpektor pa je celo izjavil, da že dobri dve leti ni ustreznega nadzora nad raznimi pošiljkami hrane. Ali to pomeni, da je za begunce, pa tudi za druge prebivalce Slovenije, dobro vse, kar pride čez mejo?

Mnoge zahodne države, ki si rešujejo vest zaradi svoje ne dejavnosti v bosanskem vojnem kotlu, tudi s humanitarno pomočjo nimajo iskrenih namenov, saj pogosto le praznijo stare zaloge v svojih skladiščih.

Marija Frančeškin

ENAKI POPUSTI ZA PROSTOVOLJNO ZDRAVSTVENO ZAVAROVANJE

Po krovni pogodbi med Zvezo svobodnih sindikatov Slovenije in Zavodom za zdravstveno zavarovanje Slovenije je bilo preteklo leto dodatno zavarovanih skoraj 362.000 delavcev in članov njihovih družin. Pogodba je zavarovancem omogočila 31-odstotni popust na polno zavarovalno premijo. Tisti, ki so plačali za celo leto naprej, so imeli še dodaten 10-odstotni popust. Po sklepu upravnega odbora ZZZS bo lansko leto podpisana krovna pogodba v celoti veljavna tudi v letu 1994. To pomeni, da imajo zavarovanci pravico do nekaterih popustov. Namesto 14.400 tolarjev pa bodo za letno zavarovalno premijo plačali le 9.936 tolarjev.

O tem so na redni tiskovni konferenci ta teden govorili Lučka Böhm, Rajko Lesjak in Brane Mišič. Povedali so, da so Svobodni sindikati sklenili krovno pogodbo, da bi tudi delavcem v manjših podjetjih omogočili največji možni popust za polno zdravstveno zavarovanje. S svojim podpisom na krovni pogodbi pa so Svobodni sindikati jamčili, da bodo zavarovanci plačevali mesečne premije. Območne organizacije Svobodnih sindikatov so v lanskem letu opravile veliko organizacijskega dela za svoje članstvo in druge zavarovance. Sindikalni aktivisti so pomagali tudi nezaposlenim, ki so se želeli dodatno zavarovati. Svobodni sindikati so tudi za delavce, ki so jih prizadeli stečaji, uredili možnost popusta za dodatno zdravstveno zavarovanje, če so se pravočasno

javili Zavodu za zaposlovanje.

Premija za zdravstveno zavarovanje je odvisna od cene zdravstvenih storitev in zdravil. Zato bodo predstavniki Svobodnih sindikatov v skupščini in upravnem odboru Zavoda pazili na vsak porabljen tolar. Vladi bodo predlagali, naj oceni upravičenost visoke rasti cen zdravil.

Svobodni sindikati pa so v organih Zavoda uspeli s predlogom, naj se letošnji proračunski presežki prostovoljnega zavarovanja prenesejo v leto 1994 in olajšajo tekoče financiranje. Vladi so Svobodni sindikati povedali, da se v prostovoljno zavarovanje delavcev ne sme vtikati. To je pomembno zlasti zato, ker proračunski memorandum omejuje obseg sredstev za obvezno zdravstveno zavarovanje. Presežek sredstev iz obveznega zavarovanja v letošnjem letu pa bo razporejen na podlagi novega zakona in možno je, da bo pripadel posebnemu zdravstvenemu skladu.

Jelena Gačeša, novinarka Dela, je želela izvedeti, če je iz števila sklenjenih zavarovanj mogoče sklepati o številčnosti posameznega sindikata. Povedali so ji, da Svobodni sindikati prostovoljnega zavarovanja delavcev niso organizirali zaradi svojih prestižnih interesov, ampak zato, da bi pomagali vsem delavcem. Delavcem, ki se prostovoljno zavarujejo po krovni pogodbi, pa Svobodni sindikati pravzaprav vračajo povprečno polovico njihove članarine.

F. K.

STRAH LEZE V KOSTI

Pred kratkim sem že pisal o (ne)zaposlenosti v Posavju. Z objavljenimi podatki sem hotel odgovorne spodbuditi, naj vendar v okviru pristojnosti kaj ukredujejo, da ne bomo postali prava tempirana socialna bomba na jugovzhodu »SOCIALNE« države Slovenije.

Da sem imel prav, so me prepričali objavljeni podatki za oktober letos (Zavod za zaposlovanje, SDK).

- Na Zavodu za zaposlovanje je 400 novih iskalcev zaposlitve (skupaj že 5436 ali 35 % več kot lani).

- Na raznih čakanjih na delo (začasni in trajni presežki) je po naši oceni 600 delavcev.

- Likvidnostne razmere se slabšajo iz meseca v mesec. Zneski blokad pravnih oseb (podjetij) so trikrat višji, kot so bili lani.

- Delavci tudi po več mesecev ne dobijo plač, da ne govorimo o nadomestilih in o regresu (prehrana, prihod na delo, letni dopust, jubilejne nagrade, odpravnine).

- Delavci iz strahu pred izgubo delovnega mesta ne upajo zahtevati niti tistih malo temeljnih pravic, ki jim gredo po zakonu, kaj šele po kolektivnih pogodbah, saj umikajo celo zahtevke, ki so bili že dani v obravnavo sodišča združenega dela.

Vsega tega in še marsičesa (tajne priprave na lastninjenje, razprodaja premoženja) ne poznamo samo v sindikatih, pač pa tudi od ljudstva (tudi delavcev) izvoljeni ljudje iz Posavja v slovenskem parlamentu in naših občinah. Po vsem sodeč to le poznajo, ukredujejo pa ne nič ali skoraj nič. Pa bi morali, če dajo kaj nase in na obljube v predvolilni kampanji, sicer se jim bodo na grbo spravile še pričakovane posledice

določil zakona o stečaju, likvidaciji in prisilni poravnavi v podjetjih. Le-te dejansko grozijo, da se bo brezposelnim pridružilo še približno dva tisoč delavcev, ker bodo prisilne poravnave imele enak učinek kot stečaj.

Če je za Slovenijo 15 odstotkov brezposelnega aktivnega prebivalstva že preplah (v sanjski Evropi že tretjina manj), potem je posavskih 18 odstotkov že na meji katastrofe.

Največji delež brezposelnih še nima niti 26 let (2277 ali 42 odstotkov). Ali ni to cvet delovne sile? Je! Ali ni cvet delovne sile tudi 1109 iskalcev prve zaposlitve, ki so končali takšno ali drugačno šolo pa postajajo manjvredni državljani, saj izgubljajo stik tako s poklicem in morda tudi s kolegi, ki so imeli srečo, da so dobili zaposlitev?!

Vam, spoštovani gospodje, ti podatki ne povedo, da bi bili zaskrbljeni? Da bi v okviru svojih pristojnosti pripravili boljše možnosti za zaposlovanje mladih. Oblik in načinov je toliko, da jih ne mislim naštevati.

Nam sindikalistom ti podatki povedo veliko. Zato me je strah, da bo Posavje, če ne bomo vsi opravili svojih nalog, postalo ne samo zemljepisni jug, pač pa smiselni jug, ki je sinonim (soznačnica) za območje (regija, pokrajina) revežev, prepirljivcev, koristolovcev in ljudi, ki si ne morejo (nočejo) sami pomagati.

Za premaganje in reševanje (omiljenje) težav je potreben razum, ki veleva strpnost, enotnost, vzajemnost in pravočasno ukrepanje. Ker se mi zdi, da iz različnih razlogov (lokalizmi, povzpetnost, ozkost, neznanje) tega ni, me je zares strah prihodnosti.

Jože Černoša

Ministrstvo v stečaju

Pretekli teden smo prebrali izjavo predsednika parlamentarnega zbora za kulturo, izobraževanje in šport gospoda Dimitrija Rupla, kako je kulturno ministrstvo v stečaju. Žal nisem mogel zaslediti celovite misli tega uglednega moža, je pa razlika, če je v stečaju resorno ministrstvo ali kultura kot sfera družbenega življenja. Verjetno gre za oboje.

Vsaka nova vlada se je ukvarjala z organizacijo upravnih organov in drugih resorjev in vedno je bilo vprašljivo kako s kulturo. En del je sodil pod izobraževanje (umetniško šolstvo), drugi pod urbanizem (varovanje okolja in narave), tretji pod zavode za spomeniško varstvo, ki so se v svojem delu povezovali medresorno, in četrti pod samoupravno organizirane kulturne skupnosti (umetniško ustvarjanje in ljubiteljska kultura).

Če gre torej za stečaj upravnega organa, potem je postavljeno trditev mogoče urejati z zakonodajo o organizaciji državne uprave in to je vse. Vedeti je treba le to, da si je kultura svojo avtonomijo, ne glede na organiziranost države, pridobila v letih spora med Vidmarjem in Zihherlom, torej takrat, ko sem zlezal iz plenice in se zavedel, da bo treba iti v šolo.

Toda danes v zrelih letih vem, da jo je izgubila po prvih demokratičnih volitvah, po tistih, ki so jih tako vehementno zagovarjali

in se zanje politično tudi organizirali prav kulturniki. Bogato so posedli v oblast, pomislili nase in pozabili na kulturo, stisnjeno v geslo »ora et labora«, in v njegovem imenu dovolili oskubiti kulturno življenje praktično do kosti. Seveda vse po demokratični poti razumevanja najvišjih demokratičnih ciljev, ki so pretekli teden dosegli vrh tudi s tem, da so si vrli poslanci uspeli izboriti, poleg posebnega dodatka za strokovno pomoč, tudi dodatek za izobraževanje.

Volivci to morajo vedeti, ker so prepričani, da so poslanci vsevidni in pri tem potrebujejo zgolj strokovno ministriranje. Tokrat pa se je demokracija pokazala tudi skozi pomanjkanje znanja, priznana zapisanega v dodatku za izobraževanje. Tako bomo kmalu poleg delavskih univerz in podobnega dobili tudi poslanski izobraževalni center.

Le ta naša samobitna kultura in umetniška ustvarjalnost bo pahnjena v stečaj, saj jo ob vseh predstavah, ki jih doživljamo, res ne potrebujemo več. Odmrla bo, kot je za državo predvideval Lenin, kajti ko se pojavi s svojo ustvarjalno močjo, volivci in drugi podoživljamo vse neumnosti in radosti tega sveta. To pa ni za vse, je zgolj za izbrance, množica pa lahko brez posebnega dodatka za TV gleda omizje in posluša Studio ob sedemnajstih.

Milan Bratec

Piše: Vlado Babić

Pismo iz Beograda

Stanovanje

Če premislim, če je ta oblast sploh kaj storila zame, moram pošteno priznati, da mi je podarila stanovanje. To gotovo ni malo, mi je pa po drugi strani veliko več vzela. Precej pred sedanjim polomom se je Beograd soočil z dvema pglavitnima problemoma. Najprej z veliko nezaposlenostjo (ko je v Sloveniji praktično niste poznali), pa še z večjim pomanjkanjem stanovanj.

Na volitvah leta 1992 je Socialistična stranka Srbije zmagala v dobršni meri po zaslugi »prodaje« stanovanj nosilcem stanovanjske pravice. Privatizacija stanovanj je bila tako prvovrstno politično vprašanje. Pozneje se je to izkazalo tudi za nepreosljivo politično potezo. Opoziciji je preostal edino predlog, naj stanovanja podarijo. Pravzaprav se je v praksi prodaja omejila prav na to. Sedanje volitve pa najbrž nikomur ne morejo prineesti nič dobrega, le malo revščine več. Za prodajo ni ostalo na voljo prav nič več, vse je pod hipoteko. Pa vendar lačni ljudje prodajajo svoje glasove tudi za obljubljeno povečanje pokojnin ali napovedi boljšega življenja v prihodnosti.

Ko se je leta 1991 v Beogradu začelo odkupovanje stanovanjskega fonda, si je le malo ljudi lahko privoščilo nakup za gotovino. Stanovanje, veliko na primer 87 kvadratnih metrov, v moji hiši v centru Beograda, si tedaj lahko kupil za 25.000 DEM. Tudi takrat je to za Beograščane pomenilo ogromno denarja. Danes, ko so v obtoku večinoma le kovani apoeni te valute, je o tem sploh odveč govoriti. V mojem stopnišču so se takoj pokazale razredne razlike. Le trije od dvajsetih nosilcev stanovanjske pravice so si lahko privoščili to vsoto in se še isti

večer zavalili v naslonjač – v svojem stanovanju. Večina ostalih se je – tako kot jaz – odločila za odkup stanovanja na obroke, na 24 do 40 let. Spominjam se, da je bil prvi obrok precej boleč, saj mi je odnesel kar pol plače. Zaradi že tedaj visoke inflacije pa je vsak naslednji obrok postal manj boleč, tako da je bil dvanaesti že nižji od poštnih stroškov za položnico.

Že omenjene volitve leta 1992 so se ujemale z obletnico odkupa stanovanja in so prinesle možnost revizije pogodb o odkupu. Ob vrtoglavem padcu vrednosti dinarja so tudi revidirane cene stanovanj strmoglavile. Prišlo je do nepopisnega navala na odkup stanovanj, saj so se ljudje zavedali, da bo razprodaja trajala tako dolgo kot predvolilna kampanja. Seveda me ni bilo treba posebej prepričevati, naj sodelujem. Ko sem po kar dolgotrajnem čakanju dobil oceno vrednosti stanovanja, je preračunana znašala malo več kot 700 DEM. V treh dneh, kolikor sem imel časa za vplačilo in iskanje najugodnejše privatne menjalnice, se je dinar tako »okrepil«, da sem moral vplačati 540 DEM.

Moj sosed je za enako stanovanje le teden dni zatem plačal malo več kot 300 DEM. Tisti, ki niso preveč hiteli, so plačali še manj. Za dvosobno stanovanje v Kikindi je kak mesec ali dva pozneje srečni lastnik plačal 80 pfenigov. Moj dobro situirani sosed, ki me je celo leto nagovarjal, naj plačam 25.000 DEM (ki jih nikoli nisem imel), je bil vidno slabe volje, ko sem se mu pohitel pohvaliti z nakupom. Lahko si mislim, kako se je počutil. Seveda so tisti, ki so bili bliže oblasti, izrabili priložnost, da bi prišli do še kakega praznega občinskega stanovanja. S takšno popolno razprodajo družbenih stanovanj so za dolgo preprečili vsako možnost, da bi velika večina osiromašenega prebivalstva sploh prišla do svoje strehe nad glavo.

Kmalu so se pojavile številne agencije za promet z nepremičninami. Cene so bile najprej okoli 1.500 DEM za kvadratni meter, zaradi velike ponudbe pa danes znašajo le od 300 do 1.000 DEM. Za agencije so zlasti zanimivi starejši nosilci stanovanjske pravice brez potomcev. Z njimi sklepajo posebne pogodbe, agencije se namreč zavežejo, da jih bodo za odkup stanovanja do smrti vzdrževali. Nekateri jih enkrat na leto pošiljajo v zdravilišče, v pogodbo pa obvezno zapišejo, da bo agencija poravnala pogrebne stroške. Ti pacienti so se očitno znebili tuzemskih skrbi. Nemir v dušah novepečenih lastnikov pa vendarle povzroča občutek, da oblast, kakršna pač je, lahko to darilo, tako kot ga je podarila, tudi vzame.

»TISOČ NOVIH PRIJATELJEV KNJIGE DE«

Spoštovani prijatelji, letos smo v ČZP Enotnost za Vas založili zbirko romanov in avtobiografskih pričevanj znanih slovenskih in tujih piscev. Njihova umetniška dela in pričevanja Vam želimo še bolj približati z nagradno akcijo »TISOČ NOVIH PRIJATELJEV KNJIGE DE«.

Vabimo Vas, da se dosedanjim prijateljem pridružite tudi Vi z vključitvijo v klub prijateljev knjige DE.

Vanj se vključite tako, da do 31. decembra letos naročite vse knjige ali samo posamezno iz zbirke, ki Vam jih podrobneje predstavljamo.

V januarju 1994 bomo izmed »prijateljev knjige DE« izžrebali 47 nagrajencev.

Nagrade: 1. 200.000 SIT; 2. dve nagradi po 100.000 SIT; 3. štiri nagrade po 50.000 SIT; 4. 20 nagrajencev prejme rokovnik-priročnik; 5. deset letnih naročnin na knjige založbe DE v letu 1994 v vrednosti 18.000 SIT; 6. deset letnih naročnin DE za 1994 v vrednosti 8.320 SIT

Seznam izžrebanih nagrajencev bomo objavili v tedniku DE zadnji četrtek v januarju 1994.

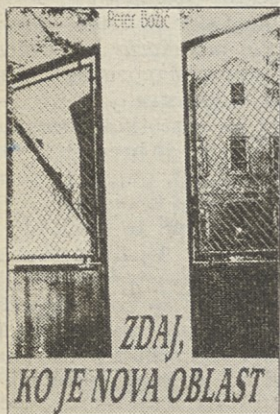
PAKET DOBRIH KNJIG, odličen tudi za darilo!

Paket sestavljajo knjige:

Peter Božič

ZDAJ, KO JE NOVA OBLAST

On, Radenko Radenković, ga je povabil na hrano. Na pijačo in na hrano te Slovenci ne povabijo nikoli. On to zelo dobro ve, ker ga še noben Slovenec razen na pijačo ni nikoli kam povabil.

Cena knjige je 1.720 SIT

Da bi ga pa kdaj kak Slovenec povabil na picčo, ne, tega pa pri Slovencih ne boš doživel nikoli. In zato ga Radenko tudi ne vabi na Cico Oriental. Radenko Radenković je bil toliko in toliko časa pri vojaških arestantih in tam seveda sploh ni picčk in zato Radenko nujno potrebuje Cico Oriental samo zase, za Janes.

Drugič mogoče, je pribil Radenko. In pri tem je ostalo in Niko je moral sam nazaj v kasarno. In ko je prišel tja, je bila ura ravno šest jutraj in »smotra« in trubač je pravkar zaigral »mirno«, ker se je na »krugu« prikazal general, komandant brigade, in šel naprej proti svoji pisarni.

In ko je vsa brigada stala na »krugu« mirno kot pribita, je komandant brigade opazil Nika, ki se je prestopal z noge na nogo in lovil ravnotežje, pijan in izmučen od celonočne hoje.

Rudi Čačinovič

MED DVEMA CERKVAMA

Moja generacija je živila ob Jerjavici in plamenih dveh svetovnih morij. Srce in možgane so nam pretresale revolucije: oktobrska iz l. 1917, različne »povojne« po 1945., zmagovite »od spodaj« ali »od zgoraj«. Dvajseto stoletje se bliža koncu. Bilo je polno svetlih upanj človeštva, bilo pa je tudi v znamenju krvavih diktatur. Bilo je stoletje Hitlerja in Stalina. Po tolikih izkušnjah bi se stoletje moralo končati brez lažnih iluzij in utopij, dokončno zavrniti vse lažne preroke, ki obljubljajo splošno srečo in zveličanje, pri tem pa hočejo osrečevati človeštvo s svojimi ideološkimi prisilnimi jopidi.

Cena knjige je 1.920 SIT

Komunizem je razpadel, ker se je izrodil v nehumano, strogo disciplinirano organizacijo izoliranih vojščakov, ki niso zaupali ljudem in so jih hoteli prisilno osrečevati po svoji meri. Kljub težkim izkušnjam iz svoje preteklosti, kljub neposrednim zgovornim zmotam komunizma, skuša »stara cerkev« stopati po poti, ki ga je zrušila. Hotel je iz enega centra gospodariti nad celotno komunistično resnico. Poskusi reform so bili prepočasni in prepozni.

Miroslav Jančić

GLASNIK PEKLA I. in II.
I. Umreti s Sarajevom
II. Umreti brez Sarajeva

Cena I. knjige je 1.850 SIT
Cena II. knjige je 1.700 SIT

Kadar se z njim srečam – Bog ozioroma Alah vesta, kolikokrat počnem tisto, kar mi je bilo že od nekdaj mrzko – preštevam, koliko je okrog mene Muslimanov, koliko Hrvatov, koliko Srbov in koliko drugih, med katere spadam tudi jaz. Razmerje je približno takšno kot na republiški ravni, nekateri bi celo rekli, da je inscenirano – 40:15:30:15. Ko so Srbi iz tistega dela mesta, ki je v njihovih rokah, začeli izganjati Muslimane, in to brez prtljage, sem prestregel, kako neka muslimanska soseda drugi pravi:

»Nič drugega ne ostane, kot da tudi mi izženemo njihove!«

Matej Bor

JERNOV ROKOPIS ALI MARTINOVA SENCA

Avtor sporoča v čas in prostor ujeta in z njima tudi opredeljeno zgodbo prek (...) Jernovega rokopisa, v katerem pripovedovalec skuša razjasniti eno samo uganko: kdo je v ključnem trenutku povzročil smrt njegovemu prijatelju Martinu.

Cena knjige je 1.900 SIT

Jern namreč nosi breme krivde skozi povojno življenje, in da bi se očistil ali vsaj problem razjasnil, napiše zgodbo od otroškega zavedanja do razpleta, ki se konča z Martinovo smrtjo. Bitveno pa je, da je blodni Martin umrl, vrača pa se v Jernov rokopis, kot bi se njegova duša selila vanj.

Cena knjige je 1.650 SIT

Vladimir Kavčič

STEBRI DRUŽBE
Psihosocialni portreti sodobnikov

Res smo dobili svojo državo, a zdaj ne ljudstvo ne politiki ne vedo, kaj bi počeli z njo. To je posledica predhodnega neznanja, kajti te države niso izsilili amaterji, temveč diletanti, tisti, ki mislijo, da vedr... znajo, a se v resnici ne zavedajo niti meja svoje nevednosti. Vodio jih ohlost, prestiž, bolesterne osebne ambicije. Več kot polovica sedanjih političnih akterjev samo nadaljuje kariero, ki jo je začela pod prejšnjim režimom, za njih je torej osebna promocija na pravem mestu. Druga polovica so razni frustrirani tipi, ki spominjajo na jecjavca, ki je hotel postati televizijski napovedovalec, zdaj pa zatrujejo, da ni uspel, ker ni bil v partiji.

Knjiga bo izšla v začetku oktobra 1993.

Ugodnosti, ki Vam jih pri vključitvi v klub nudimo, so: izredni popust, plačilo v treh obrokih (nakup nad 3.000 SIT) in možnost sodelovanja v naši nagradni akciji »TISOČ NOVIH PRIJATELJEV KNJIGE DE«. Pa še to: ČLANI KLUBA bodo imeli prihodnje leto 30% popusta pri vseh novitetah založbe – po lastni izbiri – neobvezno.

Vrednost vseh šestih knjig je 10.740 SIT, vendar vam jih nudimo za 6.950 SIT.

Če naročite pet knjig, jih prejmete za 6.200 SIT, če naročite štiri knjige, jih prejmete za 5.000 SIT, tri knjige pa za 4.000 SIT.

Pri naročilu dveh knjig prejmete knjigo Jožeta Smoleta: PRED USODNIMI ODLOČITVAMI brezplačno!

NAROČILNICA – Pri ČZP Enotnost nepreklicno naročamo

_____ izvod(ov) knjige **ZDAJ, KO JE NOVA OBLAST**
_____ izvod(ov) knjige **GLASNIK PEKLA II.**
_____ izvod(ov) knjige **JERNOV ROKOPIS ALI MARTINOVA SENCA**
_____ izvod(ov) knjige **MED DVEMA CERKVAMA**
_____ izvod(ov) knjige **STEBRI DRUŽBE**
_____ izvod(ov) knjige **GLASNIK PEKLA I.**

Naročeno pošljite na naslov:

Ulica, poštna št., kraj:

Ime in priimek podpisnika:

1. Račun bom(o) plačal(i) v enkratnem znesku v zakonitem roku
2. Račun bom(o) plačal(i) v treh obrokih
3. Knjige mi pošljite po povzetju
4. EMSO za ind. naročnike in telefon, če ga imate

Stroški dobave in 5-odstotni davek so vključeni v ceno.

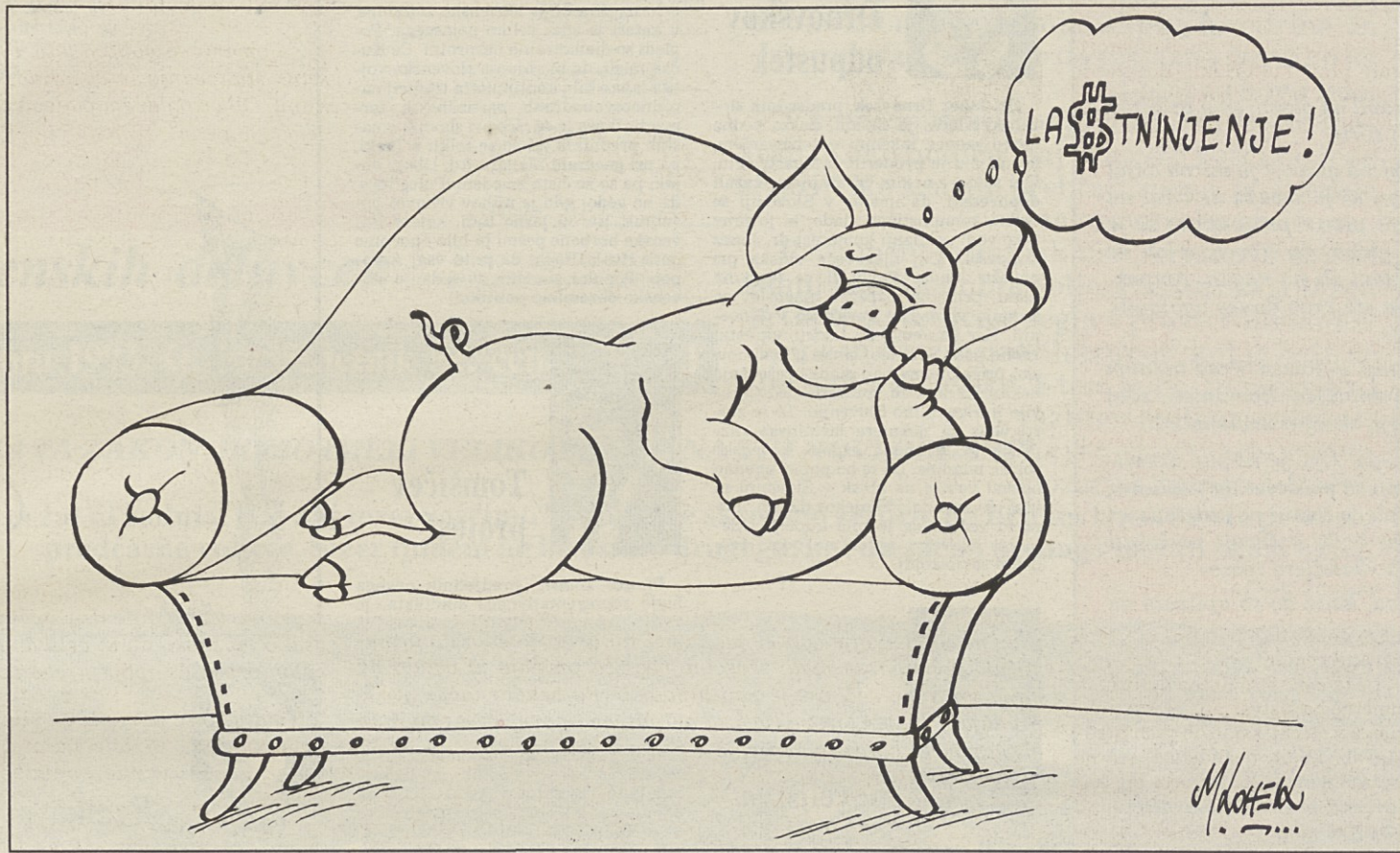
Vse naročilnice, ki nam jih boste poslali do tega dne, bodo vključene v žrebanje in uvrščene v klub »TISOČ NOVIH PRIJATELJEV KNJIGE DE«.

DENACIONALIZACIJA ŽE KAŽE ZOBE

Dogaja se tisto, kar smo napovedali že ob sprejemu zakona o denacionalizaciji: prizadeta je gospodarska učinkovitost in delavci izgubljajo delovna mesta. Po prvih ocenah, o katerih je bil te dni govor na seji upravnega odbora GZS, naj bi zaradi oderuških najemnin samo v družbenih kmetijskih podjetjih in trgovini ostalo brez dela približno 6.000 zaposlenih delavcev. Če vemo, da je bila doslej rešena šele četrtnina zahtevkov, po katerih so bile nepremičnine vrnjene v last in posest nekdanjim lastnikom in njihovim dedičem, je jasno, da glavni boom šele sledi in da nas bo zaradi novorevolucionarne slovenske različice vračanja nacionaliziranega premoženja še hujo bolela glava.

Seveda velja kar takoj podariti, da načelno nimamo nič proti zakonu o denacionalizaciji, kakor tudi proti vračanju premoženja v naravi. Pri vsem skupaj moti nekaj drugega. Kdor koli je že sprejemal ta zakon, bi v normalnih okoliščinah z njim moral predvsem skrbeti, da novo lastništvo ne bi okrnilo narodnogospodarske učinkovitosti na eni in povzročalo socialnih zapletov (nezaposlenosti) na drugi strani. Prav nasprotno: pri pametni zasnovi tega zakona in njegovega uresničevanja bi se morala ekonomska učinkovitost povečati, zaposlenost pa, če se že ne bi povečala, bi morala ostati vsaj na ravni pred zakonom. Če ni tako, se moramo pri priči vprašati, kaj je s toliko proklamirano večjo gospodarsko učinkovitostjo zasebne lastnine. Pa ja ne, da je njena slovenska različica gospodarsko inferiornejša od dokazanega (!) neučinkovite družbene lastnine? Pri vsem tem nekaj zelo smrdi.

Glede na posledice, s katerimi se srečujemo ob izvajanju zakona o denacionalizaciji, mirne duše lahko zapišemo, da se novodemokratska oblast ni hotela ali znala preračunati, kaj ta zakon pomeni za slovensko gospodarstvo. Kot zdaj kaže, bo prej držalo prvo, kar nam po svoje govori, da to ni bila normalna, demokratska in civilizirana oblast, ki bi s svojimi zakoni težila k splošnonarodnogospodarskim koristim. Prav nasprotno, prav zakon o denacionalizaciji je prepričljiv dokaz, da je »novodemokratska« oblast z zakonskim aktom v prid enega (ozkega) kroga državljanov na škodo drugega (širšega) in na škodo države kot celote uveljavila svoj (revolucionarni) politični interes, ki seveda nima nič skupnega s kakšnim ekonomskim ratiom. Še zlasti pa ne s sodobnim pojmovanjem dr-

žave in njenih funkcij v tistem delu sveta, kamor sami težimo. Podkrepitev takšni trditvi je seveda dovolj.

Glede tega se moramo najprej vprašati, kdo je bil pravzaprav tisti, ki je z revolucionarnim aktom nacionaliziral zasebno premoženje. Odgovor je na dlani: slovenska država. Torej bi bila nova slovenska država po vseh mednarodnih pravnih normah kot pravni naslednik (dedič!) dolžna izvesti denacionalizacijo (popravljanje krivic) na svoj konto. Kako pa je s tem, vemo. Nova slovenska država je prav vse breme denacionalizacije po pilatovski prevrnila na hrbet podjetij in delavcev, ki so imeli pač to nesrečo, da so od države (!) dobili v upravljanje tudi nacionalizirano premoženje. Pravno in gospodarsko pa zdaj kaže tako, kot da so bili oni tisti, ki so izvedli akt o nacionalizaciji. Torej imajo še kako prav tisti, ki so poenostavljeno zažugali: država je vzela, država naj vrne!

Seveda tej državi kaj takšnega še na kraj pameti ne pade, kar je vnovičen dokaz za trditve o njeni novorevolucionarnosti. Najbolj cinično pri tem je, da so pri tej stvari sodelovali tudi predstavniki nekdanje države, ki so si za nagrado izglasovali poslanske pokojnine in druge bonitete in zraven ves čas brbljali o nekakšnem delavskem (socialnem) interesu kot svoji legitimeti pri »demokratski« (pluralizacijski) delitvi oblasti. Račune za tako početje zdaj plačujejo podjetja in de-

lavci, kar je tudi sicer bila vedno praksa v preteklosti. To je ena, politična plat denacionalizacije.

Drugo, gospodarsko najdemo v ocenah, da bo škoda, ki jo bo utrpelo gospodarstvo, nekajkrat večja od tiste, ki bo nastala na denacionaliziranih

nepremičninah. Zakaj? Preprosto zato, ker je bila pri sprejemu tega zakona v ospredju politika, medtem ko se je ekonomija (kak Mencinger) lahko zgolj nemočno križala. Prav tu je iskati tudi poglavne razloge, da je začela oblast izvajati zakon o dena-

cionalizaciji brez ustreznih davčne zakonodaje, ki bi poskrbela, da bi bilo premoženje ne glede na lastništvo v produktivni rabi. In ker, na primer, še vedno nimamo zakona o davku na premoženje, posamezne denacionalizacijske upravičence prav nič ne sili,

da bi bila njihova vrnjena lastnina v njihovo kot tudi občo narodnogospodarsko korist. Seveda, tu se potem srečujemo z oderuški najemniki in drugimi egoističnimi norostmi, katerih posledice najdemo v zmanjševanju gospodarske uspešnosti in povečevanju nezaposlenosti. Država je pri tem zagrešila največji greh, ko ni poskrbela za to, da bi bilo vračanje nacionaliziranega premoženja pravno, ekonomsko in socialno sinhronizirano. V tem pogledu je še kako ilustrativen primer nekega delavca, za katerega so v podjetju zbirali zadnje fičnike, da so mu dokupili leta, da je lahko odšel v predčasni pokoj. Vendar na drugi strani to tega delavca, velikega denacionalizacijskega upravičenca prav nič ne moti, ko s pridom izkorišča novorevolucionarni (državni) pogled na lastnino in mu tudi 500.000 DEM poleg posekanega lesa ni dovolj za približno 10 ha gozda, kjer bi rada neka občina postavila pokopališče. Me prav zanima, kako bi izsiljeval to občino, če bi mu država na vse tiste hektare kot nekmetu pribila ustrezne davke?!

Takšna je pač novodemokratska (predvsem državna) morala denacionalizacije, zaradi katere bo državljanje te države še kako bolela glava. Ampak, kaj hočemo, denacionalizacijska pota božja so pač čudna. V metafori in zares!
Ivo Kuljaj

Malo za šalo, malo...

NOVOLETNA POSLANICA O POŠTENOSTI

Kljub božičnemu in prednovoletnemu času je zaradi teže in pomembnosti problemov slovenski premier dr. Janez Drnovšek sklical nujno sejo slovenske vlade z eno samo točko dnevnega reda: »Poročilo Službe družbenega knjigovodstva o krajah, malverzacijah, prekupčevanju, korupciji in divjem lastninjenju v gospodarstvu.«

Ko bi se seja morala začeti, je v sejni sobi obsedel dr. Drnovšek sam s svojo tajnico.

»Nedisciplinirani ministri presega že vse meje: zahtevam, da vsi ministri pojasnijo, zakaj zamujajo,« je bil odločen premier.

Prvi se je na vratih pojavil minister za varstvo okolja in uredjanje prostora Miha Jazbinšek, ki je nejevoljno dejal: »Oprostite za zamudo. Bil sem na zaslišanju pred parlamentarno komisijo za ekologijo zaradi tistega nesrečnega vlaka nesnage z Jesenic. Nekateri natolcujejo, da ne 'igramo poštene igre'...«

Minuto za njim se je na seji vlade pojavila ministrica za delo Jožica Puhar. »Oprostite za zamudo. Prihajam z zaslišanja pred evropskimi 'humanitarci', ki pravijo, da ne spoštujemo mednarodne konvencije o delu. V njej menda piše, da morajo delavci za opravljeno delo dobiti v vsakem primeru plačo, česar Urošu Koržetu nikakor ne morem dopovedati. Sedaj nas evropski varuhi človekovih pravic dolžijo nepoštenosti,« je dejala vsa namrgodena.

»Oprostite, prej nisem mogel priti. Imel sem zelo neprijeten pogovor z avstrijsko delegacijo o odlaganju jedrskih odpadkov. Avstrijci pravijo, da nismo pošteni do njih, ker

hočemo odlagališče jedrskih odpadkov potisniti na severno mejo,« je dejal državni sekretar za energetiko Boris Sovič.

»Zamujam zaradi višje sile,« se je opravičil minister za gospodarske dejavnosti dr. Maks Tajnikar. »Bil sem na zaslišanju na policiji zaradi tega, ker so naši uslužbenci, ki so pripravljali nekakšno raziskavo o slovenskem turizmu, krađli iz državne blagajne. Našemu ministrstvu so ukradli tri milijone.«

»Našemu ministrstvu pa štiri,« je dodal finančni minister Mitja Gaspari, ki je vstopil takoj za Tajnikarjem. »Sicer pa so me na policiji 'šraufali' tudi zaradi bivšega turističnega ministra Siršeta...«

»Oprostite za zamudo. Seja parlamentarne komisije, ki ugotavlja, kaj vse so naši uslužbenci pokradli iz arhivov policije in VIS-a, se je zavlekla,« je dejal zasopihano minister za notranje zadeve Ivan Bizjak.

»Kaj se dogaja? Vsi nas napadajo! Kje je minister za obrambo,« je vzklikal sicer vedno umirjeni dr. Janez Drnovšek.

»Minister Janša pa se je opravičil. Ima srečanje starih arestantov,« je pojasnila tajnica.

»Sicer pa smo že sklepni in lahko začnemo. Predlagam, da bi sprejeli novoletno poslanico, v kateri bi vse državljanje in državljanke pozvali, naj bodo v naslednjem letu pošteni. Naj bo 1994. leto – leto lastninjenja, privatizacije in poštenja,« je predlagal dr. Drnovšek.

Premierov predlog so vsi podprli in novoletna poslanica o poštenosti je bila soglasno sprejeta, in to po hitrem postopku, saj se je večini ministrov muđilo na zaslihanje...
Miha Ropar

NOVO • NOVO • NOVO • NOVO • NOVO • NOVO

KOLEKTIVNA POGODBA ZA NEGOSPODARSKE DEJAVNOSTI V REPUBLIKI SLOVENIJI

s komentarjem in stališči komisije za razlago kolektivne pogodbe

Poleg kolektivne pogodbe s komentarjem in stališči brošura vsebuje še:

- Tarifni del KP za zdravstvo in socialno skrbstvo – Sklep IS Republike Slovenije o določitvi koeficienta za določanje OD
- Zakon o plačah delavcev v javnih vzgojno-izobraževalnih zavodih – Sklep o določitvi kalkulativnih osnov za določitev obsega sredstev za plače v zavodih, ki se financirajo iz proračuna.

Cena 950,00 SIT. Brošuro lahko naročite na naslov: ČZP ENOT-NOST, Ljubljana, Dalmatinova 4, telefoni 321-255, 110-033, faks 311-956.

Slovenske investicije po novem

Cerkev sv. Ane nad Pamečami pri Slovenj Gradcu

Mister X

Kdo je bil tisti Mister X, tisti neznanec, ki si je domislil, da je treba požagati partizanske droge ob ljubljanskih vpadnicah?

Ker je na površje splavalo ime ministra v mestni vladi, Janeza Lesarja, so se mnogi oddahnili, da bo tudi odgovornost za to dejanje obtičala pri njem. Mladina mu je prilepila tudi zadnje partizansko ime, ki ga je sploh kdo dobil na Slovenskem, saj je prvi mestni komunalec postal tovariš »Flek-sarca«. Toda njegovo politično sobivanje pri Grosovi in Hamurabi-jevi podružnici, torej pri LDSS (Liberalno demokratski stranki Slovenije) in sedaj pri Malenškovi »Slovenski desnici« kaže na to, da so se ga njegovi idejni očetje očitno odrekli.

Še več – slišimo, da ga krivijo, češ da je bil za vsem morda objektivni ali celo subjektivni namen pomagati komunistom!!! Kam bodo pa vendar pošešali komuniste, ko pa je vrli Janez Lesar požagal kandelabre?!

Humoreska

Perpetuum mobile

- A ste videli? Svet se je postavil na glavo, smo prihтели v bife Bližnja srečanja posebne sorte. Svet se je že večkrat postavil na glavo, je mirno dejal tovariš Neposredni proizvajalec, ki je seveda že tičal na svojem mestu za šankom in pil pivo...

Bogo Sajovic

Drnovškov odpustek

Dr. Janez Drnovšek, predsednik slovenske vlade, je sklenil, da za vedno naredi konec takšnim natolcevanjem, kot se mu je primerilo v Maastrichtu, kjer so mu z nekim vprašanjem skušali dopovedati, da imamo v Sloveniji še vedno komunistično vlado...

Kučanovo poveljstvo

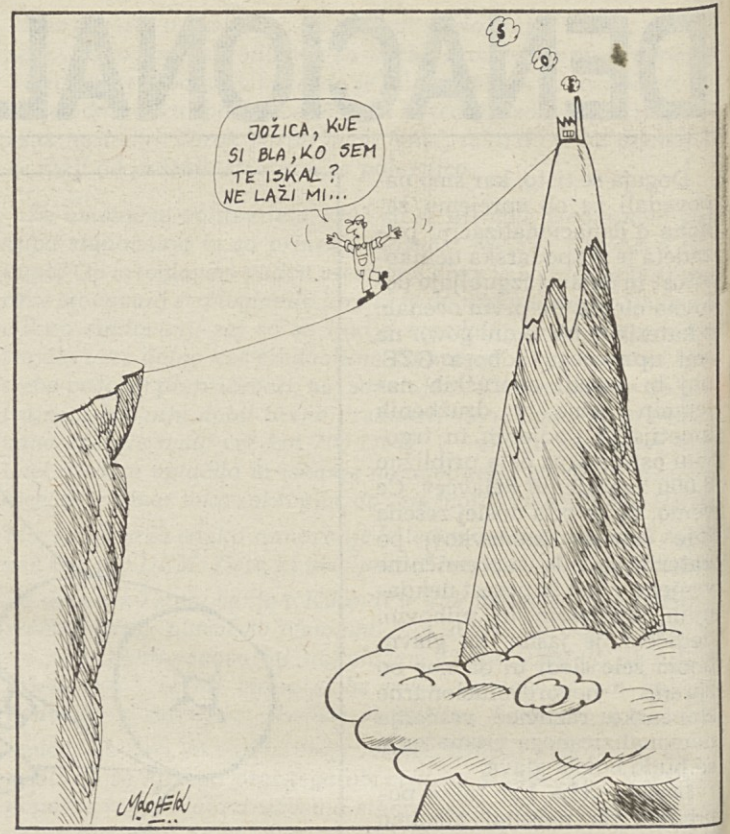
Milan Kučan, predsednik Republike Slovenije, naj bi bil po ustavi vrhovni poveljnik slovenskih oboroženih sil. Ampak kaj mu to pomaga, ko pa je zahtevo za postavitev častne straže na brniškem letališču, odkoder je odpotoval na obisk v Albanijo...

naslov. Janša se je muzal, ljuje okoli njega so se režali, vrhovni poveljnik pa je bil že tako ves siv in za povrh še ves blede od jeze. Kajpak gre zgolj za novo kapljo olja na ogenj, ki sta ga s polemiko o zakonu o obrambi zanetila obrambni minister in predsednik države...

Tomšičev protest

France Tomšič, predsednik nekega hudo reprezentativnega sindikata, je vnovič žrtev udbomafijske zarote. Tokrat mu jo je zagodla udbomafijska statistika na Zavodu za zdravstveno zavarovanje Slovenije (ZZZS), po kateri naj bi svobodni sindikati (ZSSS) pri zavodu zavarovali 361.959 oseb...

Slivnikova spoved

Danilo Slivnik, pomočnik glavnega in odgovornega urednika Dela, se je na teološkem tečaju »Evropa na razpotju« v mariborski škofijski avli pred številnimi poslušalci in cerkvenimi dostojanstveniki končno spovedal in pojasnil, kaj si misli o novinarjih...

Horoskop

Neomejene možnosti

V 19. stoletju so ruski carji k svojemu imperiju priključili tudi Gruzijo, revno, zaostalo provinco na meji s Perzijo in Turčijo. Kot drugod so tudi tam začeli

nasilno rusificirati domače prebivalstvo. Pri tem so imele pomembno vlogo predvsem šole, med njimi najbolj semeniška. V eno takih šol so sprejeli za bodočega duhovnika tudi dečka z imenom Josif Visarionovič Džugašvili (rojen 21. decembra 1878). Vendar pa trmasti deček ni ostal dolgo v semenišču, izključil so ga zaradi upornosti...

Za popoln prevzem oblasti je moral Stalin neposredno po Leninovi smrti vodstvo partije prepričati, da sta se z Leninom v vsem strinjala. Temu se je zelo upirala Lenina vdova. Stalin jo je poizkušal na vse načine pregovoriti, končno pa ji je dejal: »Pazite, tovarišca, če boste še naprej tako trdovratni, bom prisiljen imenovati drugo žensko za Leninovo vdovo.«

Deni

VREME

Piše: Andrej Velkavrh

Lepši konec tedna

Že ves teden nam vreme pripoveduje, kakšno bo v naslednjem letu: »Dnevi od Lucije do božičnega dne (13. do 25. decembra) vreme vseh mesecev ozname.« Če bo trditelj obveljala, si pred majem ne moremo obetati lepega vremena. Pa tudi mraza letošnjo zimo ne bi smelo biti, saj so bile temperature do danes presneto visoke za ta letni čas...

Po letošnjem suhem poletju se padavine kar ne morejo ustaviti. Po mokrem oktobru nas je novembra zmrazilo, snežilo je skoraj vsak konec tedna. In sedaj, decembra, se nadaljuje dež. V tem tednu je zemlja kar dobro namočila predvsem v zahodnih in osrednjih krajih Slovenije...

Po četrtekovem izboljšanju bo v petek res lep dan. V nedeljo se bo že nabralo nekaj oblazinosti, vendar bo še suho. Naslednji dnevi pa so še neznanka...

Table with 12 columns and 12 rows containing various categories like DELAVSKA ENOTNOST, PARTIJA, PLOČNIK, ZNAK HOROSKOPU, OMAMA, VRSTA KMETJSKE REAKCIJE, ALFI NIPIČ, NAGRADNA KRIŽANKA, IZPUŠČAJI NA KOZI, VULKAN NA HAVAJIH, OVOJ ZARODKA, etc.

Nagradna križanka št. 53

Rešeno križanko nam pošljite do 27. decembra 1993 na naslov: ČZP Enotnost, Dalmatinova 4, 61000 Ljubljana p.p. 479 na dopisnici ali v pismu s pripisom Nagradna križanka št. 53. Nagrade so: 1.000, 700 in 500 tolarjev.

Rešiteve nagradne križanke št. 51

ŠKODA, SMALTA, TRPIN, GALEOT, RA, AKA, LIANA, NEJC ZAPLOTNIK, ONAN, RAISA, KA, PARAVAN, BAR, TLA, ANALI, OR-

NAT, INKA, KITARISTI, TAPAJOS, AMORETI, TRUMA, ABA, AM, AON, ORANT, IN, ILL, ROMAR, AVLA, HEROIN, IRA, ISTRA, EL, VZAJEMNOST, TRK, SIRKE, ATO, SKALINA, SADAM, RIŽ, PANIČAR

Izrobani reševalci nagradne križanke št. 51.

- 1. Božo Robida, Apno 80, 64207 Cerklje na Gor.
2. Majda Klemenčič, Podgorje 95, 61240 Kamnik
3. Blaž Čuk, IX. korpus 32, 65280 Idrija

Nagrade bomo poslali po pošti.

Križanko pripravil